

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

ŠPELA BREZNIK

**MEDIJSKA REPREZENTACIJA
PTIČJE GRIPE**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2007

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

ŠPELA BREZNIK

MENTORICA: IZR. PROF. DR. KARMEN ERJAVEC

**MEDIJSKA REPREZENTACIJA
PTIČJE GRIPE**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2007

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem mentorici izr. prof. dr. Karmen Erjavec za potrpežljivost, prijaznost in pomoč ter vsem ostalim, ki ste mi stali ob strani ves ta čas in verjeli vame.

MEDIJSKA REPREZENTACIJA PTIČJE GRIPE

Sodobna družba se dnevno srečuje s povečanim številom tveganj, ki pretijo posameznikom. Pri tem igrajo pomembno vlogo množični mediji, ki posameznikom predstavljajo vir informacij. Eno izmed takih tveganj predstavlja tudi obravnavana smrtonosna bolezen. Raziskovalno vprašanje diplomske naloge je medijska reprezentacija ptičje gripe v času, ko je bila grožnja s pandemijo aktualna. Analizirani so bili prispevki kakovostnih tiskanih medijev *Delo* in *Dnevnik* ter POP TV-jevi teletabloidni oddaji *Trenja* na temo ptičje gripe (v časovnem obdobju od 15. 10. 2005 do 1. 3. 2006). Raziskovalno vprašanje je analizirano z metodo uokvirjanja. Ugotovljeno je, da sta časopisa uokvirjala situacijo, ki je nastala zaradi ptičje gripe, kot potek okužbe, delovanja veterinarskih služb, (ne)pripravljenosti zdravstva, gospodarske posledice, nasveti in koristne informacije, napovedovanje prihodnosti, počutje javnosti, obveščanje javnosti in vojno napoved ptičji gripi. Medtem, ko so *Trenja* uokvirjala ptičjo gripo kot delovanja veterinarskih služb, (ne)pripravljenosti zdravstva, gospodarske posledice, nasveti in koristne informacije, napovedovanje prihodnosti, in obveščanje javnosti, kakor je bilo predvideno v tezah.

Ključne besede: ptičja gripa, uokvirjanje, družba tveganja, zdravstvo

MEDIA REPRESENTATION OF THE BIRD FLU

The modern society is daily confronted with escalating number of risks that threaten an individual. The mass media are an important source of information for an individual. One of such risks represents also the deadly disease. The research question of this diploma is how the bird flu was represented by two quality Slovene daily newspapers *Delo* and *Dnevnik*, and the teletabloid TV show *Trenja*. The question was answered using the framing analysis. It was discovered that quality Slovene daily newspapers *Delo* and *Dnevnik* framed bird flu as expected development, activity of the veterinary science, (un)preparedness of the health service, economic consequences, advice and useful information, course of contamination, feelings of the public, informing the public and declaration of war to bird flu. Meanwhile *Trenja* framed bird flu as activity of the veterinary science, (un)preparedness of the health service, economic consequences, advice and useful information, expected development and informing the public as it was anticipated in the thesis.

Key words: bird flu, framing, risk society, health

KAZALO

1.	UVOD	6
2.	MNOŽIČNI MEDIJI IN KONSTRUKCIJA REALNOSTI	9
2.1	POJMOVNA OPREDELITEV	9
2.2	KONSTRUKCIJA REALNOSTI	11
3.	DRUŽBA TVEGANJA.....	13
3.1	RAZPAD TRADICIONALNIH DRUŽB	13
3.2	TVEGANJE IN GROŽNJE NEKOČ IN DANES	15
3.3	DRUŽBA TVEGANJA.....	15
3.4	VZROKI IN POSLEDICE DRUŽBE TVEGANJ	17
3.5	TVEGANJE IN ZDRAVJE	18
4.	MORALNA PANIKA.....	20
5.	ZDRAVJE IN MNOŽIČNI MEDIJI.....	25
5.1	ZDRAVJE IN BOLEZEN.....	25
5.2	ZDRAVJE KOT VREDNOTA	27
5.3	POROČANJE O ZDRAVJU.....	28
5.4	UPORABNIKI ZDRAVSTVENIH VSEBIN	31
6.	KAJ JE AVIARNA INFLUENCA OZIROMA PTIČJA GRIPA?	33
7.	METODA DELA: ANALIZA UOKVIRJANJA	34
7.1	DEFINIRANJE UOKVIRJANJA	34
7.2	DELOVANJE IN POSLEDICE OKVIROV	35
7.3	PREDMET PREUČEVANJA.....	36
7.4	TIPIČNI OKVIRI POROČANJA O PTIČJI GRIPI V TRENJIH TER DELU IN DNEVNIKU.....	40
7.4.1	OKVIRI DOMAČIH NOVIC V TISKANIH MEDIJIH	41
7.4.2	OKVIRI MEDNARODNIH NOVIC V TISKANIH MEDIJIH	46
7.4.3	OKVIRI TRENJ.....	50
7.5	PRIMERJAVA OKVIROV	54
	TELETABLOID (<i>TRENJA</i>) : KAKOVOSTNA MEDIJA (<i>DELO IN DNEVNIK</i>).....	56
8.	SKLEP.....	59
9.	LITERATURA.....	61
10.	PRILOGE	65

1. UVOD

Množični mediji nas dnevno bombardirajo z grožnjami o novih nevarnostih, ki nam pretijo. Vse to nas navdaja z občutkom, da sta naše življenje ali pa vsaj zdravje resno ogrožena. Redko mine dan, da ne izvemo za kakšno novo katastrofo ali beremo o kakšni novi grožnji, ki nam preti, v kolikor se bomo obnašali na določen način. Pogoste so grožnje z ekološko katastrofo, z novimi boleznimi, z boleznimi, ki so že veljale za ozdravljive, o okuženosti in zastrupljenosti vode, prehrane, zraka ...

Sodobno družbo označuje vrednotenje vsega iz perspektive varnosti. Čaščena vrednota "družbe tveganja" postane varnost in tveganje je samo po sebi predstavljeno kot slabo. Kot odgovor na vse te nove preteče nevarnosti je v porastu industrija osebne varnosti. V pomoč pri presojanju o vsakem aspektu osebne varnosti, se je razrasla široka mreža dobrodelnih ustanov in organizacij, ki nam pomagajo. To zaskrbljenost za varnost so ponotranjili tudi programi vseh važnejših političnih strank (Furedi 1997: 1). Kot pomembni rešitelji se predstavljajo medicina, alternativno zdravljenje, farmacija ter druge industrije, ki nam ponujajo vse vrste preventivnih in kurativnih sredstev. Bolj ko nas prepričajo, da jih nujno potrebujemo, večji dobiček kujejo.

Veliko število različnih ekspertov z različnih področij se nas trudi posvariti pred novimi nevarnostmi. Problem nastopi, ker se nam njihovi nasveti pogosto zdijo navzkrižni, čemur sledi zmeda o tem, kaj je varno početje in kaj ni, kar vodi do splošnega nezaupanja. Lahko obstajajo različne interpretacije, ki se tičejo intenzivnosti in lastnosti različnih nevarnosti, ki nam pretijo, vendar pa obstaja razločen konsenz, ki ga v diplomski nalogi zaznavam kot problem: da smo v sodobnem življenju vsi posamezniki stalno podvrženi različnim grožnjam na tak ali drugačen način, pri tem pa se počutimo, kot da na njih nimamo vpliva.

Vsekakor je grožnja, kot v preučevanem primeru, s "smrtonosno pandemijo" ptičje gripe skrb vzbujajoča. Umiranje in smrt sta dva pomembna vidika človeškega življenja, kulture in religije. Smrt je nekaj, s čimer se vsi ukvarjamo (z lastno smrtnostjo, s smrtjo naših ljubih), z različnimi oblikami smrti ter s tem, kaj se utegne zgoditi po naši smrti. Smrt nikomur ne prizanese in vse človeške družbe so razvile socialne načine, kako se soočiti s tem vplivom na žive (Weimann 2000: 167). Osnovni problem, s katerim se srečajo ljudje pri smrti, je strah.

Smrt je bila in ostaja strašen dogodek za večino ljudi in strah pred smrtjo je univerzalen za vse človeštvo. Močan strah motivira mnogo ljudi, da si poiščejo varno okolje, kjer se lahko izognejo dejavnostim in situacijam, ki bi lahko privedle do prezgodnje smrti (prav tam: 167).

V diplomski nalogi bom z metodo in teorije uokvirjanja, ki je »pomembna predvsem pri konstrukciji družbene realnosti oziroma pri oblikovanju stališč javnosti do določenih vprašanj« (Dominić 2004: 24), skušala odgovoriti na ključno vprašanje: kako je ptičja gripa reprezentirana v množičnih medijih? Primerjala bom reprezentacijo v dveh kakovostnih medijih (*Delo* in *Dnevnik*) in POP TV-jev teletabloid *Trenja*. Analizirala bom prispevke tiskanih medijev v časovnem razdobju, ko je bila grožnja s pandemijo ptičje gripe v Sloveniji zelo aktualna, od 15. 10. 05 do 1. 3. 06 ter oddaji *Trenja* posneti v tem časovnem obdobju na temo ptičja gripa: Kdo se igra z našim zdravjem? (predvajana 27. 10. 2005) in Zakaj so molčali? (predvajana 16. 2. 2006).

Pri tem pa se moji tezi glasita:

Delo in *Dnevnik* uokvirjata poročanje o ptičji gripi kot potek okužbe, delovanje veterinarskih služb, (ne)pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo, gospodarske posledice ptičje gripe, nasvete in koristne informacije, napovedovanje prihodnosti, opisovanje počutja javnosti, obveščanje javnosti in vojno napoved ptičji gripi.

POP TV-jeva *Trenja* uokvirjajo ptičjo gripo kot delovanje veterinarskih služb, (ne)pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo, gospodarske posledice ptičje gripe, nasvete in koristne informacije o ptičji gripi, napovedovanje prihodnosti in obveščanja javnosti o ptičji gripi.

Teoretični del diplomske naloge zajema šest poglavij. Poglavje množični mediji in konstrukcija realnosti obravnava pojem realnosti ter medijsko konstrukcijo realnosti.

Poglavje družba tveganja obravnava ugotovitve različnih znanstvenikov, ki preko svojih del opozarjajo na spremembe v razumevanju sodobne družbe, ki jo javnost zaznava kot mnogo bolj polno tveganj, strahov, ko ta dejansko je. Razlaga, zakaj je prišlo do teh sprememb, njihov opis in posledice ter vpliv na pojem zdravja.

V poglavju moralna panika bo predstavljen koncept moralne panike kot eno izmed teorij, ki opisuje simptome širših družbenih in kulturnih napetosti. Prikazan bo njen razvoj preko britanskih študij in nasprotujočih ameriških študij ter nazadnje njihovo združitev v obravnavanju študij sistemov reprezentacije in regulacije (Bulc 1999).

Poglavje zdravstvo in množični mediji tematizira problem definiranja zdravja, ki je časovno in kulturno pogojeno in je predmet sprememb dominantnih družbenih diskurzov. Sledi opredelitev zdravja kot vrednote in problemov, s katerimi se soočajo novinarji in prejemniki vsebin o zdravstvu pri poročanju.

Poglavje, kaj je aviarna influenza oziroma ptičja gripa, na kratko predstavi, kaj je ptičja gripa, kakšno tveganje predstavlja ljudem ter opiše načine okužbe, ki pretijo ljudem.

2. MNOŽIČNI MEDIJI IN KONSTRUKCIJA REALNOSTI

Combs in Slovic (v Meyer 1990: 54) sta v eksperimentu prosila prostovoljce, naj ocenijo število umrlih v ZDA, glede na različne vzroke. Naredila sta tudi analizo vsebine v časopisih, da bi ugotovila, katere vzroke navajajo najpogosteje. Ugotovila sta, da so vzroki smrti, o katerih poroča tisk, skrajno popačeni. Izkazalo se je, da je slika v glavah prostovoljcev še slabša. Raziskava je pokazala, da je osebna ocenitev sveta posameznikov bližje grozljivi podobi iz sveta časopisov, kot ocenitvi realnega sveta. To je le eden od primerov, iz katerega lahko razberemo, da se mediji s svojim obstojem in vplivom vpletajo v konstruiranje družbene realnosti (Drame 1991: 8). Kar posameznikovemu lastnemu neposrednemu izkustvu ni dostopno, lahko pridobi preko komunikacije. Tako mediji razširjajo območje posameznikove realnosti, ki pa ji dodajo smisel in pomen (Johnson-Cartee 2005: 148).

0.0 POJMOVNA OPREDELITEV

Ob preučevanju konstrukcije realnosti naletimo na vprašanje, kaj je realnost? Berger in Luckmann v delu *Družbena konstrukcija realnosti* (1988) opredelita, da svet sestavljajo mnogotere realnosti in skozi njena različna področja se giblje posameznikova zavest. Med temi mnogimi realnostmi pa izpostavita realnost vsakdanjega življenja kot realnost *par excellence*. Ta status ji podeljuje napetost zavesti, ki je najvišja prav v vsakdanjem življenju, ki zavest vara na najbolj obsežen, intenziven in nujen način. »Vsakdanje življenje se prikazuje kot realnost, ki jo ljudje različno interpretirajo in ima zanje subjektivni pomen kohezivnega sveta« (Berger in Luckmann 1988: 27). Tega sveta vsakdanjega življenja posamezniki ne zaznavajo kot samoumevne realnosti, saj ga kot realnost vzdržujeta njihovo aktivno mišljenje in delovanje. Realnost vsakdanjega življenja se kaže kot objektivizirana, saj je sestavljena iz niza objektov, ki so bili opredeljeni ne glede na posameznika, ter zajema tudi pojave, ki niso dani »tukaj in zdaj«. Realnost vsakdanjega življenja je svet, ki ga delim z drugimi ljudmi in ta njegova lastnost, intersubjektivnost, ostro ločuje vsakdanje življenje od ostalih realnosti, ki se jih zaveda posameznik (Berger in Luckmann 1988: 27–31).

Za podrobnejše razumevanje in definiranje konstrukcije realnosti razlikujemo med objektivno, simbolno in subjektivno realnostjo (Cohen, Adoni in Bantz 1990: 34–35), »v 'resnici' je realnost skladnost med vsemi tremi tipi« (Bašić 1990: 96).

Objektivno družbeno realnost izkusimo kot objektivni svet. Nahaja se izven posameznika, ki se sooča z njo kot z dejstvom. Člani skupnosti jo razumejo kot realnost *par excellence*, ki ne potrebuje nadaljnje verifikacije. Kljub temu, da so člani skupnosti sposobni dvomiti v to realnost, je zaželeno, da se dvomu odrečejo zavoljo izvršitve skupnih ciljev, ki obema strankama zagotavljajo existenco in interakcijo z drugimi.

Drugi tip je simbolična družbena realnost, ki je sestavljena iz kakršne koli oblike simboličnega izražanja objektivne realnosti, kot na primer umetnost, literatura, medijske vsebine. Obstaja več simboličnih realnosti, ki se med seboj razlikujejo po različnih simbolnih sistemih.

Tretja je subjektivna družbena realnost, kjer se kot osnova prepletata objektivna in simbolna realnost in tvorita vsakemu posamezniku lastno realnost. Ta individualno sestavljena subjektivna realnost predstavlja osnovo za posameznikove družbene akcije ter podeljuje existenco objektivni realnosti in smisel simbolnim izrazom.

Množični mediji so največji vir informacij širšemu občinstvu. Ljudje dnevno pridobivamo informacije iz časopisov, televizijskih prispevkov, radijskih programov, svetovnega spleta. Mediji se vpletajo v konstruiranje družbene realnosti, ki pa jo razumemo kot skupek najrazličnejših realnosti (Drame 1991: 8). Mnogo avtorjev se strinja s trditvijo, da je realnost poteka samo skozi družbeno interakcijo (v njeni realni ali simbolni obliki) in je ustvarjena preko družbenega procesa komunikacije (Berger in Luckmann 1966, Schutz 1970, Watzlawick, Beavin in Jackson 1967 v Johnson-Cartee 2005: 1). Pri tem procesu so posamezniki obenem oblikovalci in producenti sveta, kar vodi do skladnosti med zunanjim okoljem in našo percepcijo tega okolja. Tako družbena realnost definira posameznikovo subjektivno realnost ter skozi internalizacijo zunanje realnosti dobi svoj pomen (Bašić 1990: 95–96).

Na tem mestu bi še izpostavila vprašanje "medijske realnosti". »Vsaka realnost je družbena in je hkrati družbeno konstruirana. Težko pa bi rekli, da je vsaka realnost medijsko konstruirana ali da je vsaka realnost tudi medijska« (Drame 1991: 9). Iz Pecheuxove teze (prav tam: 10): »da družbene institucije, kot so recimo mediji, niso samo točke konkurenčnih diskurzivnih praks, ampak so agencije za proizvodnjo realnosti in subjektov, ki tej realnosti pripadajo,« lahko razberemo, da obstaja posebna "medijska realnost". Ali obstoj "medijske realnosti" predpostavlja obstoj "realne realnosti", ki je objektivna in s tem predpostavlja, da je "medijska realnost" izkrivljena realnost, ki popači in dekontekstualizira dogodke? Lažje bi rekli, da "zunaj" zajete predmete novinarji s prenosom v medijsko realnost rekontekstualizirajo in jih s postavitvijo v nove forme, kontekste, odnose na novo vzpostavijo. Pri tem nobenega od teh kontekstov ne moremo imeti za pravega, saj vsak izmed njih pogojuje različno realnost. "Medijska realnost" je le ena od množice bolj ali manj enako relevantnih, upoštevanja vrednih realnosti. Rangiranje teh realnosti med seboj je prepuščeno vsakemu posamezniku. Medijsko realnost lahko definiramo kot del družbene realnosti (kot spleta objektivnih, simbolnih in subjektivnih realnosti) in hkrati posebna realnost, ki je za njene nosilce (ti oblikujejo pomene, poosebljajo definicijo realnosti in jo na tej osnovi interpretirajo) prav tako skupek objektivnih, simbolnih in subjektivnih realnosti (Drame 1991: 8–15).

0.0 KONSTRUKCIJA REALNOSTI

Kar ni dostopno posameznikovemu lastnemu neposrednemu izkustvu, lahko pridobi le preko komunikacije. Na tak način mediji razširjajo območje posameznikove realnosti, ki pa je realnost drugega reda, saj ima že dodan smisel in pomen. Mediji s svojim obstojem in vplivom prisotnosti sokonstruirajo družbeno realnost. Na pomemben način lahko tudi rekonstruirajo izseke družbene realnosti. »Vsebina novic nam pomaga oblikovati našo politično in družbeno realnost, saj te vsebine vsebujejo specifične politične mozaike. Vsakemu posamezniku omogočajo, da si izoblikuje svojo lastno realnost« (Johnson-Cartee 2005: 148).

Predpostavka, da mediji resnicoljubno predstavljajo družbeni svet, ali pa bi to morali početi, je zamenjalo drugačno mnenje, ki poudarja, da je svet (so)konstruiran glede na medijske reprezentacije, ki je ključnega pomena za nek dogodek, saj ta oblikuje in utrdi njegov pomen.

Dogodek je lahko predstavljen preko različnih pomenov, zgodb, reprezentacij, ki skupaj proizvajajo posebno verzijo dogodka. Reprezentacije predstavljajo bistvo za pomen dogodka in so temelj za "identitete in subjektivitete občinstva" (Luthar 1998). Zaradi vedno večjega pomena medijev v sodobni kulturi imajo ti tudi veliko vlogo pri konstrukciji identitete. Primer tega je konstrukcija spola – kulturna konfiguracija ženskosti, moškosti – določeno obnašanje postane "naravno" moško ali pa "naravno" žensko. Moškost in ženskost utrjuje in vzdržuje skozi postopke zdravorazumske naturalizacije. »Popularni žurnalizem je danes eden glavnih kolonizatorjev zdravega razuma« (prav tam: 7).

Na teh podlagah skuša Lutharjeva (1998:8) pokazati, kakšne so tekstualne/narativne značilnosti tabloidnega žurnalizma, kakšno družbeno vizijo legitimira, kakšno družbenost nam ta tekstualni sistem ponuja ter kakšen je moralni red, ki ga ta kultura konstruira.

Ideja o "svetovih preko posrednikov" oziroma "second hand world" (C. Wright Mills v Weimann 2000:10) govori o realnosti, ki smo jo doživeli posredno, z uporabo množičnih medijev kot posredovalcev in predvideva, da ljudje živimo v svetovih, ki jih percipiramo preko posrednikov. Teh posrednikov, očitancev, ki nam podajajo podobe sveta, ne poznamo in jih tudi nikdar ne bomo, vendar pa so pomembni za našo podobo sveta in nas samih. Ljudje smo odvisni od opazovalnih, interpretacijskih in prezentacijskih centrov za trezno tolmačenje, ustrezno interpretacijo večine stvari, ki jih človek smatra za dejstva.

Medijske novice, oblikovane v različnih novinarskih žanrih, potemtakem niso preslikava stvarnosti, ampak so sporočila o njenih različnih podobah, ali kot je rekel Walter Lippman (v Košir 1988: 11) »poročilo o določenem pogledu, ki se je vsilil.« Ta "pogled" pa je interpretacija stvarnosti, ki je povzročila:

- da smo o določenem dogodku, pojavu poročali oziroma nismo,
- da smo o tem dogodku, pojavu poročali to, kar smo, in tako, kot smo.

3. DRUŽBA TVEGANJA

V naslovu poglavja in tudi v drugih delih diplomske naloge sem se naslonila na Beckovo (2001) poimenovanje in pozno moderno imenujem "družba tveganja", kadar jo nameravam opisovati kot družbo polno tveganj, nevarnosti, moralnih panik. Sicer se zavedam razlik, tudi konceptualnih, a zaradi uporabnosti za analizo uporabljam Beckov koncept "družbe tveganja".

Mnogi avtorji so ob preučevanju sodobne družbe prišli do podobnih rezultatov. Predvsem glede vedno večjega števila pretečih nevarnosti, neznanih tveganj s težkimi posledicami, groženj, moralnih panik, pomanjkanja varnosti, strahu. Ob preučevanju jo poimenujejo na različne načine, kot na primer Beck: *družba tveganja* (2001), Furedi: *kultura strahu* (1997), Thomson v delu *Moral Panics* (1998) meni, da je nastopil čas pogostih moralnih panik.

Pri tem lahko razlikujemo pojma tveganje in nevarnost predvsem po aktivni ali pasivni drži posameznika: »Tako pri tveganju kot pri nevarnosti gre za možnost pojava škodljivih posledic in to z večjo ali manjšo verjetnostjo. Kljub temu se nanašata na različne družbene situacije. Nevarnost pomeni možen dogodek, ki se je zgodil (ali ne) neodvisno od nas. Tveganje vsebuje dejanje odločitve, v okviru katerega zavestni vzamemo v zakup možne škodljive posledice, vse z namenom, da pridemo do hotenih ciljev« (Mali v Kamin 2004: 37), podobno razlikuje tudi Beck, »tveganjem se izpostavimo, nevarnosti pa se nam zgodijo« (prav tam: 38).

0.0 RAZPAD TRADICIONALNIH DRUŽB

Obstaja več razlag nastanka družbe tveganja. Obravnavani avtorji: Beck (2001), Furedi (1997), Ule (2003) se večinoma strinjajo, da je prišlo do "družbe tveganja" zaradi razpada tradicionalnih družb.

Posledica zloma znotraj moderne je industrijska "družba tveganja", ki se izloča izven obrisov klasične industrijske družbe in izraža neko novo obliko. V 19. stoletju je modernizacija povzročila razkroj stanovsko okostenele agrarne družbe in iz nje izluščila strukturno podobo industrijske družbe. Podobno danes modernizacija povzroča razkroj obrisov industrijske

družbe, v kontinuiteti moderne pa nastaja neka drugačna družbena oblika. Prepričanja (družina, poklic, vera v znanost in napredek), ki so veljala v industrijski moderni, se zamajejo, ljudje so osvobojeni oblik življenja in samoumevnosti tega obdobja. Pojavi se možnost sprememb, kar vodi v družbo tveganj, ki se prične tam, kjer se konča tradicija, saj ne moremo več računati na tradicionalno varnost, kar predstavlja vedno več tveganj za nas. Povečano število tveganj nas sili v vedno več odločitev. »Obstaja veliko pomembnih argumentov, ki povezujejo teorijo družbe tveganja, v tem kontekstu, s komplementarnim procesom individualizacije na področju dela, družinskega življenja in sebstva« (Beck 1998: 10).

Po razpadu skupnosti entitet, katerih samoumevnost je posameznikom omogočala varnost, med ljudmi zavladava pomanjkanje varnosti. Pod vplivom določenih sprememb, v zadnjih dveh desetletjih, prihaja do razpada tradicionalnih socialnih struktur, individualizacije osebnega življenja in pa naraščajoče zavesti o nevarnostih, ki od vsepovsod prežijo, vzpostavlja se nove vrste morala, ljudje pa ji podlegamo (Furedi 1997).

Poleg razpada tradicionalnih družb pa se pojavijo tudi razne inovacije življenjskih slogov (formalne metode merjenja prostora in časa, strogo nadzorovanje delovnega časa in ločeni prostori za različne življenjske dejavnosti). Pojav inovacij je posledica potrebe po organiziranju mnogih fizično ločenih ljudi, čemur sledi razstavljanje socialnih institucij (Ule 2003: 19–21).

V moderni se pojavi možnost izbire pri življenjskih odločitvah. Posledica možnosti izbire lahko vodi do neomejenega uspeha ali pa tudi do neuspeha, s tem je vsaka odločitev tvegana, medtem ko je bila izbira v tradicionalnih družbah dejansko zelo omejena in je bila večinoma življenjska pot determinirana že z rojstvom. Moderna rešuje negativne posledice razpada tradicionalnih družb, nastale z rušenjem ovoja male zaščitniške skupnosti in tradicije posameznika ter ta ovoj nadomešča z veliko večjimi in neosebni organizacijami (prav tam: 19–21).

3.2 TVEGANJE IN GROŽNJE NEKOČ IN DANES

Nekateri avtorji navajajo, da pojav tveganja ni nič novega in da je ta že od nekdaj prisoten v družbi, vendar pa vseeno zaznavajo signifikantne spremembe. Od nekdaj obstaja negotovost glede naših življenj, vendar se je pri tem spremenila narava tveganja. Franklinova v svojem delu *"The Politics of Risk Society"* (1998) preučuje tveganje v sodobni družbi. Pri tem zaznava spremembo pri pojmu tveganje, ki ga zaznava kot novo dinamično silo, ki spreminja življenja posameznikov in politike (Franklin 1998).

Prav tako se že dlje kot stoletje pojavljajo moralne panike (sprožitelji teh so bili grožnja s kriminalom, aktivnosti mladih so bile pogosto predstavljene kot potencialno nemoralne ter so še posebej predstavljale nevarnost uveljavljenemu načinu življenja), zato na nek način niso nič novega. Vendar, bi bilo zavajajoče gledati na sodobno skrb glede moralne panike kot na enostavno nadaljevanje prejšnjih vzorcev v vsakem pogledu. Thompson (1998) v svojem delu navaja, da je prišlo do signifikantnih sprememb na področju moralnih panik. Spremembe so prisotne na področju povečanja frekventnosti moralnih panik ter povečanja kroga ljudi, ki jih te panike zajamejo.

0.0 DRUŽBA TVEGANJA

Značilnosti "družbe tveganja" se kažejo predvsem kot prežetost vsakdana s premislekom o tveganjih. V pozni moderni se družba sooča z racionalizacijo človeškega napredka s poudarkom na okoljskih in družbenih posledicah človeške dejavnosti ter zlasti tehnološkega razvoja (Beck, Giddens in Lash v Kamin 2004: 34).

Pozna moderna družba je postala prepletena z naključnimi tveganji: »Sedaj nastala negotovost pomeni, da je tveganje postalo neizbežen del naših življenj in vsi se soočamo z neznanimi in težko preračunljivimi tveganji. Tveganje postane sinonim za "nihče ne ve". Ne odločamo se tvegati, temveč so nam tveganja vsiljena. Živimo na robu, v družbi naključnih tveganj, pred katerimi nihče ne more pobegniti« (Beck 1998: 12). Če hočemo razumeti družbo tveganja, moramo razmisliti na nov način o svetu, v katerem živimo, ter najti nov način izražanja, da lahko opišemo, kaj se nam dogaja. (Beck in Gidens v Franklin 1998).

Pojavlja se poplava nasprotujočih si informacij o pretečih tveganjih ter dnevne dileme, ali upoštevati nasvete ali ne in v kolikor jih upoštevati, katere in katere ne: »izgleda, kot da ne moremo premagati tveganj, ki so nam predstavljena: globalno segrevanje, BSE, virusi so izven naše kontrole. Ne vidimo jih, ne moremo vedeti, ali dejansko obstajajo, kljub temu se moramo vsakodnevno odločiti, ali si upamo jesti govedino, piti vodo iz vodovoda ...« (Franklin 1998: 1). Sprejemamo te odločitve, kljub temu, da nam eksperti in politiki podajajo nasprotujoče si informacije, kar zmanjšuje naše zaupanje v njihovo obveščanje (prav tam: 1).

Furedi v svojem delu *Culture of Fear* (1997) obravnava temo tveganj v sodobni družbi. Družba je v njegovem delu predstavljena kot "tovarna preplaha". Vzrok za individualna tveganja v sodobni družbi izvira iz vedno večjega števila možnosti, med katerimi lahko posameznik izbira. Možnosti za posameznika so neomejene, vendar pa mora za vsako sprejeto odločitev nase prevzeti tveganje, ki ga ta nosi. Ljudje spoznavajo globalna tveganja preko posrednih izkušenj. Tveganja temeljijo na kavzalnih interpretacijah, izražena v terminih znanstvenega (ali antiznanstvenega) vedenja o njih. Problem, ki izvira iz te ugotovitve, je da so interpretacije tveganj odprte socialni konstrukciji, kar pa omogoča manipulacije, to pa še posebej vzbuja skrb (Furedi v Razpotnik 1999: 239–240).

»Napovedovanje grožnje z nevarnostjo je postala centralna dejavnost, ki vedno bolj definira individualno in kolektivno življenje« (Woollacott 1998: 120). Osnove vseh napovedovanj groženj z nevarnostjo so enake: »napovej, opozori in se izogni« (prav tam: 120), ne glede na to, kaj je socialni trend (rak na pljučih, alpinizem, Černobil, globalno segrevanje, samsko starševstvo ali pa ekološka nevarnost) (prav tam: 120).

Thompson v svojem delu *Moral Panics* (1998) navaja, da je splošno sprejeto, da je sedaj čas moralnih panik. Naslovnice časopisov nas dnevno opozarjajo na kako novo nevarnost, ki izvira iz moralne medlosti in televizijski programi ponavljajo teme s senzacionalnimi dokumentarnimi oddajami. Kljub temu pa odkriva significantne spremembe na področjih moralne panike. Prva sprememba, ki jo zaznava, je povečanje frekventnosti nastajanja moralnih panik; komaj se ena konča, že nastopi naslednja. Skoraj vse lahko sproži paniko. Tako lahko pojav moralne panike sproži nek zelo resen ali pa tudi ne tako resen dogodek.

Vendar se ne spreminja le hitrost, temveč se spreminja tudi prodorna lastnost panik, ki jih razlikuje od preteklih. Prvotne panike so se osredotočile na eno, pogosto marginalno skupino ljudi (najstnike, narkomane, tatove), medtem ko sodobne panike ulovijo v svoje mreže mnogo ljudi (Thompson 1998: 2).

»Pozno moderno karakterizirajo tveganja s težkimi posledicami« (Ule 2003: 21). V moderni družbi sta nova religija predvsem medicina in pravo, ki odločata o tem, kaj je napačno ali pregrešno vedenje in delovanje. Kljub zmanjšanju števila nevarnosti, ki so pretile našim predhodnikom, se vedno znova pojavljajo nova tveganja in nevarnosti, ki ogrožajo naše življenje ali zdravje in to ne le na lokalni ravni, kot nekoč, temveč tudi na globalni (npr. hrana je lahko zastrupljena z umetnimi dodatki, vode so onesnažene, pojavljajo se nove oblike bolezni, ki lahko prav tako kot nekoč dobijo epidemične razsežnosti itd.) (prav tam: 20–27).

0.0 VZROKI IN POSLEDICE DRUŽBE TVEGANJ

Mnogi avtorji pogosto za nastalo situacijo krivijo predvsem medije (Furedi 1997, Woollacott 1998, Thomson 1998).

Mediji imajo pomembno vlogo pri oblikovanju družbene percepcije. Prav tako imajo pomembno vlogo tudi pri oblikovanju družbene percepcije nevarnosti in tveganj. Mediji ljudi ne le bolje informirajo, temveč tudi bolj prestrašijo. Pri tem je v veliki meri njihova odgovornost, da so nekatere vrste nevarnosti prekomerno razvpite, druge pa popolnoma prezrte (Furedi v Razpotnik 1999: 240).

»Vse znanstvene ustanove se ukvarjajo z napovedjo tveganj. Občasno izgleda, kot da se časopisi in televizija ukvarjajo z maločim drugim« (Woollacott 1998: 120). Naslovnice časopisov dnevno opozarjajo na kakšno novo nevarnost, ki izvira iz moralne medlosti ter televizijski programi ponavljajo teme s senzacionalnimi dokumentarnimi oddajami (Thompson 1998: 1).

Kot posledice vedno večjega števila napovedanih tveganj, njihovega preprečevanja oziroma potencialnih nevarnosti mnogi avtorji vidijo predvsem v sistemu družbenega discipliniranja in nadzorovanja, obvladovanju družbe ter delovanja vlad (Ule 2003, Beck 1992, Furedi 1997, Kamin 2006, Woollacott 1998).

Načelo preprečevanja tveganj je postalo »kulturni in politični koncept za obvladovanje družbe oziroma za organiziranje, nadzorovanje in upravljanje posameznika, družbenih skupin in institucij« (Kamin 2006: 61).

Ogrožajoče posledice "družbe tveganja" naj bi ukrotile in nadzirale vodilne institucije industrijskega sveta – gospodarstvo, pravo in politika. Vendar pa sledi negotovost zaupanja v to, da bi bile vodilne institucije industrijskega sveta tega sposobne (Ule 2003: 21). Novoveška pojmovanja boleznin in okužb so postala trdna sestavina obsežnejšega sistema družbenega discipliniranja in nadzorovanja (prav tam: 17).

Furedi (1997) vidi v odzivu družbenih institucij na nastalo stanje (skrb za varnost in zdravje je pretvorjeno v nov način povezovanja) predvsem obvladovanje družbe (Furedi v Razpotnik 1999: 239).

»Sistem upravljanja s tveganji in preventiva je sistem sistematičnega "znanstvenega predodkrivanja" potencialnih nevarnosti, ki se skrivajo v posamezniku ali v njegovem okolju, in na podlagi poznavanja katerih lahko strokovnjaki ustrezno in pravočasno intervenirajo, da bi potencialno nevarnost preprečili« (Kamin 2006: 63). Ne da bi mi to opazili, je postopno postalo glavno opravilo vlad obvladovanje nevarnosti, ki šele sledijo (Woollacott 1998: 120).

0.0 TVEGANJE IN ZDRAVJE

Razprave o zdravju v sodobni družbi so nemogoče brez uporabe koncepta tveganja. »Ideja o zdravju kot normi in "super zdravju" je popolnoma prevzela logiko pozne moderne, za katero je značilno prizadevanje za odstranitev vsakršnih tveganj (Beck 1991, Giddens 1990, Beck, Giddens in Lash 1994)« (Kamin 2006: 36).

Sodobna družba je onesnažena z opozorili o zdravstvenih tveganjih, ki posameznika spremljajo na prav vsakem koraku vsakdanjega življenja. Zdravstvene razprave še posebno izrazito neposredno povezujejo zdravje s tveganji (Reinharz prav tam: 34).

Prav vse sodobne razprave o zdravju se naslanjajo na diskurz tveganja. Tveganje je povezano ali s posameznikovim zdravjem v odnosu do njegovega življenjskega stila ali s tveganjem za zdravje celotne populacije. To zadeva zaskrbljenost za reprodukcijo in preživetje človeške vrste (npr. zaradi onesnaženega okolja, segrevanja ozračja, gensko spremenjene hrane ipd.) (Parker in Lupton prav tam: 34).

Teoretiki s področja promocije zdravja s področja (prevladujočih) individualističnih teorij obravnavajo posameznika kot racionalno bitje, ki se bo ob zadostni količini informacij izognil tveganim ravnanjem in se vedel po priporočilih. Pristopi spreminjanja vedenja temeljijo »na prepričanju o neposrednem in linearnem odnosu med informiranostjo, prepričanju in vedenjem (Kamin 2006: 57), kar vodi do nenehnega raziskovanja tveganj. To raziskovanje tveganj je funkcionalistično ali formalno, čigar cilj je spremeniti vedenje populacije, ne da bi se pri tem podvomilo ali postavilo pod vprašaj zastavljeni cilj (prav tam: 57–58).

Glede na to, da so tveganja znana in človek lahko z njimi upravlja, se pojavi vprašanje odgovornosti v primeru neučinkovitega upravljanja s tveganji, ki jih nosi človek sam. Z možnostjo upravljanja s tveganji pa je povezana tudi ideja izbire, odgovornosti in krivde, preko česar pa je možno upravljanje s populacijo oziroma upravljanje z vedenji posameznikov (prav tam: 61).

Sodobna medicina je kljub svoji laičnosti in sekularnosti, prevzela vrsto funkcij od religije (vlogo splošnega varuha moralnega reda in vrednotnega sistema) in celo magije, ugotavlja Turner (v Ule 2003: 27). Nekdanje religiozne norme so se spremenile v zdravstvene norme, rezultat tega pa je, da danes medicina ponuja ljudem merila normalnosti. Ponuja moralni okvir drugega reda, ki se maskira z jezikom bolezni (prav tam: 27). »Pojem "greha" sta danes nadomestila pojma bolezni in kriminalno delovanje« (prav tam: 27).

4. MORALNA PANIKA

Besedno zvezo "moralna panika" je prvič objavil britanski sociolog Jock Young 1971. leta v svoji diskusiji o javni zaskrbljenosti glede statističnih podatkov, ki so kazali alarmanten porast zlorabe drog (Thompson 1998: 7).

Stanley Cohen se je koncepta moralne panike lotil sistematično z analizo medijskih reakcij, javnosti in agentov družbene kontrole v času mladinskih nemirov v šestdesetih letih v Britaniji. Postavil je tudi prvo definicijo moralne panike, kjer pojasnjuje, da pride do moralne panike, ko neko stanje, okoliščina, oseba ali skupina ljudi postane označena kot grožnja družbenim vrednotam in koristim. Ta grožnja je javnosti predstavljena preko množičnih medijev v stilizirani in stereotipizirani obliki. »Uredniki, škofje, politiki in drugi pravomisleči ljudje postavijo moralne barikade; družbeno priznani eksperti izrekajo svoje diagnoze in rešitve; razvijajo se načini reševanja; vse skupaj nato izgine, ponikne ali pa se stanje poslabša in postane bolj vidno« (Cohen v Bulc 1999: 10). Predmet moralne panike se spreminja in je lahko od nekaj popolnoma neznanega pa do nečesa že dolgo prisotnega, kar je nenadno dobilo povečano pozornost. Polet moralne panike lahko tudi zamre in gre iz spomina. A ne iz kolektivnega in iz folklore. V nekaterih primerih lahko pripelje do resnih in dolgoročnih posledic ter pripelje do pravnih in družbenih sprememb ali celo drugačnega načina dojemanja družbe (prav tam: 10).

Iz Cohenove definicije lahko izluščimo pet glavnih elementov moralne panike (v Thompson 1998: 8):

4. »nekaj ali nekdo je označen kot grožnja vrednotam ali interesom,
4. to grožnjo opišejo mediji v lahko prepoznavni obliki,
4. hitro se poveča javna zaskrbljenost,
4. pojavi se reakcija avtoritet in mnenjskih voditeljev,
4. panika se prenese ali rezultira v socialnih spremembah.«

V nadaljevanju navajam akterje moralne panike po Cohenu (v Erjavec 2003: 84).

- Novinarji so prvi akter. Novinarji popačijo dogodke s pretiravanjem o njihovi pomembnosti, kot na primer o tem, koliko ljudi sodeluje v njih, s številom vključenih v nasilje ter o pomenu in vplivu kakršne koli škode ali nasilja. Nadaljnje popačenje se pojavi v načinu in stilu predstavitve: senzacionalistični naslovi, melodramatično besedišče in namerno poudarjanje tistih elementov, ki se jih smatra kot novice. Še ena karakteristika medijev je konstantno predvidevanje, da bo dogodku sledilo še več takih dogodkov s celo hujšimi posledicami. Zadnja funkcija medijev je simbolizacija, v kateri so ključni simboli iztrgani iz blagohotne ali nevtralne konotacije.
- Obstajati mora latenten potencial s strani drugega akterja: javnost, ki reagira na podan predmet razprave.
- Tretji in četrti akterji so agenti družbenega nadzora (npr. policija) ali sodnega pregona (npr. sodišča), ki predlagajo nove metode kontrole, saj se družba sooča s stalno prisotno nevarnostjo. Zakonodajalci in politiki odobravajo uveljavitev in izvršitev nove zakonodaje.
- Zadnji akterji so skupine pritiska, ki jih lahko vidimo kot "začetnike družbenih gibanj", ki verjamejo, da so obstoječa sredstva nezadostna.

Poleg teh petih akterjev pa Cohen (v Bulc 2003: 247) navaja še tiste, proti katerim je moralna panika naperjena in jih poimenuje ljudski hudiči. Pojem ljudski hudič opredeljuje osebo ali skupino oseb, katerih obnašanje je širše družbeno označeno kot deviantno. Stopnja grožnje, ki jo ljudski hudič predstavlja ustaljenim družbenim normam in vrednotam je realno znatno manjša, kot v percepciji moralne večine. Ljudski hudiči so s strani medijev in javnosti obravnavani skozi poenostavljen diskurz, na dihotomičen način (slabo–dobro, konformno–deviantno), s katerim ustvarjajo stereotipno predstavo o teh družbenih skupinah ali posameznikih. Ljudski hudiči so lahko člani marginalnih skupin (mladinskih subkultur, narkomani, prostitutke ...). Pri tem pa je potrebno opozorilo, da »slovenski prevod sintagme *folk devil* ne more v celoti zajeti vseh pomenov, ki jih lahko pripišemo angleškemu izvorniku« (Bulc 2003: 247).

Cohen se je pri svojem delu oprl na ameriške teorije etikiranja in deviantnosti ter na marksistično teorijo. V veliki meri so mu v kombinaciji z Gramschijevo koncepcijo hegemonije sledili vsi britanski raziskovalci moralne panike. Britanske študije so izpostavljale vlogo medijev, ideologije, avtoritarnosti oblasti, hegemonije (Bulc 1999: 1).

Ameriška teorija moralne panike je moralno paniko vključila v koncepte kolektivnega vedenja in socialnih gibanj. Ameriški sociologi so na družbenem nadzoru in ideološkem konfliktu temelječo kritiko zavrnili in tako pri nastanku moralnih panik bolj poudarjali vlogo psiholoških faktorjev, kot sta strah in stres (prav tam: 1).

Značilna predstavnika tega pristopa sta Erich Goode in Nachman Ben-Yehuda, ki moralno paniko definirata kot močno zaskrbljenost ljudi zaradi določenega vprašanja ali grožnje (v primeru merjenja te grožnje s konkretnimi indikatorji, se ta izkaže za ne posebej škodljivo), ki ji sledi zbiranje ljudi z namenom ukrepanja v skladu z odpravo zaznanega problema; sčasoma nekako izgubijo zagon in pozabijo na vprašanje ali grožnjo in se obrnejo k drugim zadevam (prav tam: 1).

Po Goodeu in Ben-Yahudi (prav tam: 16–17) je družbeno stanje lahko definirano kot moralna panika, če zadovolji pet kriterijev:

4. ZASKRBLJENOST

Prvič, obstajati mora povišana stopnja zaskrbljenosti zaradi določenega obnašanja ali stanja, ki jo je moč izmeriti z javnomnenjskimi raziskavami, medijsko pozornostjo, predlaganimi spremembami zakonodaje ipd. »Ta zaskrbljenost mora biti manifestirana in izmerljiva glede na konkretna dejstva, npr. preko javnomnenjskih anket, preko javne obravnave v obliki medijske pozornosti, preko predlagane zakonodaje, preko dejanj družbenih gibanj oziroma "*social movements*" ipd.« (prav tam: 16).

4. SOVRAŽNOST

Drugič, povečana sovražnost, usmerjena proti deviantom oz. ljudskim hudičem, čigar vedenje je ocenjeno za škodljivo in ogrožajoče za družbene vrednote in koristi ter celo za sam obstoj družbe ali vsaj nekega segmenta družbe. Za lažje razločevanje pride do dihotomizacije med "nami" – dobrimi, prijaznimi, spoštljivimi ljudmi – in "njimi" – deviantnimi, slabimi, nezaželenimi, autsajderji, kriminalci, nespoštljivimi ljudmi – torej med "mi" in "oni". Dodatno poenostavitev predstavlja vključitev stereotipov,

ustvarjanje "ljudskih hudičev" ali zlobnežev in ljudskih junakov v tej moralni igri dobrega proti zlu.

4. JAVNI KONSENZ

Tretjič, v družbi ali v nekem segmentu družbe, mora priti do znatnega in razširjenega javnega konsenza, da jim grozi neka resna nevarnost, za katero je odgovorna deviantna skupina s svojim ravnanjem. Občutek ogroženosti mora biti razširjen, vendar pa ni nujno, da je dejansko večinsko ali univerzalno. Poznamo moralne panike, ki se pojavljajo v različnih velikostih, saj nekatere zajamejo veliko večino vseh članov družbe v določenem času, medtem ko so druge prisotne le med pripadniki določenih družbenih skupin.

4. DISPROPORCIONALNOST

Četrti kriterij je disproporcionalnost domnevne grožnje v primerjavi z "objektivno" resnostjo problema, kjer je izmerljiva zaskrbljenost velika, dejanska škoda in število deviantov pa neznatno. »Povzročitelji moralne panike poskušajo maksimirati velikost in razširjenost problema, da bi upravičili svoje zahteve; češ; večji, ko je problem, več pozornosti zasluži. /.../ V večini primerov se javnost, zakonodajalci, množični mediji in drugi ocenjevalci problema strinjajo, da je velikost merilo za resnost dogodka« (prav tam: 17).

4. KRATKOTRAJNOST

Peta lastnost moralnih panik je, da prav tako hitro, kot se pojavijo, tudi tako hitro izginejo. Pri tem lahko tudi dolga obdobja latentno čakajo in šele kasneje izbruhnejo, ali pa prihaja do cikličnih izbruhov. Rezultati moralnih panik variirajo od tistih, ki postanejo rutinske in institucionalizirane (določena moralna zaskrbljenost ostane v družbi prisotna v obliki npr. družbenih gibanj, zakonodaje, neformalnih norm, načinov kaznovanja prestopnikov tudi po zaključeni začetni moralni paniki), pa do tistih, ki izginejo brez sledu (pravni, socialni in moralni ustroj družbe po paniki ostane v osnovi enak, kot je bil pred njo).

Sčasoma sta se smeri približali, pojavili so se poskusi združitve smeri raziskovanja moralne panike. Obe smeri sta odlično predstavili svoje področje raziskovanja: ameriška vpliv interesnih skupin in varuhov morale, britanska pa vpliv množičnih medijev (preko katerih mnenjski voditelji nagovarjajo javnost) ter vlogo medijev pri tvorjenju specifičnih pomenov in družbenih reprezentacij (prav tam: 1).

Rezultat združitve smeri raziskovanja moralne panike, je obravnavanje študij sistemov reprezentacije in regulacije. Moralna panika pa se ne obravnava več vsaka posebej, temveč se jih obravnava kot simptome širših družbenih in kulturnih napetosti (prav tam: 1).

5. ZDRAVJE IN MNOŽIČNI MEDIJI

Veliko podatkov pogosto potrjuje velik vpliv množičnih medijev na določanje družbene realnosti (Kamin 2006: 121), kar daje medijem mesto med temeljnimi institucijami sodobne družbe in so ključni akter v oblikovanju in posredovanju temeljnih pomenov zdravja in tveganj v družbi (prav tam: 13).

0.0 ZDRAVJE IN BOLEZEN

Mnogo teoretikov družboslovnih in humanističnih disciplin se je že soočalo s problemom definiranja zdravja. Ugotovili so, da obstaja več definicij zdravja in da se te spreminjajo skozi čas. Turner je izdelal temeljito analizo zgodovinskih tradicij razumevanja zdravja in bolezni in pri tem ugotovil, »da so zahodne družbe razvijale in premikale koncept zdravja skozi vse kategorije in da tudi danes še vedno ni obveljala le ena. So pa sveti (religiozni) koncepti sčasoma odstopili velik del prostora profanim pojmovanjem zdravja, prevladujoča domena zdravja pa je individualna. Pojmovanja bolezni in zdravja so predmet sprememb dominantnih družbenih diskurzov« (Turner v Kamin 2004: 11). Turner vidi v sodobni družbi (kljub prevladi znanstvene medicinske paradigme) »koncept zdravja samo v množini« (prav tam: 10).

Med najbolj vplivne definicije o zdravju pripisujejo definicijo svetovne zdravstvene organizacije (WHO) iz časa njenega nastanka 1948. leta. WHO je definirala zdravje kot »popolno telesno, psihološko in socialno blagostanje ter ne le stanje brez bolezni ali poškodb« (World Health Organization v Kaplan "in drugi" 1993: 10).

»Opazimo lahko, da misliti zdravje pomeni veliko več kot misliti odsotnost bolezni. Zdravje ni le stanje, zdravje pomeni način življenja, je vrednota in je norma. /.../ Je večno iskanje, neizčrpen proces« (Kamin 2004: 10).

»Če zdravje mislimo tako, kot ga danes definira dominantni zdravstveni diskurz (na primer WHO 1989, WHO 2000, NPZV 2000), ga mislimo kot vseobsegajoče blagostanje, stanje z mnogimi, spreminjajočimi se pomeni, cilj sam po sebi, proces, ki je odvisen od kontinuiranih meritev, opazovanja in (samo)nadzorovanja« (prav tam: 10).

Turner predlaga analizo in razmišljanje o konceptu zdravja na dveh dimenzijah »sveto/posvetno in individualno/kolektivno« (Turner v Kamin: 10). Kadar gledamo na zdravje s strani svetega, se razlaga bolezen in zdravje z vidika nadnaravnih razlogov, bolezen pa kot posledico moralno spornih življenjskih navad. Medtem ko pogled na zdravje s strani profanega razlaga, v znanstvenem jeziku, bolezen in zdravje s strani razložljivih in vidnih povzročiteljev (bakterije, virusi ...). Posvetni koncept razbremeni posameznika krivde zaradi bolezenskega stanja. Okvira individualno/kolektivno se nanašata na to, kdo nosi glavno odgovornost za zdravstveno stanje človeka-posamezniku ali skupnosti (prav tam: 11).

V zadnjih dvajsetih letih je prišlo do novega fenomena in sicer radikalne spremembe: diskurz o bolezni je zamenjal diskurz o zdravju. »Ti diskurzi variirajo glede na zgodovinske, družbene in situacijske okoliščine« (Ule 2003: 25). Kljub temu deluje bolezen kot socialni označevalec, predmet diskurzov, ki vztrajno postavljajo pod vprašaj temeljne življenjske strategije posameznikov in celotne družbe oz. kulture. Poleg tega je vedno več ljudi odvisnih od biomedicinskih znanosti in pri tem od njih pričakujejo odgovore na naraščajoče socialne in zdravstvene probleme. Kljub temu pa upada brezpogojno zaupanje v medicino in se občasno spremeni celo v dvom. Zdravje postaja vse večja vrednota v vseh starostnih skupinah družbe, diskurz o zdravju in bolezni dominira tako na javnem kot tudi na zasebnem področju. Odnos med zdravjem in boleznijo je nasprotujoč in dopolnjujoč, kljub temu da je bolezen omejena na opozicijo zdravju, so bolezni mnogo bolj označene, strukturirane: »Z njihovimi definicijami, simptomi, vzroki in posledicami se ukvarja cela vrsta strokovnjakov, raziskovalcev in praktikov« (prav tam: 13), medtem ko je »zdravje nedefinirana kategorija, neoznačeno polje« (prav tam: 13).

V sodobnem vsakdanjiku, vedno bolj vstopa v ospredje, pred boleznijo, zdravje. »Zdravje in promocija zdravja postaja vse bolj pomembno področje vsakdanjih dejavnosti, javnega življenja in znanstvenega raziskovanja; npr. načini ohranjanja zdravja, kvalitete življenja, povezane z zdravjem, analize vsakdanjih praks, ki ohranjajo zdravje in dobro počutje, kot so prehranske prakse, skrb za telo, kvalitetni medsebojni odnosi, zadovoljstvo z delom, samopodoba« (prav tam: 13).

V različnih družbah so prevladale različne konceptualizacije in različne ideologije bolezni. Kljub predvidevanju, da za različnimi pojmovanji o boleznih pogosto tičijo realni vzroki in okoliščine bolezni, pa teh ne moremo izločiti od različnih konceptualizacij in ideologij različnih družb. »Splošne teorije zdravja in bolezni so se organizirale okrog dominantnih ideologij in verovanj določene kulture« (prav tam: 17). Medicinske kategorije so pomemben del ideologije in verovanja, saj so mesto delovanja metafor, s katerimi se v določeni družbi ocenjuje (hvali ali graja) vedenje ali stanje človeka (prav tam: 17).

0.0 ZDRAVJE KOT VREDNOTA

»Zdravje je osprednja vrednota življenja« (Bojc 1980: 333), pravi pregovor v Bojčevi zbirki Pregovorov in rekov na Slovenskem. Zdravje je izredno cenjeno. Zdravstveno stanje lahko spada k našim najpomembnejšim dragocenostim ali odgovornostim. Pomembnost zdravja je skoraj univerzalno prepoznana. Pred nekaj leti je Rokeach (v Kaplan "in drugi" 1993: 7) izvedel študijo vrednot. V študiji so morali ljudje rangirati različne družbene položaje, kot na primer premožnost, družbena moč ... Rokesch je podal zdravje kot enega izmed položajev, vendar pa ni podal spremenljivke zoper zdravju. Vsi vključeni v študijo so rangirali zdravje najvišje. Z drugimi besedami, večina nas ceni zdravje bolj kot ostale osebne položaje (prav tam: 7).

Da je zdravje pomembna dobrina in vrednota v sodobnem življenju, kažejo tudi javnomnenjske raziskave pri nas in po svetu. Tako so v raziskavi Slovensko javno mnenje 1996/2 Centra za raziskovanje javnega mnenja pri Fakulteti za družbene vede (SJM 96/2), ki je med drugim preučevalo mnenja javnosti o zdravju in zdravstvu, na vprašanje o pomembnih vrednotah anketirani na prvo mesto vrednot postavili zdravje (Ule 2003: 44).

Vse mnenjske raziskave in raziskave vrednot in življenjskih orientacij pri nas in v nam podobnih kulturah sodobnega sveta zaznavajo preobrat v vrednotah orientacij ljudi v sodobnih družbah. Ta preobrat se kaže kot premik v zasebnost, sebe in varnost. »Ikone sodobnega človeka so nenadoma postale varnost, telo in predvsem zdravje. V težnji po varnosti največji zavezniki sodobnega človeka postajajo zdravniki in terapevti in ne več duhovniki in spovedniki, pa tudi ne več karizmatični politični vodje ali vzori uspeha, kot so industrijski menedžerji« (prav tam: 20).

»Sodobna klima je terapevtska, ne religiozna« (prav tam: 21), je zapisal analitik sodobne kulture Christopher Lasch. Iz rečenega lahko sklepamo, da je terapija izrinila religijo in politiko iz vsakdanjih življenj. »Politične teme je zamenjala skrb za zdravo prehrano in za ohranjanje mladosti, skrb za treniranje telesa, vitalnost in vitkost, tek, savna, golf, vegetarijanstvo, joga, meditacija, strah pred starostjo in staranjem« (prav tam: 21).

0.0 POROČANJE O ZDRAVJU

Glede na visoko stopnjo pomembnosti pomena zdravja pri večini posameznikov, ne preseneti ugotovitev Atkina in Bratic Arkinove (1990), da je vsaj četrtina prispevkov v dnevnem časopisju povezanih z zdravjem. Kljub temu se o nekaterih zgodbah, ki so po mnenju zdravstvene skupnosti pomembne, poroča zelo malo ali pa sploh ne. Prihaja do osnovnega konflikta med izbiro "odbirateljev," kaj je vredno vnovičenja, in mnenjem specialistov za zdravje o tem, kaj naj bi bilo javnosti povedanega. Vnovičenja vredne so predvsem zdravstvene teme, ki so strukturirane kot nove, aktualne, nepričakovane, izzivalne, konfliktne, neobičajne, emocionalno vznemirljive, katastrofične, skladne z dominantnimi stereotipi, personalizirane, podkrepjene z znanstvenimi izračuni ... (Kamin 2006: 123). Novičarski mediji se mnogo raje ukvarjajo s sentimentalnimi zgodbami o posameznikih in pogosto zanemarjajo obsežna socialna vprašanja, ki so pomembna za javno zdravstvo, a mnogo bolj nezanimiva za prejemnike vsebin. V svojem poročanju o glavnih dejavnikih zdravja ne spodbujajo načel promocije zdravja (Atkin in Bratic Arkin 1990: 20).

Skupnost javnega zdravstva si želi jasno, nespremenjeno poročanje, ki razloži zapletenost in negotovost znanosti in osvetli strukturalne faktorje tveganja, namesto osredotočenja na posameznika z zdravstvenimi problemi. Komunikatorji v zdravstvu (*health communicators*) se trudijo pridobiti zanimanje ljudi za zdravo vedenje in pozitivne vzorce, ki pa niso posebej vredni vnovičenja (Atkin in Bratic Arkin 1990: 20).

Problem se pojavlja predvsem, ker novinarji radi predstavljajo prelomne napredke v medicini. Kadar napredek v znanosti ali medicini ne more biti predstavljen kot prelomen, je pogosto poročanje o napredku nezadostno oziroma pomanjkljivo. V kolikor pride v novice, so zaključki pogosto napihnjeni s strani raziskovalcev na tiskovni konferenci in intervjujih ali pa s strani poročevalcev (Klaidman 1990: 124).

Po prepričanju raziskovalcev te teme, je do take medijske prenapihnenosti različnih boleznih že večkrat prišlo. V nadaljevanju bom navedla nekaj tovrstnih "umetnih izbruhov", do katerih je prišlo v ZDA. Ena izmed takih boleznih je genitalni herpes, ki obstaja že več stoletij in ji nihče ni posvečal večje pozornosti, dokler ni 1982. leta postala medijsko popularna in postala medijska bolezen leta v ZDA. Medijsko zanimanje za to temo je privedlo do občutka, da se obseg boleznih povečuje na raven epidemije. Primarno naj bi bil ogrožen srednji razred, bolezen naj bi imela pogubne socialne, psihološke in celo fizične posledice. Če se z razumom ozremo nazaj, ugotovimo, da je malo dokazov, če sploh kaj, da je ta tema imela dejansko podlago za vnovičenje (Mirotznik in Mosellie v Meyer 1990: 56). Poleg genitalnega herpesa se je podobno zgodilo tudi z drugima boleznima momenta, označenima z "umetnim izbruhom", to sta sindrom toksičnega šoka 1980. leta in legionarska bolezen 1976. leta – obe sta prejeli pretirano medijsko pozornost, ki ni temeljila na dejanskih dogodkih (Colburn prav tam 1990: 56).

Najpogostejše napake, nepravilnosti novinarstva pri poročanju na področju zdravstva so (Winsten v Klaidman 1990: 61):

- novinarji pripišejo neupravičeno stopnjo gotovosti novim ugotovitvam;
- omejeni, negotovi napredki v raziskavah so predstavljeni nenatančno kot velik napredek ali premaganje težav pri raziskovanju;
- nevarnosti, ki predstavljajo dozdevno zdravstveno tveganje, so pogosto pretirane;

- pogosto je izrazito neravnovesje med količino pozornosti, namenjene delu raziskave in njeno dejansko znanstveno pomembnostjo;
- mnoge novice o zdravstvu poročajo brez vesti in izkoriščajo čustva zelo bolnih pacientov, njihovih družin in javnosti na splošno;
- poročanje znanstvenih novic je pogosto enostavno netočno, zaradi pomot, izpuščanja ali pa obojega.

Klaidman (prav tam: 119) pozitivno vrednoti delo novinarjev in meni, da se dnevno novinarji, znanost in zdravstveni poročevalci približujejo kriterijem, ki se nekaterim zdijo nedosegljivi. Informacije, namenjene "zainteresiranemu bralcu" (*reasonable reader*), ki ima potrebo po informacijah o nevarnostih in posledicah, o katerih se poroča, morajo biti: natančne, razumljive, objektivne in važne, da so kar najbolj koristne. Da bi razumeli, kako zadovoljiti standarde "zainteresiranega bralca", moramo razložiti njegove kriterije. Natančnost se nanaša na poročanje le o informaciji, o kateri je dovolj dobrih dokazov in na natančno citiranje, parafraziranje, opisovanje in pripisovanje. Razumljivost temelji na faktorjih, kot so jasna predstavitev, nepristransko prikazovanje primerjav tveganja, senzitivnost do kognitivnih predispozicij ter vključitev bistvenih ugotovitev in informacij iz ozadja. Cilj objektivnosti se nanaša na natančno razločevanje med dejstvi in upravičenim prepričanjem na eni strani ter osebnimi prepričanji, dogmami in tako dalje na drugi strani. Želja po popolnosti je zadovoljena, kadar je objavljeno ali oddajano zadostno število informacij, ki zadovoljijo potrebo inteligentnega laika, ki si želi ovrednotiti poročano situacijo (prav tam: 119).

Množični mediji predstavljajo pomembno sredstvo za komuniciranje o nevarnih faktorjih, ki vsakodnevno pretijo populaciji. Navajam težave, na katere lahko naleti novinar pri poročanju dveh najpogosteje poročanih tipov zgodb o nevarnosti zdravju – tistih, ki se nanašajo na razkritje znanstvenih dejstev, povezanih s pretnjo zdravju, ter tistih, ki se nanašajo na nevarne dogodke (Klaidman 1990: 121).

- Posledica ugotovitve ali dogodka je lahko neprijetna ali pa nepredvidljiva in lahko zato sproži neupravičene ali nezaželene reakcije od zanikanja pa do brezumnega strahu.

- Informacija je lahko nedosegljiva. Pomembni podatki so lahko v laboratorijskih zapiskih raziskovalca, vendar novinarju nedosegljivi. V primeru nesreč lahko odgovorni prikrijejo vzrok in se trudijo zmanjšati resnost nesreče.
- Znanstvena osnova, ki je podlaga ugotovitve ali prigode, je lahko preveč kompleksna ali pa težko razložljiva v laičnem jeziku.
- Pomembni znanstveni podatki so lahko nepopolni, neprepričljivi, nedosledni in protislovni.
- Rezultati študij ali pa najboljše razpoložljive razlage za nevarne nezgode so lahko dvoumne.
- Ocene nevarnosti s strani vlade, industrije, "nadzornih svetov" (*advocacy groups*) ali akademskih analitikov lahko temeljijo na predvidevanjih in metodologijah, ki pridejo do različnih ocen, zaradi česar se lahko rezultati med seboj razlikujejo glede stopnje obsega.

Zaradi vpliva, ki ga imajo množični mediji na določanje družbene realnosti, se trudijo avtoritete javnega zdravstva umestiti relevantna zdravstvena vprašanja na medijski dnevni red (Atkin in Arkin v Kamin 2006: 121). V produkcijo mediatiziranega zdravja in tveganj Kaminova (prav tam: 121) šteje:

- »zdravstveno novinarstvo,
- produkcijo razvedrilnih medijskih vsebin o zdravstvenih temah,
- produkcijo razvedrilno-izobraževalnih medijskih vsebin o zdravju,
- oglaševanje, ki bodisi posredno bodisi neposredno komunicira o zdravju«.

0.0 UPORABNIKI ZDRAVSTVENIH VSEBIN

Zaradi razširjenosti (široke) znanstvene nepismenosti, vsak poizkus doseganja široke publike o zdravstvenih tveganjih zahteva zgodbe, napisane z osnovne perspektive ter v laičnem jeziku. Za televizijske reportaže so potrebne še večje poenostavitve. Zaradi potrebe po posvetitvi prostora ali pa časa razložitvi osnovnih pojmov ne ostane nič prostora ali časa za obrazložitev pomembnih zadev, kot na primer predvidevanja, na katerih temeljijo ugotovitve o tveganjih. Pomemben material je lahko izpuščen ali predstavljen na preveč skrajšan način, da bi bil lahko enostavno razumljen (Klaidman 1990: 125).

Pogosto je v poročilih tveganje pretirano. Velik del publike se odloči, katera tveganja so sprejemljiva, na podlagi osebnih usmeritev. Pri tem dajejo prednost tveganjem, ki so si jih sami izbrali, pred vsiljenimi.

Celotno občinstvo trpi informacijski presežek. Rezultat tega je kratkotrajna pozornost. V kolikor zgodba na televiziji ali v tisku ni kratka in jedrnata ter privlačna, kar pomeni nepopolna glede bistvenih zadev, ne bo dobila in zadržala pozornosti gledalcev. Ta problem se še posebej kaže pri televiziji, kjer lahko gledalci enostavno preskakujejo med programi (prav tam: 126).

Pri tem pa ne smemo pozabiti, da tudi porabniki novic aktivno sodelujejo pri tem procesu. Izbirajo med različnimi prezentacijami množičnih medijev, ocenjujejo njihove prezentacije in se na koncu odločijo, katere bodo obdržali v spominu in katere bodo ignorirali. Vse porabnikovo vedenje o dogodkih temelji na zbiralcih novic, oblikovanju in širjenju izdelanih javnih dogodkov (Johnson-Cartee 2005: 207).

6. KAJ JE AVIARNA INFLUENCA OZIROMA PTIČJA GRIPA?

Aviarna influenza ali "ptičja gripa" je nalezljiva bolezen živali, ki jo povzroča virus, ki navadno okuži le ptice ter redkeje tudi svinjino. Virusi aviarne influence so specifični za to vrsto, vendar pa v redkih primerih preskočijo oviro med vrstami in okužijo tudi ljudi (Internet 1).

Dolgotrajna široka razširjenost virusa H5N1 med populacijo perutnine predstavlja dve glavni tveganji človeškemu zdravju.

0. Tveganje direktne okužbe z virusom iz perutnine na ljudi, čemur sledi zelo resna bolezen. Od maloštevilnih virusov, ki so preskočili oviro med vrstami in so okužili človeško populacijo, je virus H5N1 povzročil največje število resnih obolenj in tudi smrtnih primerov med ljudmi. Bolezni, ki jo povzroča H5N1, sledi nenavadno agresiven klinični potek s hitrim poslabšanjem in visoko stopnjo smrtnosti. V obravnavanem izbruhu, je umrla več kot polovica okuženih z virusom. Največ primerov je bilo med pred tem zdravimi otroki in mladimi.
0. Tveganje, ki vzbuja še večjo zaskrbljenost, je, da bo virus – če bo imel priložnost – mutiral v obliko, ki je zelo nalezljiva za ljudi in se z lahkoto prenaša s človeka na človeka. Taka sprememba bi lahko označila začetek globalnega izbruha (pandemije) (prav tam).

WHO navaja kot glavni način okužbe ljudi preko direktnega stika z okuženo perjadjo ali preko površin ali objektov, ki so okuženi s fekalijami (prav tam).

Aviarna influenza se ne prenaša preko kuhane hrane, saj virus uniči že normalna temperatura, uporabljena za kuhanje (70 °C) (prav tam).

7. METODA DELA: ANALIZA UOKVIRJANJA

Številne študije so dognale pomembnost določenih okvirov v novicah, z osredotočenjem na njihov vpliv na interpretacijo javnosti dogodkov in bistvenih vprašanj (Cappella in Jamieson; Graber; Iyengar; Iyengar in Kinder; Neuman; Norris; Paterson v Semetko in Valkenburg 2000: 94).

0.0 DEFINIRANJE UOKVIRJANJA

Johnson-Carteejeva omenja, da je kljub preobilju prispevkov, knjižnih poglavij, celo knjig na to temo, definicijo uokvirjanja težko najti. Gamson, Croteau, Hoynes in Sasson menijo, da je koncept uokvirjanja neizogiben, obenem pa težko opredeljiv (Gamson "in drugi" v Johnson-Cartee 2005: 162).

Prav tako Thalerjeva (2005) opozori na pomanjkanje enotne definicije novičarskega okvira in uokvirjanja, ki ga kljub temu večina komunikologov opisuje kot konceptualno sredstvo: »Koncept "uokvirjanja" se nanaša na upovedovanje oziroma na naracijo specifičnega problema« (Dominić 2004: 24), »na podlagi katerega mediji oziroma novinarji selekcionirajo, interpretirajo, (s)poročajo in predpisujejo informacije« (Thaler 2005: 69). »Preko tega postopka se izpostavi določen vidik kot dominanten ter na podlagi katerih informacij se bo izoblikovala definicija problema. Dejali bi, da se nanaša na miselni kontekst, ki so ga dosedanja organizacijski odnosi ustvarili v glavah določenih javnosti« (Dominić 2004: 24). »Teorija uokvirjanja je pomembna predvsem pri konstrukciji družbene realnosti oziroma pri oblikovanju stališč javnosti do določenih vprašanj« (prav tam: 24). Preko uokvirjanja se posredovani informaciji določijo meje in izpostavi se določene vidike teh informacij.

»Po Entmanu (v Thaler 2005: 68) sta za določitve smisla nekega besedila ključna identifikacija in opis okvirov. Novičarski okvir je način, na katerega novinar sestavi zgodbo, da bi dosegel čim več naslovnikov. Uokviriti novinarsko besedilo pomeni, da novinarji v njem poudarijo subjektivno izbrani vidik zaznane realnosti in s tem poudarijo določeno definicijo obravnavanega problema, njegove vzroke, vrednotenje in priporočila razumevanja.«

Stahl definira uokvirjanje kot »metanaracijo (*metanarrative*), ki vpliva na interpretacijo, vendar ni del vsebine« (Stahl v Van Dijk 1997: 196). Clair razloži, da so sredstva uokvirjanja retorični/diskurzivni običaji, ki definirajo ali pripisejo interpretacijo družbenim dogodkom (Clair v Van Dijk 1997: 196).

0.0 DELOVANJE IN POSLEDICE OKVIROV

Glavna procesa uokvirjanja sta izbor in poudarjanje. Prejemniki informacij si mnogo bolje zapomnijo informacije, ki so poudarjene. Poudarjanje informacij v tekstu poteka preko ponavljanja ali preko asociacije na druge podobne kulturne simbole. Predvsem so poudarjeni deli bolj opazni, vsebujejo več pomena in publika si jih lažje zapomni. Tudi popolnoma nepomembno stališče v nepomembnem delu teksta je lahko zelo poudarjeno, če se sklada s tem, kar prejemnik verjame. Zaradi že izdelanih shem vsakega posameznika, prejemniki težje opazijo poudarjenost nekaterih delov teksta, jih interpretirajo in si zapomnijo. Kljub temu, da okviri nimajo univerzalnega vpliva na celotno publiko, pa določajo percepcijo večine ljudi glede določenega problema (ali ga bo sploh opazila, na kak način ga bo razumela in ali si ga bo zapomnila, kakor tudi kako ga bo ovrednotila in kako se bo glede njega vnaprej ravnala). Izpuščanje potencialnih definicij problemov, razlag, ocen in predlogov je lahko pri vodenju občinstva prav tako kritično kot vključitve (Entman 1993: 52–54).

Vsaj pet faktorjev (Schoemaker in Rees v Scheufele 1999: 112) potencialno vpliva na to, kako novinarji uokvirijo dani predmet razprave:

- družbene norme in vrednote,
- organizacijski pritiski in siljenja,
- skupine pritiska,
- novinarske rutine
- ideološka ali politična orientacija novinarja.

Okviri narekujejo ljudem, kako naj ocenijo nasprotujoča si mnenja, ki vstopajo v vsakodnevno politično razpravo. Vpliv okvirov na naše mnenje je lahko odločilen, saj učinkujejo na naše zaznavanje pomembnosti alternativnih mnenj (Nelson "in drugi" v Johnson-Cartee 2005: 27).

Novičarski okviri so sestavljeni in vključeni v uvodnike, metafore, koncepte, simbole in vizualne podobe, poudarjene v novičarski naraciji. Z zagotavljanjem, ponavljanjem, doslednim pojavljanjem in s tem utrjevanjem besed in vizualnih podob, izražajo tematično skladden pomen preko medijev in časa (Entman 1991: 7). Novinarji preko kreiranja novičarskih okvirov bistveno vplivajo na razumevanje bralcev ali gledalcev dnevnih dogodkov (Price "in drugi" v Johnson-Cartee 2005: 26).

Učinki okvirov se kažejo kot spremembe v razumevanju, ki jih povzroči komaj zaznavna sprememba definicije sodbe ali izbira problemov (Iyengar v Semetko in Valkenburg 2000: 94). Učinek uokvirjanja je tudi tisti, v katerem poudarjene (izpostavljene) lastnosti sporočila (njegova organizacija, izbira vsebine ali tematična struktura) vzbujajo določene misli kot primerne, kar se kaže v njihovi aktivaciji in v uporabi pri ocenjevanju (Price v Semetko in Valkenburg 2000: 94).

Vpliv uokvirjanja se kaže v tem, da novice izpostavijo določene vrednote, dejstva, premišljevanja ter jim pripišejo večjo relevantnost, kot bi jim bila pripisana pod nekim drugim okvirom. Oziroma okviri vplivajo na mnenje s tem, ko izpostavijo določena mnenja kot pomembnejša od drugih. Ta mnenja pa imajo tudi večjo težo pri vedenju (Nelson "in drugi" prav tam: 26).

0.0 PREDMET PREUČEVANJA

Predmet preučevanja v moji diplomski nalogi je reprezentacija bolezni ptičja gripa v različnih medijih. Pri tem sem za predmet analize izbrala dva tiskana medija, dnevnika *Delo* in *Dnevnik* ter televizijsko oddajo POP TV-ja, tednik *Trenja*.

Pri izbiri analiziranih medijev sem upoštevala ugotovitev Semetka in Valkenburga (2000: 93): »da ni največja razlika med mediji (med televizijo in tiskom), temveč med senzacionalističnimi in resnimi novinarskimi prispevki«. Pri tem bom obravnavala osrednja slovenska dnevnika *Delo* in *Dnevnik* kot "kakovostna medija" ter oddajo *Trenja* kot "teletabloid".

Oba časopisa imata že zelo dolgo tradicijo, *Delo* izhaja že od 1959. leta, medtem ko *Dnevnik* izhaja še dlje, od 1951. leta. Časopisu *Delo* večina pripisuje vlogo osrednjega slovenskega dnevnika in tako se predstavlja tudi sam časopis (Brstovšek v Rehar 2005: 38). *Delo* in *Dnevnik* sta, ob upoštevanju grobih kriterijev, uvrščena med kakovostne dnevnike. Ob tem pa Erjavčeva poudarja, »da nobeden izmed slovenskih časopisov ne zadošča ostrim pogojem, ki naj bi jim zadostovali kakovostni dnevniki, saj imata tudi *Delo* in *Dnevnik* veliko primesi popularnega tiska – tako po vsebini, kot tudi po izgledu« (Erjavec v Rehar 2005: 37).

Glavne lastnosti kakovostnih v nasprotju s popularnimi časopisi so, da so kakovostni mediji (Erjavec v Belajec 1999: 13):

- vir objavljanja resnih novic,
- izbirajo resne teme – javna, politična vprašanja,
- informirajo bralce in jih ne zabavajo,
- novice temeljijo na dejstvih in ne na fikciji,
- avtorji v prispevkih ne ugibajo in ne upravljajo,
- objavljanje novic temelji na strokovni presoji, kaj je v javnem interesu in kaj ni, ne pa na interesu oglaševalcev.

Oddaji *Trenja* obravnavam kot teletabloid. Pri tem sledim ugotovitvam Zupančičeve (2006: 64), ki v analizi, narejeni v diplomski nalogi, pokaže, da čeprav je oddaja *Trenja* klasificirana kot informativna, lahko sklepamo, da je teletabloid, saj gre za oddajo, ki uspešno kombinira informativni in zabavni žanr. Takšno kombiniranje označimo za *infotainment* oziroma teletabloid. Tabloidni del *Trenj* se kaže preko ekskurzov na področje senzacionalizma in škandalov (predvsem institucionalnih in psihodramatskih, v katerih so protagonisti "ljudje z ulice"). *Trenja* so po Johnu H. McManusu definirana kot tržno novinarstvo, za katero je značilna obdelava tem, ki preverjeno zagotavljajo visoko gledanost: od naravnih katastrof, kriminala, nenavadnih zabavnih ali smešnih pripetljajev do življenja bogatih, slavnih ali razvpitih (prav tam).

Dejstvo je, da je senzacionalizem od nekdanj del novic, občasno zelo velik del. Količina senzacionalizma v medijih raste in pada v različnih časovnih obdobjih naše zgodovine, vendar pa je vedno bila prisotna v taki ali drugačni obliki. Kar doživljamo dandanes, vsekakor ni najbolj šokantno obdobje. »Poučna in morda tolažilna je ugotovitev, če sklepamo iz zgodovine, da senzacionalizem ne pomeni smrti kvalitetnega novinarstva« (Cohen 2000: 8).

Pretirano navdušenje nad dobro zgodbo vodi k prevračanju besed zavoljo dramatičnosti, k poudarjanju ganljivih zgodb in h kontroverznosti. Novičarski mediji s svojimi prispevki ohranjajo *status quo*. Ta lastnost jih vodi k temu, da najraje poročajo o relativno nepomembnih, vendar pa dobro spromoviranih zgodbah, medtem ko o mnogo bolj pomembnih zgodbah ne bodo dovolj poročali zaradi pomanjkanja novinarjem privlačnih elementov (Klaidman 1990: 123). »Kljub temu, da je preiskovalno novinarstvo forma novinarstva, o kateri se pogosto razpravlja, je v praksi relativno redko« (prav tam: 123).

Do sprememb je prišlo tudi na področju televizijskih novic, kar je povzročilo, da jih ne moremo več obravnavati kot ločeni žanr, ki "posreduje informacije". Tabloidni žurnalizem predstavlja mešanico politike in pop kulture, informiranja in "razvedrila", melodrame in informacije, informiranja in moraliziranja, preiskovanja in kramljanja. Teletabloidi postavljajo ljudski glas pred ekspertizo, vizualno dramatizacijo pred informiranje, spretnost kramljanja ter zgodbo ali montažo pred argument (Luthar 1998: 223–224).

Oddajo *Trenja* vodi na POP TV novinar Uroš Slak. Na programu je v najbolj gledanem televizijske terminu, vsak četrtek ob 20. uri. Vsebine, ki jih oddaja običajno predstavlja, so aktualni dogodki, o katerih poročajo tiskani množični mediji, nacionalna televizija in komercialne televizije.

V primeru tiskanih medijev sem v svoji nalogi obravnavala vse prispevke, ki so bili napisani na temo ptičje gripe med 15. oktobrom 2005 in 1. marcem 2006 v *Delu* in *Dnevniku*. Pri tem sem si pomagala z njunima iskalnikoma na internetu in tako obravnavala vse prispevke, ki so se izpisali ob postavitvi ptičja gripa v iskalni niz. V primeru časopisa *Delo* gre za 272 prispevkov, medtem ko se je v primeru *Dnevnika* izpisalo le 36 prispevkov.

Ker sem v metodološkem delu naloge uporabila metodo uokvirjanja, ki je opisana v prejšnjem poglavju, sem se odločila v primeru tiskanih medijev za analizo naslovov in podnaslovov, saj Van Dijk poroča, da so »naslovi pogosto uporabljeni za uokvirjane zgodb. Naslovi služijo kot vaba in privlačijo bralce k branju zgodbe, istočasno pa še pogosto ponudijo bralcu utrinek zgodbe in novinarjev odnos do nje« (Van Dijk v Johnson-Cartee 2005: 165).

Naslovi so v pisnem poročevalstvu najizrazitejša prvina. Do izraza pridejo zaradi prostorske izpostavljenosti in tudi zaradi posebnega izbora iz sredstev danega jezika. Korošec (1998: 46) poda definicijo časopisnega naslova: »Časopisni naslov je iz ene ali več besed in znakov tvorjeno stavčno ali nestavčno sporočilo, ki napoveduje in se vsebinsko nanaša na praviloma eno, od drugih besedil grafično ločeno, vsaj iz ene stavčne povedi sestojече besedilo ali besedilno enoto, tako da je tudi sam grafično ločen od tega besedila, in ima tri funkcije«, ki jih tudi opredeli:

1. »poimenovalna-informativna funkcija: naslov s to funkcijo besedilo označuje, poimenuje temo oz. vsebino besedila. V večini naslovov s to funkcijo sta združeni poimenovalnost in informativnost, ena pa je praviloma v ospredju;
2. informativno-stališčna funkcija: naslovi s to funkcijo sicer informirajo o vsebini besedila in ga tudi poimenujejo, toda izrazito izstopa vrednotenje te vsebine, stališče avtorja. Ta funkcija je najbolj pod ideološkim ali političnim vplivom določenega družbenopolitičnega obdobja;
3. pozitivno-pridobivalna funkcija: naslovi s to funkcijo vsebujejo prvine informativne funkcije, prekriva jih stališčna, v njej pa se kaže avtorjeva zahteva, poziv uredništva, avtorjeva tudi v imenu "širše družbe" naslovljena javnost ali pa čisto določen naslovnik. Ta funkcija je pogosto v pravnem nasprotju z informativno, jo naravnost zanika, tako da o vsebini ne pove nič in s tem skuša bralca pridobiti za branje ostalega besedila (Korošec 1998: 43–48)«.

Pri analiziranju naslovov obeh časopisov, sem ob pregledu izpisanih naslovov izločila tri vrste naslovov:

1. naslove, ki nakazujejo na to, da se prispevek vsebinsko ne navezuje na bolezen ptičje gripe. (Primeri: VSAKEMU PO TOČKO BI BILO PRAVIČNEJE, Navijači vodilnih Domžal so imeli dober nos in jih na sobotno tekmo z Dravo skoraj ni bilo (Delo, 24. oktober 2005); ZABAVA ZA DVORNE GOSPE, Zanimanje za badminton v Sloveniji iz leta v leto narašča (Delo, 8. november 2005)).

2. naslove, ki o vsebini ničesar ne povedo, zaradi česar jih je nemogoče umestiti v okvire. (Primeri: PTIČI (Delo, 26. oktober 2005); Tema dneva, PTIČJA PERSPEKTIVA (Delo, 24. oktober 2005)).
2. naslove, ki se ne nanašajo na ptičjo gripo, temveč na gripo. Naslovi večinoma opisujejo potek cepljenja zoper gripo. (Primeri: VRSTE ZA CEPLJENJE IN CEPIVO PROTI GRIPI, Strokovnjaki priporočajo cepljenje predvsem starejšim ljudem in kroničnim bolnikom, za katere je lahko nevarna že običajna gripa (Delo, 4. november 2005); Cepljenje proti gripi, CEPIVO POŠLO V NEKAJ URAH, V Ljubljani bodo spet začeli cepiti predvidoma po 21. novembru – V Celju pričakujejo novo pošiljko cepiva po 20. novembru, zadnje v drugi polovici decembra (Delo, 8. november 2005)).

Poleg tega sem obravnavala dve oddaji *Trenja*, ki sta bili posneti v tistem terminu na temo ptičja gripa. 27. oktobra 2005 je bila na sporedu oddaja z naslovom: PTIČJA GRIPA: KDO SE IGRA Z NAŠIM ZDRAVJEM? ter 16. februarja 2006 ZAKAJ SO MOLČALI? Pri preučevanju oddaj *Trenja* sem se odločila analizirati vprašanja, ki jih je zastavljal voditelj, gospod Slak, sodelujočim, saj menim, da on kot voditelj, novinar, vpliva na potek razprave in odloča, katere teme se bodo obravnavale in tako preko vprašanj uokvirja zgodbo.

0.0 TIPIČNI OKVIRI POROČANJA O PTIČJI GRIPI V TRENJIH TER DELU IN DNEVNIKU

Ob analiziranju medijev sem jih vsebinsko razdelila na tri sklope. Oddaji *Trenja* tvorita en sklop, medtem ko se tiskana medija *Delo* in *Dnevnik* delita na dva sklopa. Sklop domačih novic in sklop mednarodnih novic. Večinoma uokvirjata nastalo situacijo dva sklopa, le uokvirjanje problemov s protivirusnimi sredstvi se pojavi v vseh treh sklopih, nekatere situacije pa so uokvirjene le v enem sklopu.

V nadaljevanju sem predstavila okvire vseh treh sklopov posamezno ter pri vsakemu navedla dva tipična primera, celotna razdelitev pa je v prilogah. V naslednjem poglavju sem jih primerjala med seboj.

0.0.0 OKVIRI DOMAČIH NOVIC V TISKANIH MEDIJIH

V tiskanih medijih *Delo* in *Dnevnik* sem v sklopu domačih novic prepoznala pisanje prispevkov v sedmih okvirih (vsi so navedeni v tabeli 7.4.1.1), od katerih pa se uokvirjanje treh tem (delovanje veterinarskih služb, (ne)pripravljenost zdravstva in gospodarske posledice) deli še naprej na uokvirjanje preko podokvirov. Vsi okviri in podokviri so posamično opisani v nadaljevanju poglavja ter ponazorjeni z dvema tipičnima naslovoma. Preko identificiranih okvirov in podokvirov dnevnika uokvirjata situacijo, ki je nastala na področju Slovenije zaradi ptičje gripe.

Tabela 7.4.1.1: Okviri, ki obravnavajo sklop domačih novic v tiskanih medijih ne temo ptičja gripa (glej prilogo D).

OKVIR »POTEK OKUŽBE«
OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«
Podokvir »Ukrepi veterinarskih služb«
Podokvir »Nepripravljenost veterinarskih služb«
Podokvir »Pripravljenost veterinarskih služb«
OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«
Podokvir »Pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo«
Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«
OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«
Podokvir »Škoda-odškodnina«
Podokvir »Gospodarski razcvet«
OKVIR »NASVETI IN KORISTNE INFORMACIJE«
OKVIR »NAPOVED PRIHODNOSTI«
OKVIR »POČUTJE JAVNOSTI«

• **OKVIR »POTEK OKUŽBE«**

Delo in *Dnevnik* redno poročata o možnosti okužbe ptic s ptičjo gripo. V tem uokvirjanju kronološko podajata informacije o poteku bolezni v Sloveniji: o sumih na obolele ptice s ptičjo gripo, o rezultatih raziskav, opravljenih v laboratoriju, o prvih primerih okužbe ptic s H5N1 v Sloveniji, tudi o sumih na okužbo pri ljudeh, ki so kasneje ovrženi. Njuno poročanje

je zgolj informativne narave, ne izbirata besed, ki bi povzročale še dodatno paniko in ne podajata nikakršnih mnenj o zadevi, ker sta namenjena splošni zainteresirani javnosti. Gre za enega najpogosteje uporabljenih načinov poročanja v tiskanih medijih.

Primeri: Dogodki dneva, MRTVI LABOD IZ PETIŠOVCEV NI BIL OKUŽEN (Delo, 8. november 2005); LABOD NA DRAVI OKUŽEN Z VIRUSOM PTIČJE GRIPE, Vida Čadonič Špelič: »Tokrat gre zares, zato naj rejci dobro opazujejo svojo perutnino, ljudje pa naj se ne dotikajo divjih ptic« (Dnevnik, 13. februar 2006).

- **OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«**

Dnevnika uokvirjata delovanje VURS-a na področju ptičje gripe na tri načine, ki se med seboj razlikujejo glede ocene delovanja – negativno, nevtralno in pozitivno delovanje.

- **Podokvir »Ukrepi veterinarskih služb«**

Dnevnika uokvirjata reprezentacijo ptičje gripe z opisovanjem delovanja VURS-a (delo veterinarjev in inšpektorjev na terenu, razglasitve ogroženih območij ter seznanjanje bralcev s pristojnostmi, ki jih ti imajo) v zvezi s ptičjo gripo. V ospredju je seznanjanje bralcev s preventivnimi ukrepi, ki jih VURS sprejema na področju reje perutnine, zato je poročanje v tem podokviru namenjeno predvsem rejcem, saj jih seznanja z aktualnimi ukrepi. Je najpogosteje uporabljen podokvir, ki je neopredeljeno naravnano do delovanja VURS-a in ne vrednoti njegovega dela niti pozitivno niti negativno.

Primeri: OD SOBOTE PREPOVEDANA REJA PERUTNINE NA PROSTEM (Delo, 24. oktober 2005); Ukrepi v Sloveniji in na Hrvaškem, PTIČJA GRIPA JE SKRB VETERINE, Vurs je določil območja z večjim tveganjem za širjenje ptičje gripe v Sloveniji in med ukrepi, ki jih morajo izvajati, zaukazal rejcem perjadi, da je reja na prostem prepovedana (Delo, 24. oktober 2005).

- **Podokvir »Nepripravljenosti veterinarskih služb«**

Dnevnika objavljata tudi prispevke, v katerih izražata kritike na račun delovanja VURS-a v preučevanem obdobju. Poročanje v podokviru izraža izrazito negativno mnenje o delovanju VURS-a. Predstavlja nepripravljenost VURS-a na razmere in je nastrojen proti njegovemu vodstvu. Izbira take vsebine prispevkov pri bralcu vzbuja dvom v ukrepe in pripravljenost VURS-a na potencialno pretečo nevarnost, kar deluje negativno in vznemirja bralčevo počutje. Časopisa se zelo redko poslužujeta tovrstnega uokvirjanja.

Primeri: Mnenja, VIRUSNA VETERINA (Delo, 18. oktober 2005); Grožnja ptičje gripe, SLOVENSKI VETERINARJI BREZ NAVODIL (Delo, 18. oktober 2005).

○ **Podokvir »Pripravljenost veterinarskih služb«**

Dnevnika poročata o dobri pripravljenosti VURS-a na ptičjo gripo. Preko naslovov prispevkov tiskanih medijev, ki opisujejo dobro pripravljenost VURS- a na ptičjo gripo, lahko razberemo pozitivno naravnost uokvirjanja.

Primeri: Naslovnica, NAČRT OBRAMBE PRED GRIPO PRIPRAVLJEN (Delo, 22. oktober 2005); Pogovor z Vido Čadonič Špelič, PRIPRAVLJENI NA PTIČJO GRIPO, Direktorica veterinarske uprave Slovenije: O morebitni zapori bomo odločali, ko bo čas zanjo in ko se bo za to odločilo več ljudi, in ne takrat, ko se bodo zanjo odločili mediji (Delo, 25. oktober 2005).

● **OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«**

Tiskana medija uokvirjata pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo. Pišeta o dobri pripravljenosti zdravstva ter o slabi zaradi pomanjkanja protivirusnih sredstev, predvsem tamifluja.

○ **Podokvir »Dobra pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo«**

Dnevnika pišeta o dobri pripravljenosti slovenskih bolnišnic in zaposlenih v zdravstvu na ptičjo gripo. Vsebina je pozitivno naravnana do zdravstva, saj predstavlja pripravljenost bolnic ter strokovno izobraževanje zdravstvenih delavcev na tem področju. Kljub temu pozitivnemu vrednotenju pripravljenosti pa naslovi tipa »Infekcijska klinika pripravljena« bralca opominjajo na pretečo grožnjo in s tem potencialno vzbujaajo paniko.

Primeri: Protivirusnega zdravila ni, vendar je naročeno, PRIPRAVLJENI NA PANDEMIJO, Če bo virus mutiral, bodo ogroženi protivirusno zdravilo dobili brezplačno (Delo, 15. oktober 2005); INFEKCIJSKA KLINIKA PRIPRAVLJENA (Dnevnik, 17. februar 2006).

○ **Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«**

WHO navaja dve vrsti zdravil za zdravljenje ptičje gripe pri ljudeh – to sta tamiflu in relenza. V Sloveniji je bil poudarek na tamifluju, vendar pa je bil nabavni rok zaradi velikega povpraševanja celega sveta po njem silno dolg. Dnevnika poročata o problemih, s katerimi se sooča zdravstvo zaradi pomanjkanja protivirusnih sredstev, nezadostne zaloge in prepočasne dobave tamifluja, ter o negativnih posledicah, ki so nastale na drugih področjih zdravstva zaradi ptičje gripe.

Primeri: Veterinarji še čakajo na navodila, TAMIFLU PRIHAJA PO KAPLJICAH, Prvi, ki bodo dobili zdravilo proti gripi, bodo rejci, je dejala Vida Čadonič Špelič – Direktor Agencije za zdravila: V zadnjih dneh prispelo v Slovenijo 3000 enot tamifluja – Grožnje veterinarjem zaradi kritik (Delo, 21. oktober 2005); Naslovnica, BO ZDRAVIL DOVOLJ ZA VSE? (Delo, 26. oktober 2005).

- **OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«**

Delo in *Dnevnik* poročata o posledicah ptičje gripe. Tiskana medija opisujeta negativne in pozitivne posledice ptičje gripe na področju gospodarstva.

- **Podokvir »Škoda-odškodnina«**

Posledice potencialnega izbruha ptičje gripe so čutili predvsem mali rejci perutnine. Zaradi zmanjšanja prodaje in problema z zakolom so imeli veliko škode. Dnevnika uokvirjata situacijo, v kateri so se znašli rejci perutnine, predvsem se ukvarjata s tem, kdo bo nastalo škodo povrnil in ali bo ministrstvo za kmetijstvo odobrilo odškodnino. Negativne posledice se kažejo tudi na trgu perutnine, ki so posledica strahu pred ptičjo gripo.

Primeri: Kmetijski ministri o ptičji gripi, ODŠKODNINE REJCEM? (Delo, 24. januar 2006); Tema dneva, KDO BO PLAČAL ŠKODO (Delo, 21. februar 2006).

- **Podokvir »Gospodarski razcvet«**

V nasprotju z malimi rejci, so veliki rejci dano situacijo in ptičjo gripo izkoristili za promocijo kakovosti svojih izdelkov. Naslovi opisujejo ukrepe velikih rejcev (Perutnina Ptuj, Agromerkur, Pivka), ki temeljijo na področju kakovostne reje perutnine. Veliki rejci se kljub ptičji gripi nadejajo velikega dobička, ki ga pripisujejo visokim standardom ter znanju.

Primeri: S kriznimi ukrepi nad nevarnost ptičje gripe, PERUTNINA PTUJ PREPRIČALA POTROŠNIKE, Le majhen padec prodaje perutninskega mesa – Perutnina ima za vse faze proizvodnje predpisana pravila, ki so pogosto veliko zahtevnejša od veljavnih v Sloveniji in EU (Delo, 9. november 2005); Soboški Agromerkur, NALOŽBE ZA KAKOVOSTNO PIŠČANČJE MESO, Podjetje je dobilo mednarodni certifikat za proizvodnjo mesa visoke kakovosti – Pričakuje tudi certifikat ministrstva za kmetijstvo, Lani 86 milijonov izgube, letos dobiček – Ptičja gripa prestrašila domače kupce in znižala cene mesu pri tujih kupcih (Delo, 9. november 2005).

- ***OKVIR »NASVETI IN KORISTNE INFORMACIJE«***

Dnevnika sta poročala o nasvetih in koristnih informacijah. Uokvirjala sta odgovore na vprašanja, ki so si jih bralci najpogosteje zastavljali v zvezi z aktualno temo (kot na primer glede prehrane, potovanj, ogroženosti njihovih domačih živali, jim svetovala, kako ravnati ter delila splošne, a vendar koristne informacije v zvezi s ptičjo gripo). Pojavljali so se tudi nasveti, namenjeni predvsem rejcem, kako preventivno postopati. Naslovi večinoma ne vzbujajo panike, temveč delujejo pomirjajoče, apelirajo na previdnost in ne na strah.

Primeri: Strah ni potreben, previdnost pač, POTOVANJA V ČASU GRIPE, Priporočljivo se je izogibati perjadi in dosledno skrbeti za osebno higieno, Odprt telefon za vprašanja o ptičji gripi na IVZ RS – »Infodemija«, ne pandemija (Delo, 22. oktober 2005); V HLEV LE PREOBUTI IN RAZKUŽENI (Dnevnik, 24. oktober 2005).

- ***OKVIR »NAPOVED PRIHODNOSTI«***

Dnevnika uokvirjata vsebino, ki napoveduje prihodnost poteka bolezni. Pišeta prispevke, ki obravnavajo različna predvidevanja o nadaljnjem poteku bolezni (oba skrajna pola – od tega, da je malo možnosti za pandemijo, pa do vedno večje verjetnosti, da bo prišlo do pandemije). Zajema tudi razne špekulacije o poteku okužbe: kje bo prišlo do mutacije, kako bo prišla v Evropo ... Vsebine, ki navajajo, da je malo možnosti za pandemijo oziroma, če bo do nje prišlo, se ne bo začela v Evropi, delujejo na bralca pomirjajoče, medtem ko vsebine, ki grozijo, dosegajo ravno nasprotno rezultate.

Primeri: BRUČAN: MOŽNOSTI ZA PANDEMIJO SO MAJHNE, Cepiva ob morebitnem izbruhu bolezni še ne bo, zato strokovnjaki upajo, da bo pomagalo protivirusno zdravilo tamiflu, ki ga bo v večjih količinah naročila tudi Slovenija (Delo, 15. oktober 2005); DO MUTACIJE NE BO PRIŠLO V EVROPI (Dnevnik, 28. oktober 2005).

- ***OKVIR »POČUTJE JAVNOSTI«***

Dnevnika poročata o počutju ljudi ob grožnji s ptičjo gripo. Pri tem še posebej natančno opisujeta družbeno klimo med ljudmi, ki so direktno povezani s perutnino: rejci perutnine ter veterinarji, kjer se uporabljajo besede kot strah, zaskrbljenost. Izbrani okvir uokvirja predstavitev družbenega počutja javnosti preko rezultatov javnomnenjskih anket. Naslovi dnevnikov nam dajo vedeti, da Slovenci na splošno nismo panični, smo pa previdni ali

ravnodušni. Po anketah sodeč ljudje na začetku nevarnosti (oktobra 2005) niso zaupali učinkovitosti države, medtem ko je februarja 2006 že prevladovalo zaupanje v ukrepe. Le redki so se odrekli uživanju perutnine zaradi ptičje gripe. Vsekakor, kot lahko razberemo iz naslovov, je bila ptičja gripa pomembna tema vsakdana.

Primeri: Psihoza ptičje gripe, MED PANIKO IN RAVNODUŠNOSTJO (Delo, 28. oktober 2005); REJCI PERUTNINE SO ZASKRBLJENI, NISO PA PANIČNI, S pticami si še ne delimo virusa H5N1 (Dnevnik, 29. oktober 2005).

0.0.0 OKVIRI MEDNARODNIH NOVIC V TISKANIH MEDIJIH

Delo in *Dnevnik* sta v sklopu, ki je zajemal mednarodne novice, uokvirjala situacijo, ki je nastala zaradi ptičje gripe, prek sedmih okvirov (glej tabelo 7.4.2.2). Poročanje o delovanju veterinarskih služb, (ne)pripravljenosti zdravstva in gospodarskih posledicah je predstavljeno preko podokvirov (glej tabelo 7.4.2.2). Uokvirjeni prispevki na temo ptičja gripa se večinoma nanašajo na področje Evropske unije. Le pri poročanju o poteku okužbe in donacijah lahko umestimo naslove, ki se vsebinsko nanašajo na svet.

Tabela 7.4.2.2: Okviri, ki obravnavajo sklop mednarodnih novic v tiskanih medijih na temo ptičja gripa (glej prilogo E).

OKVIR »POTEK OKUŽBE«
OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«
Podokvir »Ukrepi veterinarskih služb«
OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«
Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«
Podokvir »Raziskave na področju ptičje gripe«
OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«
Podokvir »Donacije«
Podokvir »Gospodarska priložnost«
OKVIR »POČUTJE JAVNOSTI«
OKVIR »OBVEŠČANJE JAVNOSTI«
OKVIR »VOJNA NAPOVED PTIČJI GRIPI«

- **OKVIR »POTEK OKUŽBE«**

Dnevnika zelo pogosto pišeta o prisotnosti ptičje gripe v svetovnem merilu. Najpogosteje uporabljeni okvir pri poročanju ne izbira besed, ki bi lahko pri bralcu povzročale dodatno paniko poleg tiste, ki jo povzroča že vsebina sama. Suhoparno sta poročala o novih okužbah pri pticah, ki se širijo od Kitajske proti Evropi ter v Afriko. Zajela sta tudi prve primere ptičje gripe s smrtnim izidom pri ljudeh na Kitajskem. Okuženost ljudi se je približevala tudi Evropi, predvsem v Turčiji je bilo vse več okuženih ljudi, medtem ko v državah EU lahko v času preučevanja zasledimo okuženost le pri perjadi.

Primeri: Naslovnica, POTRDILI PTIČJO GRIPO NA HRVAŠKEM (Delo, 22. oktober 2005); Zadnja stran, NA KITAJSKEM OVRGLI SUM PTIČJE GRIPE MED LJUDMI (Delo, 28. oktober 2005).

- **OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«**

Časopisa na temo delovanja veterinarskih služb uokvirjata le prispevke, ki se nanašajo na sprejete ukrepe s področja veterine.

- **Podokvir »Ukrepi veterinarskih služb«**

Tiskana medija objavljata prispevke, v katerih opisujeta ukrepe, ki so jih države sprejele ali pa namigujeta, da bi jih morale sprejeti, kot preventivne pred ptičjo gripo. Večinoma se nanašajo na ukrepe, sprejete v državah EU in sosednjih državah ter na Kitajskem. Ukrepi so predvsem namenjeni rejcem perjadi: od prepovedi uvoza do prepovedi pokola. Ta podokvir je pogosto uporabljen način uokvirjanja.

Primeri: Naslovnica, PREPOVEDALI UVOZ PTIC IN PERJA IZ RUSIJE (Delo, 20. oktober 2005); Evropska unija o ptičji gripi, PREPOVEDAN UVOZ PERUTNINE IZ HRVAŠKE, Komisija razmišlja o prepovedi uvoza divjih ptic in obveznem cepljenju tistih, ki jih imajo ljudje doma (Delo, 25. oktober 2005).

- **OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«**

Tiskana medija uokvirjata pripravljenost zdravstva na mednarodnem področju, kjer situacijo uokvirjata kot problematično zaradi pomanjkanja protivirusnih sredstev (tamifluja), tudi na svetovni ravni. Poročata še o poteku raziskav na področju ptičje gripe.

○ **Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«**

Dnevnika poročata tudi o problemih, s katerimi se soočajo članice EU na področju protivirusnih sredstev (premajhne blagovne zaloge, težave z nakupom, izredno dolg nabavni rok ...). Omenjata tudi alternativne rešitve, ki se jih poslužujejo države. Vsebina pisanega je skrb vzbujajoča, saj vidimo, da zdravstvo v Evropi (zaradi pomanjkanja protivirusnih sredstev) ni pripravljeno na pandemijo ptičje gripe.

Primeri: Ukrepi proti ptičji gripi, BRUSELJ NI ZADOVOLJEN, Članice EU nimajo zadostnih zalog protivirusnih zdravil, koliko jih imajo, Evropska komisija ne pove – Ptičja gripa tudi v Grčiji (Delo, 18. oktober 2005); Dogodki dneva, FRANCIJA SE DOGOVARJA O NAKUPU ZDRAVILA RELENZA (Delo, 18. oktober 2005).

○ **Podokvir »Raziskave na področju ptičje gripe«**

Tiskana medija tudi uokvirjata prispevke, ki opisujejo potek raziskav na področju bolezni ptičje gripe, nova dognanja, ugotovitve, nerazumevanja. Opisujeta tudi težave, s katerimi se srečujejo znanstveniki, njihovo željo po iznajdbi cepiva.

Primeri: Naslovnica, MADŽARI PRAVIJO, DA IMAJO CEPIVO PROTI PTIČJI GRIPI (Delo, 22. oktober 2005); Iskanje cepiva proti ptičji gripi, OŽIVILI SO SMRTONOSNI VIRUS (Delo, 27. oktober 2005).

• **OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«**

Delo in *Dnevnik* uokvirjata tudi gospodarske posledice ptičje gripe na mednarodnem prizorišču. Pri tem izpostavita sklepe mednarodnih konferenc, ki se nanašajo na donacije tretjemu svetu ter možnost zaslužka s strahom pred ptičjo gripo.

○ **Podokvir »Donacije«**

Tiskana medija poročata o finančni pomoči ogroženim območjem za boj proti pandemiji, predvsem v tretjem, nerazvitem svetu (Afriki in Aziji). Večinoma se tovrstni naslovi pojavljajo kot sklepi konferenc na temo ptičja gripa. Pojavlja se tudi kritika preskopih donacij, saj bi pandemija stala mnogo več. Izražen je tudi dvom v učinkovitost programov v državah, v katerih ni prave infrastrukture.

Primeri: Dogodki dneva, NUJNA POMOČ OGROŽENIM OBMOČJEM V AZIJI IN AFRIKI (Delo, 15. oktober 2005); Na kratko, BUSH: 1,2 MILIJARDE DOLARJEV PROTI PTIČJI GRIPI (Delo, 2. november 2005).

○ **Podokvir »Gospodarska priložnost«**

Tiskana medija uokvirjata tudi vsebino, ki obravnava ptičjo gripo kot priložnost za gospodarstvo, predvsem na področju farmacije, kjer se zvišuje tečaj farmacevtskih delnic in predstavljajo naložbeno priložnost, kamor se zaradi razvoja stekajo milijarde. Predstavljena je tudi kot izziv za izumitelje in poslovneže na kakem drugem področju.

Primeri: Tuje delnice, STRAH PRED GRIPO ZVIŠUJE TEČAJE FARMACEVTSKIH DELNIC, Čeprav je ameriški koncern Gilead že sredi devetdesetih let prodal licenco za tamiflu družbi Roche, poznavalci svetujejo nakup delnic Gileada (Delo, 04. november 2005); Razvoj cepiv, POSEL Z GRIPO, Zaradi grožnje pandemije se v razvoj novih tehnologij za proizvodnjo cepiva stekajo milijarde dolarjev (Delo, 14. november 2005).

• **OKVIR »POČUTJE JAVNOSTI«**

Tematika, ki opisuje počutje javnosti ob grožnji s ptičjo gripo, je tudi vredna objave v *Delu* in *Dnevniku*. Iz naslovov lahko razberemo, da javnost ni prestrašena in je splošno stanje v Evropi nekje med paniko in ležernostjo.

Primeri: Ptičja gripa v Evropi, MED PANIKO IN LEŽERNOSTJO (Delo, 23. februar 2006); Ptičja gripa v Franciji, KRIVI NOVINARJI ALI SLAMA? Izbruh ptičje gripe ne sproža bojazni državljanov, tako vsaj kaže javnomnenjska raziskava (Delo, 27. februar 2006).

• **OKVIR »OBVEŠČANJE JAVNOSTI«**

Tiskana medija uokvirita sporočila, ki so namenjena obveščanju javnosti o temi ptičje gripe, kažejo na to, so svetovne in evropske organizacije mirijo javnost in jim zagotavljajo, da ni razloga za paniko.

Primeri: WHO O PTIČJI GRIPI: NI ŠE RAZLOGA ZA PANIKO (Dnevnik, 18. oktober 2005); Na kratko, FAO IN WHO MIRITA IN SVARITA (Delo, 6. december 2005).

• **OKVIR »VOJNA NAPOVED PTIČJI GRIPI«**

Tiskana medija uokvirjata ptičjo gripo na način, kot da je ta »naš« skupni sovražnik, proti kateremu se moramo boriti. »Mi« predstavlja države EU ter njene sosede. Ptičja gripa je obravnavana personificirano. Uporabljeno je besedišče, rezervirano za opis vojn.

Primeri: PTIČJA GRIPA JE UDARILA TUDI V EU, Včeraj je zasenčila druge teme, ki so jih na vrhu v Luksemburgu obravnavali zunanji ministri EU - Grčija je v ponedeljek potrdila prvi primer ptičje gripe v Evropski uniji, mrtve škorce pa so našli tudi na Hrvaškem (Dnevnik: 19. oktober 2005); Turčija in ptičja gripa, SMRT NA PRAGU EVROPE, Na vzhodu Turčije umrl še tretji otrok, domnevno okužen s smrtonosnim sevom virusa ptičje gripe – Vzorce bodo zdaj pregledali še v Britaniji (Delo, 7. januar 2006).

0.0.0 OKVIRI TRENJ

Oddaji Trenja tematiko ptičje gripe uokvirita v šestih okvirih, od katerih je v treh primerih (delovanje veterinarskih služb, (ne)pripravljenost zdravstva in gospodarske posledice) tematika uokvirjena v podokvirih (glej tabelo 7.4.3.3). Oddaji se osredotočata le na področje Slovenije. Najpogosteje je uokvirjena nepripravljenost veterinarskih služb.

Tabela 7.4.3.3: Okviri, ki obravnavajo oddaji Trenja na temo ptičja gripa (glej prilogo F).

OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«
Podokvir »Nepripravljenost veterinarskih služb«
OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«
Podokvir »Pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo?«
Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«
OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«
Podokvir »Škoda-odškodnina«
OKVIR »NASVETI IN KORISTNE INFORMACIJE«
OKVIR »NAPOVED PRIHODNOSTI«
OKVIR »OBVEŠČANJE JAVNOSTI«

- **OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«**

Oddaji Trenja kritično uokvirjata delovanje veterinarskih služb in prikažeta VURS kot nepripravljenega na ptičjo gripo.

- **Podokvir » Nepripravljenost veterinarskih služb«**

G. Slak uokvirja nepripravljenost veterinarskih služb na ptičjo gripo v Sloveniji. Obravnava delovanje VURS-a v obdobju pred prvo okuženo ptico z virusom H5N1 v Sloveniji ter delovanje ob prvih primerih okuženih ptic. V prvem obdobju so vprašanja kritična do

delovanja VURS-a, saj rejci ne upoštevajo njegovih ukrepov. Poleg tega je v okvir umeščeno tudi vrednotenje dela VURS-a s strani veterinarjev, ocenjevanje priprav in pripravljenosti na ptičjo gripo, kvantitativna in kvalitativna ocena opreme, ki je na voljo (zaščitne obleke, maske, tamiflu). V drugem obdobju je izrazito prisotno mnenje o nestrokovnem delovanju VURS-a, negativno vrednotenje dela VURS-a s strani veterinarjev, Ministrstva za kmetijstvo, rejcev, kritika obveščanja javnosti v zvezi z napredovanjem bolezni, slab nadzor nad veterinarji, izpostavitve VURS-ovega prelaganja krivde, vprašanje odgovornosti in dvom v pandemičen načrt. Okvir je najpogosteje uporabljen ter zelo kritičen do delovanja VURS-a, kar na gledalca ne učinkuje pomirjujoče.

Primeri: (VIDA ČADONIČ ŠPELIČ) Ga. Čadonič pogledjte, videli smo v prispevku, kokoši se še vedno prosto sprehajajo, čeprav so bili na Štajerskem recimo opozorjeni že v petek. Ali to pomeni, da Veterinarska uprava ne obvladuje razmer na terenu (Trenja, 27. oktober 2005)? (IGOR VOJTIC) Kaj pravite na to, da ste zatajili veterinarska inšpekcija v Mariboru, zaradi tega imajo kmetje veliko škode? Ste zatajili ali ne (Trenja, 27. oktober 2005)?

- **OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«**

Trenja uokvirjajo pripravljenost zdravstva na dva načina. Prvi uokvirja vrednotenje pripravljenosti zdravstva na ptičjo gripo v Sloveniji, medtem ko drugi predstavi slabo zalogo protivirusnih sredstev.

- **Podokvir »Pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo?«**

Teletabloid uokvirja pripravljenost slovenskega zdravstva na ptičjo gripo. Vprašanja sama ne uokvirjajo ocene pripravljenosti zdravstva, temveč le opisujejo stanje pripravljenosti v naših bolnišnicah, blagovno zalogo mask, tamifluja, cepiva za gripo. Vrednotenje prepušča strokovnjakom. Glavni sogovornik je minister za zdravstvo, poleg njega pa še drugi strokovnjaki na področju zdravstva.

Primeri: (ANDREJ TRAMPUŽ) G. Trampuž, vi ste zdravnik infektolog, kaj je s temi maskami? Slišali smo, 170 naj bi jih imeli v Sloveniji, ali je to dovolj po vašem mnenju (Trenja, 27. oktober 2005)? (FRANC STRLE) Koliko mask g. Strle pa imamo v slovenskem, takih ustreznih, v zdravstvu? Tudi zdravstvo bi to potrebovalo, če bi prišlo do tega (Trenja, 27. oktober 2005).

- **Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«**

Trenja kritično uokvirjajo stanje protivirusnih sredstev (tamifluja) v Sloveniji. Bolj kot problem pomanjkanja tamifluja, izpostavijo "afero" tamiflu. Zdravnikom in Ministrstvu za

zdravje očitajo zlorabo položaja pri delitvi receptov za tamiflu, izpostavijo vprašanje odgovornosti in moralno vprašanje o pravilnem ravnanju, izigranju zaupanja. Vključena so tudi predvidevanja o poteku zdravljenja v primeru izbruha pandemije. Omenja se tudi nestrokovno delovanje ob potencialnem primeru okužbe državljana z virusom H5N1.

Primeri: (GORDANA ŽIVČEC KALAN) Ga. Kalan Živčec, vi ste splošna zdravnica, pa me zanima, so vaši kolegi, ki so pisali te recepte (za tamiflu), čeprav še ni te epidemije gripe, ravnali pravilno (Trenja, 27. oktober 2005)? No, najlepša hvala. Ko ravno govorimo o tamifluju. Poglejmo si prispevek. Pred parimi meseci je bila namreč prava panika, ker so ga nekateri dobili, drugi ne, pogledjmo, kje smo zdaj in seveda, kako je tudi z maskami (Trenja, 16. februar 2006).

- **OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«**

Teletabloid temo gospodarskih posledic uokvirja le kot gospodarsko škodo, ki so jo utrpeli rejci, ter izpostavi vprašanje njene sanacije.

- **Podokvir »Gospodarska škoda – odškodnina«**

Teletabloid uokvirja gospodarske posledice, finančne probleme, škodo, ki jih imajo mali in veliki rejci, kot posledico okuženih divjih ptic v Sloveniji. Zajema tudi vprašanje, kdo bo to škodo povrnil, ter o ukrepih Ministrstva za kmetijstvo glede tega.

Primeri: (FRANCI BUT) Kdo bo to zdaj povrnil? Tožba gospod z Ministrstva za kmetijstvo (Trenja, 16. februar 2006). (FRANCI BUT) Gospod But v prihajate z Ministrstva za kmetijstvo, kaj je zdaj, slišimo, ljudje imajo že po 4,5 milijone tolarjev škode. Se bo Ministrstvo vključilo, zanima jih, kaj naj naredijo? Slišali smo, perutnina bo zdržala samo še do ponedeljka (Trenja, 16. februar 2006).

- **OKVIR »NASVETI IN KORISTNE INFORMACIJE«**

Teletablid uokvirja splošne, preventivne nasvete, navodila v zvezi z boleznijo, odgovarja na vprašanja, ki so bila pogosto zastavljena in aktualna v času obeh oddaj, kot na primer, katere ptice so potencialno nevarne, kaj narediti z najdenimi mrtvimi pticami, ali je nevarno jesti perutnino, sprehajati pse, ali so lahko okužene tudi ribe, kako pravilno odstraniti umrlo vodno ptico. Sledijo tudi nasveti za rejce, kako prepoznati bolezen, na kaj morajo biti pozorni pri svoji perjadi. Gledalce informira tudi o pomenu pojmov, kot na primer, kaj je pandemija, kaj

ptičja gripa. Uokvirjena vsebina je informativne narave, ne izraža nikakršnega mnenja in ne daje povoda za panične odzive.

Primeri: (ANDREJ TRAMPUŽ) Kaj pravite na to g. Trampuž, je potem zadeva rešena, zakaj so te maske tako pomembne, te novejšje (Trenja, 27. oktober 2005)? (VIDA ČADONIČ ŠPELIČ) Saj ravno to, dajmo to zdaj razčistiti, ali če nekdo najde 3 golobe, 2 sinički, ali naj to prijavi, da bo šlo v analizo, ali naj zakoplje, tako kot vi pravite (Trenja, 27. oktober 2005).

- **OKVIR »NAPOVED PRIHODNOSTI«**

Teletabloid uokvirja napovedovanje prihodnosti le v prvi oddaji, pred prvim primerom ptičje gripe v Sloveniji. Trenja informirajo javnost o poteku akcij v primeru pojava ptičje gripe, vprašanja so naslovljena na VURS, poudarek je na primerjavi s Hrvaško, ki je predstavljena kot država, ki se je kruto odzvala na prve okužbe ptičje gripe. Primerjava utegne delovati zastrašujoče, saj sprašuje vprašanja tipa: kdo bo izvajal akcije na terenu, na kakšen način, kakšno območje bo omejeno, za koga bo omejitev veljala. Izpostavi se tudi vprašanje, po kakšnem ključu bo potekala delitev tamifluja ob morebitnem izbruhu bolezni, kateri državljani imajo prednost pred drugimi. Poleg tega se še pojavi vprašanje, ali bodo države EU solidarne med seboj na področju tamifluja ob morebitnem izbruhu bolezni.

Primeri: (ANDREJ TRAMPUŽ) G. Trampuž, po vaši presoji, mislite, da bi se države, da bi bil tak dogovor znotraj EU mogoč, da bi se države odpovedale tem svojim zalogam, če bi pri sosedih izbruhnilo, ali bi se zaprle vase (Trenja, 27. oktober 2005)? (VIDA ČADONIČ ŠPELIČ) No, saj ravno zato govorimo o preventivi, pa me zanima, če se vrnemo nazaj na ptičjo gripo. Ga. Vida Čadonič Špelič, kako bodo ravnali veterinarji, veterinarski inšpektorji, če pride do suma, da bodo ljudje vedeli, kaj jih čaka, kako konkretno (Trenja, 27. oktober 2005)?

- **OKVIR »OBVEŠČANJE JAVNOSTI«**

Trenja uokvirjajo temo, ki zajema obveščanje javnosti. Vprašanja zelo kritično obravnavajo obveščanje javnosti v času povečane nevarnosti z okužbo. Teletabloid kritizira, da javnosti ni dostopen plan v primeru morebitnega izbruha pandemije, oziroma ta sploh še ni izdelan, ter za primerjavo predstavi avstrijski pandemičen načrt, ki je na voljo tudi na internetu. Obveščanje javnosti je kritizirano tudi ob prvih primerih okužbe v Sloveniji, saj javnost ni bila seznanjena

z obstoječim sumom na okužbo ter kasneje, ko je javnost dobila informacije o okužbi iz Bruslja in ne iz Ljubljane ter pomanjkanje enotnega obveščanja javnosti.

Primeri: (VIDA ČADONIČ ŠPELIČ) Zakaj ne? To je to državno središče, izvolite, zakaj ni bilo tega komunikeja za medije, zakaj se niste sestali (Trenja, 27. oktober 2005)? (VIDA ČADONIČ ŠPELIČ) Kaj pravite na to? Ste zatajili, kar se tiče obveščanja ali ne? Se vam zdi prav, da od Bruslja Slovenci izvejo o tem, da imamo ptičjo gripo (Trenja, 16. februar 2006)?

0.0 PRIMERJAVA OKVIROV

Tabela 7.5.4: Združeni okviri in podokviri vseh treh sklopov (*Trenja* ter domače in mednarodne novice *Dela* in *Dnevnika*), s pripisom, kateri sklop uokvirja tematiko.

OKVIR »POTEK OKUŽBE«	Domače novice, mednarodne novice
OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«	
Podokvir »Ukrepi veterinarskih služb«	Domače novice, mednarodne novice
Podokvir »Nepripravljenost veterinarskih služb«	domače novice, <i>Trenja</i>
Podokvir »Pripravljenost veterinarskih služb«	domače novice
OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«	
Podokvir »Pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo./?«	domače novice, <i>Trenja</i>
Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«	domače in mednarodne novice, <i>Trenja</i>
Podokvir »Raziskave na področju ptičje gripe«	mednarodne novice
OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«	
Podokvir »Škoda-odškodnina«	domače novice, <i>Trenja</i>
Podokvir »Gospodarski razcvet«	domače novice
Podokvir »Donacije«	mednarodne novice
Podokvir »Gospodarska priložnost«	mednarodne novice
OKVIR »NASVETI IN KORISTNE INFORMACIJE«	domače novice, <i>Trenja</i>
OKVIR »NAPOVED PRIHODNOSTI«	domače novice, <i>Trenja</i>
OKVIR »POČUTJE JAVNOSTI«	domače novice, mednarodne novice
OKVIR »OBVEŠČANJE JAVNOSTI«	mednarodne novice, <i>Trenja</i>
OKVIR »VOJNA NAPOVED PTIČJI GRIPI«	mednarodne novice

Vsi trije mediji (*Trenja*, *Delo* in *Dnevnik*) skupaj uokvirjajo tematiko ptičje gripe kot potek okužbe, nasveti in koristne informacije, napoved prihodnosti, počutje javnosti in vojna napoved. Delovanje veterinarskih služb je uokvirjeno kot ukrepanje veterinarskih služb, nepripravljenost veterinarskih služb in pripravljenost veterinarskih služb, (ne)pripravljenost zdravstva uokvirja pripravljenost zdravstva, problemi s protivirusnim sredstvi in raziskave na področju zdravstva. Gospodarske posledice pa so uokvirjene kot škoda-odškodnina, gospodarski razcvet, donacije in gospodarska priložnost (glej tabelo 7. 5. 4).

Vendar pa, kot lahko vidimo v tabeli 7.5.4, ne uokvirjajo vsi sklopi vseh naštetih tematik. Nekatere tematike uokvirja le eden od preučevanih sklopov: pripravljenost veterinarskih služb in gospodarski razcvet uokvirjajo le domače novice tiskanih medijev. Vojno napoved ptičji gripi, raziskave na področju ptičje gripe, donacije in gospodarska priložnost pa uokvirjajo le mednarodne novice časopisov. Večina tematik je uokvirjenih v dveh sklopih: potek okužbe, počutje javnosti in ukrepi veterinarskih služb so uokvirjeni v domačih in mednarodnih novicah časopisov. Nasveti in koristne informacije, napoved prihodnosti, nepripravljenost veterinarskih služb, pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo in škoda-odškodnina uokvirjajo domače novice časopisov in *Trenja*. Obveščanje javnosti uokvirjajo mednarodne novice in *Trenja*. Le uokvirjanje problemov s protivirusnimi sredstvi je prisotno v vseh treh sklopih.

TELETABLOID (TRENJA) : KAKOVOSTNA MEDIJA (DELO IN DNEVNIK)

Trenja in časopisa uokvirjajo delovanje veterinarskih služb, ki je natančneje uokvirjeno v treh podokvirih. Vsi trije mediji uokvirjajo nepripravljenost veterinarskih služb, kjer so mediji izrazito kritični do delovanja VURS-a, ki je prikazan kot nepripravljen na ptičjo gripo. V primeru *Trenj* je to prevladujoče uokvirjanje, časopisa pa se uokvirjanja te tematike poslužujeta izredno redko. Medtem ko *Trenja* delovanje veterinarskih služb uokvirjajo le kot nepripravljenost na ptičjo gripo, časopisa poleg kritike veterinarskih služb uokvirjata tudi pozitivno vrednotenje pripravljenosti VURS-a. Poleg tega poročata tudi neopredeljeno o ukrepih, ki so jih sprejele veterinarske službe v Sloveniji in v svetu na področju ptičje gripe.

Vsi trije mediji uokvirjajo tudi pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo, kjer izpostavijo pomanjkanje protivirusnih sredstev. Uokvirjajo problem premajhnih blagovnih rezerv in težave z nakupom protivirusnih sredstev. Oddaji *Trenja* pogosto uokvirjata ta problem, medtem ko ga tiskana medija redko. Poleg pomanjkanja tamifluja, *Trenja* opozarjajo tudi na "afero" tamiflu, ki očita zlorabo položaja zdravnikov pri pisanju receptov za tamiflu. "Afera" tamiflu negativno učinkuje na gledalce, vendar ne vzbuja toliko panike zaradi ptičje gripe, kot nezaupanje v državne institucije. Časopisa in *Trenja* uokvirjata tudi pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo, kjer se med seboj razlikujeta predvsem v tem, da tiskana medija predstavita slovensko zdravstvo kot pripravljeno na ptičjo gripo, medtem ko *Trenja* ne vrednotijo pripravljenosti, temveč le sprašujejo strokovnjake o pripravljenosti zdravstva in odgovore prepuščajo nastopajočim. Časopisa v mednarodnem sklopu novic poročata še o poteku raziskav na področju ptičje gripe.

Uokvirjene so tudi gospodarske posledice ptičje gripe. Mediji obravnavajo težave, v katerih so se znašli rejci perutnine, ter izpostavljajo vprašanje odškodnin rejcem, ki je naslovljeno na Ministrstvo za kmetijstvo. Vsi mediji obravnavajo nastali problem le redko in na enak način. Tiskana medija uokvirjata še finančno pozitivne posledice ptičje gripe za velike rejce, potrebo po finančni podpori tretjemu svetu za boj proti ptičji gripi in kot gospodarsko priložnost za farmacevtsko industrijo.

Uokvirjanje nasvetov in koristnih informacij nudi odgovore na osnovna, najpogosteje zastavljena vprašanja v zvezi s ptičjo gripo ter informacije, namenjene izključno rejcem. Informacije so v vseh primerih podkrepjene s strani stroke z obravnavanega področja. Uokvirjanje nasvetov in koristnih informacij se ne razlikuje med preučevanimi mediji.

Uokvirjanje napovedovanja prihodnosti se vsebinsko bistveno razlikuje med tiskanima medijema in teletabloidom. *Trenja* se osredotočijo na potek ukrepov, ki naj bi stopili v veljavo, če bi se v Sloveniji pojavila okužba s ptičjo gripo. Opisuje njihov potek, posledice, ki bi potencialno vplivale na prizadeta območja, medtem ko časopisa navajata ugibanja o nadaljnjem poteku bolezni.

Teletabloid uokvirja obveščanje javnosti na izredno kritičen način in očita državnim (slovenskim) institucijam neprofesionalen pristop, od tega se zelo razlikuje poročanje časopisov, kjer so opisane pomirjujoče izjave svetovnih in evropskih institucij.

Tematika, ki jo uokvirjata le tiskana medija, je počutje javnosti, kjer časopisa v obeh sklopih opisujeta javnost na splošno, ki ni prikazana kot panična, temveč prej kot ravnodušna. Oboji se sklicujejo na podatke o počutju, pridobljene preko javnomnenjskih raziskav. Poleg tega se sklop, ki zajema domače novice, posveča tudi javnosti, ki ji potencialno najbolj grozi ptičja gripa (rejci in veterinarji), pri kateri zazna mnogo več zaskrbljenosti, strahu. Poročata tudi o poteku okužbe, kjer se pojavljajo informacije z negativno konotacijo, ki opisujejo potek okužbe v Sloveniji in v svetu, s poudarkom na Evropi. Vsebina okvirov se razlikuje v dveh stvareh: glede geografskega področja okuženosti ter poleg tega glede stopnje okuženosti (mednarodne novice poročajo tudi o okuženosti in smrtnih primerih ljudi zaradi ptičje gripe, domače pa le o okuženosti divjih ptic). Poleg tega pa tiskana medija uokvirjata tudi ptičjo gripo kot našega skupnega sovražnika, ki smo mu napovedali vojno.

Časopisa *Delo* in *Dnevnik* sta reprezentirala tematiko ptičje gripe na drugačen način kot oddaji *Trenja*. Razlog za razliko v reprezentaciji ptičje gripe vidim predvsem v tem, da so *Trenja* tabloidna informativno-razvedrilna oddaja, *Delo* in *Dnevnik* pa kakovostna medija. Ob analizi novičarskih vrednot je prišel Sparks (Belajec 1999: 9) do podobne ugotovitve, da ob poročanju tabloidov in kvalitetnih časopisov pride do različno napisanih poročil o istem dogodku.

Za lažjo razlago nastanka razlik med analiziranimi mediji, se bom osredotočila na njihovo delitev na kakovostna in tabloidni medij in ne na tisk in televizijo, saj je največja razlika med senzacionalističnimi in resnimi novinarskimi prispevki in ne med televizijo in tiskom (Semetko in Valkenburg 2000: 93).

Zupančičeva (2006: 20) meni, da so *Trenja*, zaradi dobičkonosnosti preseгла informativno zvrst in posegla na področje senzacionalizma, zanimivosti in zabave, zaradi česar jo lahko presadimo na področje komercialnih medijev, ki ustvarjajo vsebine, ki prinašajo dobiček. Polerjeva (prav tam: 26) meni, da za dosego dobička mediji delujejo po podjetniških načelih, s čimer želijo pritegniti čim večje občinstvo. Tako morajo k dobičku usmerjeni mediji občinstvu ponuditi nekaj novega, zanimivega oziroma teme, o katerih se razpravlja v *Trenjih* morajo biti tudi nenavadne, privlačne imeti morajo nastavke za razvoj konflikta ipd. (prav tam: 20).

Eno izmed orodij, za pritegnitev (bralcev/gledalcev) tabloidov je poudarjanje negativnih stališč in dejanj (Belajec 1999: 11), kar sovpada tudi z mojo ugotovitvijo, da teletabloid v primerjavi s kvalitetnima medijema, reprezentira ptičjo gripo na bolj negativen način, predvsem je bolj kritičen do delovanja državnih institucij. Lull in Hinerman (prav tam: 8) sta ugotovila, da tabloidi lahko tudi sami producirajo škandale, kot na primer institucionalne, ki poročajo o nepravilnostih v vladnih uradih, javnih podjetjih in ustanovah.

Kvalitetna medija sta do delovanja državnih institucij mnogo bolj prizanesljiva in v primerjavi s tabloidom vsebine uokvirjata na uravnotežen način. Poleg tega kvalitetna medija uokvirjata več tematik kot tabloid in sicer tematike, ki so značilne predvsem za kvalitetne medije (širše obravnavata gospodarska vprašanja, mednarodna vprašanja, znanost), ki se jih v *Trenjih* ne lotijo.

8. SKLEP

V pozni moderni se ljudje dnevno srečujemo z novimi tveganji s težkimi posledicami, ki nam pretijo. Glede na to, da množični mediji konstruirajo svet glede na medijske reprezentacije, je raziskovalno vprašanje diplomske naloge, kako je bila reprezentirana ptičja gripa v množičnih medijih? Analizirala sem kakovostna tiskana medija *Delo* in *Dnevnik* ter POP TV-jev teletabloid *Trenja* v časovnem obdobju od 15. oktobra.2005 do 1. marca 2006. Za analiziranje tega vprašanja sem uporabila metodo uokvirjanja, ki je ključna za določitev smisla nekega besedila.

V nalogi sem preverjala naslednji tezi:

Delo in *Dnevnik* uokvirjata poročanje o ptičji gripi kot potek okužbe, delovanje veterinarskih služb, (ne)pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo, gospodarske posledice ptičje gripe, nasvete in koristne informacije, napovedovanje prihodnosti, opisovanje počutja javnosti, obveščanje javnosti in vojno napoved ptičji gripi.

POP TV-jeva *Trenja* uokvirjajo ptičjo gripo kot delovanje veterinarskih služb, (ne)pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo, gospodarske posledice ptičje gripe, nasvete in koristne informacije o ptičji gripi, napovedovanje prihodnosti in obveščanje javnosti o ptičji gripi.

Tezi z analiziranjem naslovov prispevkov tiskanih medijev in vprašanj zastavljenih v oddajah *Trenja* nista bili zavrjeni. Poleg tega pa sem ob primerjavi uokvirjanja medijev *Dela* in *Dnevnika* ter *Trenj* prišla še do spodaj navedenih ugotovitev.

Uokvirjanje nepripravljenosti veterinarskih služb je v obeh primerih enako kritično do delovanja veterinarskih služb, vendar pa tiskana medija poleg nepripravljenosti in kritike uokvirjata tudi pozitivno pripravljenost in hvaljenje veterinarskih služb ter pišeta tudi neopredeljeno, ko opisujeta sprejete ukrepe s strani veterinarskih služb.

Dnevnika predstavita pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo kot dobro, medtem ko je teletabloid ne definira kot dobro, temveč le izpostavi vprašanje pripravljenosti. Probleme s protivirusnimi sredstvi je teletabloid uokvirjal enako pereče kot kakovostna medija, vendar *Trenja* izpostavi še "afero tamiflu", v kateri opozorijo na zlorabo položaja zdravstvenih delavcev. Tiskana medija uokvirjata še potek raziskav na področju ptičje gripe.

Uokvirjanje obveščanja javnosti je v primeru teletabloida kritično do nestrokovnega delovanja državnih institucij, časopisa pa poročata le pomirjujoče vsebine.

Pri uokvirjanju gospodarskih posledic ptičje gripe: škoda – odškodnina, nasvetov in koristnih informacij ter napovedi prihodnosti poteka bolezni med mediji ni zaznati signifikantne razlike.

Izpostavila bi še uokvirjanje poteka okužbe, ki se nahaja le v tiskanih medijih. Časopisa z načinom poročanja ne grozita in uporabljata nepristransko besedišče, vendar pa je konotacija izredno negativna in lahko sproži paničen odziv.

Iz navedenega lahko sklepam, da sta časopisa *Delo* in *Dnevnik* reprezentirala temo ptičje gripe na drugačen način kot oddaji *Trenja*. Pri tem je teletabloid uokvirjal ptičjo gripo na bolj negativen način, predvsem je bolj kritičen do delovanja državnih institucij. Različno reprezentacijo vidim predvsem v tem, da so *Trenja* tabloidni medij, ki se v želji po čim večjem dobičku, ki ga prinaša večja gledanost, poslužuje načinov, ki zvečujejo gledanost (v preučevanem primeru: poudarjanje negativnih dejanj, poročanje o nepravilnem delovanju državnih institucij).

Med uokvirjenimi vsebinami pogrešam pogostejšo uporabo uokvirjanja "teorije zarote", ki je sicer deloma izpostavljena le v tiskanih medijih, ko uokvirjajo gospodarske priložnosti, ki bi opozorila na dobičke, ki jih vzpostavitev panike prinaša farmacevtskim družbam.

9. LITERATURA

- Atkin, Charles in Elaine Bratic Arkin (1990): Issues and Initiatives in Communicating Health information. V Charles Atkin (ur.) in Lawrence Wallack (ur.): *Mass Communication and Public Health*, 13–39. Newbury Park, London, New Delhi: SAGE Publications.
- Bašić, Sandra (1990): *Konstrukcija realnosti v medijih*. Magistrska naloga. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.
- Beck, Ulrich (2001): *Družba tveganja: Na poti v neko drugo moderno*. Ljubljana: Krtina.
- Beck, Ulrich. (1998): Politics of Risk Society. V Jane Franklin (ur.): *The Politics of Risk Society*, 9–23. Cambridge: Polity Press in association with the Institute for Public Policy Research.
- Belajec, Lilian (1999): *Senzacionalizem v sodobnem slovenskem tisku*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Berger, Peter in Thomas Luckmann (1966/1988): *Družbena konstrukcija realnosti*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Bojc, Etbin (1974/1980): *Pregovori in reki na Slovenskem*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Bulc, Gregor (1999): *Moralna panika*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Bulc, Gregor (2003): Serijski morilci - mačk: moralna panika in mladinsko prestopništvo. *Teorija in praksa* 40(2), 245–266.
- Cohen, Akiba A., Hanna Adoni in Charles Bantz (1990): *Social Conflict and Television News*. Newbury Park, London, New Delhi: SAGE publications.
- Cohen, Daniel (2000): *Yellow journalism: scandal, sensationalism, and gossip in the media*. Brookfield, Connecticut: Twenty-First Century Books.
- Dominić, Damir (2004): *Analiza pojmovanja odnosov med organizacijo in javnostmi*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Drame, Ines (1991): *Konstrukcija medijske realnosti – kdo je sporočevalec?* Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.

- Entman, Robert M. (1991): Framing U.S. Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents. *Journal of communication* 41(4), 6–27.
- Entman, Robert M. (1993): Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication* 43(4), 51–59.
- Erjavec, Karmen (1999): *Novinarska kakovost*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Erjavec, Karmen (2003): Media construction of identity through moral panics: discourses of immigration in Slovenia. *Journal of ethnic and migration studies* 29(1), 83–101.
- Franklin, Jane (1998): Introduction. *The Politics of Risk Society*, 1–8. Cambridge: Polity Press in association with the Institute for Public Policy Research.
- Furedi, Frank (1997): *Culture of Fear*. London and Washington: Cassell
- Gripsrud, Jostein (2002): *Understanding media culture*. London: Arnold, New York: Oxford Press.
- Hartley, John (1989): *Understanding news*. London, New York: Routledge.
- Johnson-Cartee, Karen S. (2005): *News narratives and news framing: constructing political reality*. Lanham: Rowman & Littlefield, cop.
- Kamin, Tanja (2004): *Promocija zdravja kot mit opolnomočnega državljana*. Doktorska disertacija. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Kamin, Tanja (2006): *Zdravje na barikadah: dileme promocije zdravja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Kaplan, Robert M., James F. Sallis in Thomas L. Patterson (1993): *Health and human behavior*. New York: McGraw-Hill
- Klaidman, Stephen (1990): How well the Media Report Health Risk. *Daedalus*. (4) 119–133.
- Klaidman, Stephen (1990): Roles and Responsibilities of Journalists. V: Charles Atkin (ur.) in Lawrence Wallack (ur.): *Mass Communication and Public Health*, 60–70. Newbury Park, London, New Delhi: SAGE Publications.
- Korošec, Tomo (1998): *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Košir, Manca (1988): *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Luthar, Breda (1992): *Čas televizije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

- Luthar, Breda (1998): *Poetika in politika tabloidne kulture*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Meyer, Philip (1990): News Media Responsiveness to Public Health. V Charles Atkin (ur.) in Lawrence Wallack (ur.): *Mass Communication and Public Health*, 52–59. Newbury Park, London, New Delhi: SAGE Publications.
- Razpotnik, Špela (1999): Culture of fear (Risk talking and the mortality of low expectation). *Časopis za kritiko znanosti* 27(197), 239–241.
- Rehar, Tjaša (2005): *Poročilo v slovenskem dnevnem tisku*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Scheufele, Dietram A. (1999): Framing as a theory of media effects. *Journal of Communication* 49(1), 102–122.
- Semetko, Holli A. in Patti M. Valkenburg (2000): Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of communication* 50(2), 93–109.
- Thaler, Petra (2005): *Medijska reprezentacija smrti*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Thompson, Kenneth (1998): *Moral panics*. London and New York: Routledge.
- Ule, Mirjana (2003): *Spregledana razmerja. O družbenih vidikih sodobne medicine*. Maribor: Aristej.
- Van Dijk, Teun Adrianus (1997): *Discourse studies: a multidisciplinary introduction*, 2, Discourse as social interaction. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE publications.
- Watson, James in Anne Hill (1985/1997): *A dictionary of communication and media studies*. London: Arnold.
- Weimann, Gabriel (2000): *Communicating unreality: Modern media and the reconstruction of reality*. Thousand Oaks, London, New Delhi: SAGE publications.
- Woollacott M. (1998): The Politics of prevention. V Jane Franklin (ur.) *The Politics of Risk Society*, 120–124. Cambridge: Polity Press in association with the Institute for Public Policy Research.
- Zupančič, Jana (2006): *Produkcija in identiteta talkšova-primer: Trenja*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

INTERNETNI VIRI:

Internet 1: WHO (2006): *Najpogosteje zastavljena vprašanja o aviarni influenci*. Dostopno na http://www.who.int/csr/disease/avian_influenza/avian_faqs/en/index.html (30. marec 2007).

ČASOPISNI VIRI:

DNEVNIK izdaje v letnikih: 2005, 2006. Dnevnik d.d. Ljubljana. Elektronska izdaja.

DELO izdaje v letnikih: 2005, 2006. Delo d.d. Ljubljana. Elektronska izdaja.

TELEVIZIJSKI VIRI:

POP TV (2005): *TRENJA*. Oddaja 27. oktober 2005

POP TV (2006): *TRENJA*. Oddaja 16. februar 2006

10. PRILOGE

PRILOGA A: Naslovi, ki nakazujejo na to, da se prispevek ne navezuje na bolezen ptičje gripe:

PIČLI IZKUPIČEK ŠESTDESETLETNEGA BOJA Z REVŠČINO, (Ne)varni lačni svet (*Dnevnik*: 22. 10. 2005); VSAKEMU PO TOČKO BI BILO PRAVIČNEJE, Navijači vodilnih Domžal so imeli dober nos in jih na sobotno tekmo z Dravo skoraj ni bilo (*Dnevnik*: 24. 10. 2005); ZABAVA ZA DVORNE GOSPE, Zanimanje za badminton v Sloveniji iz leta v leto narašča (*Dnevnik*: 08. 11. 2005); BREZ DOGOVORA O PRORAČUNU, Zunanji ministri EU so se dogovorili o marsičem, ne pa tudi o finančnih temeljih EU (*Dnevnik*: 08. 11. 2005); ZA SPROSTITEV V SAVNO, Odbojkarji Šoštanja izgubili s favoriziranimi Dunajčani, obetajo se spremembe (*Dnevnik*: 05. 12. 2005); Dogodki dneva, KOŠIR OSTANE, SLIVNIK PRIDE, Uprava Dela ima novega člana z Maga – Arbitraža da, toda o celotni meji s Hrvaško – Podpora reformam – Drago Kos bo kmalu odpel (*Delo*: 17. 10. 2005); Trgovinska pogajanja WTO, PARIZU NI USPELO OBRZDATI MANDELSONA (*Delo*: 20. 10. 2005); Ameriški obrambni minister v Pekingu, KAKO NEVARNA JE KITAJSKA? Med Rumsfeldovim govorom v partijski šoli je kitajsko vodstvo dalo vedeti, da nikakor ne namerava posnemati zahodnega večstrankarskega modela (*Delo*: 20. 10. 2005); Ptičja gripa, HRVAŠKE RIBE Z OKUŽENEGA OBMOČJA V NAŠI GRAMOZNICI, Hrvaški ribiči so prek petišovskega mejnega prehoda brez dokumentov in veterinarskega pregleda k nam uvozili ribje mladice in jih ovrgli v gramoznico (*Delo*: 26. 10. 2005); Spremembe na mesnem trgu, EVROPA ZMANJŠUJE PROIZVODNJO, Unija je iz neto izvoznice v zadnjih dveh letih postala neto uvoznica govedine – To je rezultat spremenjene skupne kmetijske politike – Huda konkurenca Japonske, ZDA, Brazilije, Kanade in Avstralije (*Delo*: 21. 10. 2005); *Delov* portfelj in borzni teden, KRKA NA POTI NAVZGOR DOBILA POSNEMOVALCE (*Delo*: 22. 10. 2005); Turizem ne more več upati na mirna leta, V LONDONU PO NAPADIH CELO VEČ TURISTOV KOT LANI, Turistično okrevanje po terorističnih napadih, naravnih katastrofah, zdravstvenih krizah je vse hitrejše – Maldivi drugo leto že na lanskih številkah (*Delo*: 23. 11. 2005); Zadnja stran, ČE ŽUPANU FRANCU SMRDI IZ SOSEDOVE GREZNICE (*Delo*: 25. 10. 2005); Peta širitev Evropske unije, ZADNJI OVINEK PRED FINIŠEM, Romuniji in Bolgariji bo odločeno spomladi Neugodna sodba bi povzročila enoletni odlog (*Delo*: 26. 10. 2005); Združevanje perutninarjev, PIVKA V ROKAH JATE EMONE (*Delo*: 26. 10. 2005); Nekdanjega direktorja veterinarske uprave

delodajalci opozorili na diplomatske dolžnosti, ZA KOVAČA MISLI MIRIAM MOŽGAN (*Delo*: 28. 10. 2005); Slovensko-hrvaška meja in pristojnosti ribiških družin, RIBIČI IN CARINA RAZLIČNO RAZLAGAJO, ČIGAVE SO VODE, Direktor soboškega carinskega urada pravi, da so hrvaški ribiči uvozili ribje mladice skladno s Sopsom (*Delo*: 28. 10. 2005); Dogodki dneva, Z MOLITVIJO NAD LOPOVE, Koalicija izglasovala versko oskrbo policistov, na vrsti še gasilci? Kosu očitali potratnost – Lotrič bo odšel s 100 milijoni (*Delo*: 02. 11. 2005); Kolumna: Pogled prek Velikega zidu, KAKO JE MAO POBIJAL VRABCE (*Delo*: 02. 11. 2005); Pobude Janeza Drnovška, NENADOMA ŽIVAHNI PREDSEDNIK (*Delo*: 04. 11. 2005); Afriške živali na Goričkem, GORENJSKI NOJI NA TANACKOVEM BREGU, Na farmi nojev v Vadarcih se je po štirih letih mladič prvič izvalil na prostem (*Delo*: 07. 11. 2005); Na kratko, BUSH NA AZIJSKI TURNEJI (*Delo*: 15. 11. 2005); Mnenja, NAUK VMESNIH VOLITEV (*Delo*: 15. 11. 2005); Rajske plaže Samoe, UBOJ V TROPSKEM PARADIŽU, Svobodnjaško življenje prašičev ima tudi svoje temne plati – Večplastna strategija obrambe pred pasjimi mrcinami – Pri dobri gospodinji kraljevsko ješ (*Delo*: 16. 11. 2005); Koroške solzice, ZAKAJ JE JANŠA PRIŠEL NA RAVNE? (*Delo*: 18.11.2005); Vrh Apeca v Južni Koreji, MED TERORIZMOM IN DEMOKRACIJO, Medtem ko je Bush prepričeval Putina, je Hu Jintao razvijal strategijo »niti demokracija niti terorizem« (*Delo*: 19. 11. 2005); Kolumna: Pogled prek Velikega zidu, RAST ZELENE KITAJSKE (*Delo*: 28. 11. 2005); Aids na Kitajskem, VELIKI SKOK NAZAJ, V vlakih potnike učijo o zaščiti pred virusom hiv Letos že sto milijonov dolarjev za boj proti aidsu (*Delo*: 01. 12. 2005); Novi medicinski dosežek, PRVA DELNA PRESADITEV OBRAZA NA SVETU V FRANCII, Osemintridesetletna žrtev pasjih ugrizov bo odslej zrla v svet z novim obrazom – Možni medicinski in psihološki zapleti (*Delo*: 05. 12. 2005); Kitajski pogled na ljubljansko zasedanje Ovseja, KAKOR MANDALA IZ OBLAKOV, Kitajski se zdi zdaj prav zanimivo opazovati, kako se Ovse spreminja kot evro-azijska organizacija – ki jo je treba imeti kljub razlikam, ali prav zaradi njih, ves čas na očeh (*Delo*: 07. 12. 2005); Leto po citopatološki aferi, STANJE ENAKO, ZDRAVJE ŽENSK TUDI, Problem, da zbolevalo za rakom tudi ženske, ki redno obiskujejo ginekologa, še zdaleč ni odpravljen Ministrstvo doslej ni imelo časa, ukrepe šele načrtuje – Laboratorij SIZE še vedno deluje (*Delo*: 10. 12. 2005); Vzhodnoazijski vrh v Kuala Lumpurju, V ZNAMENJU USTVARJALNE NAPETOSTI, Kar nekaj azijskih držav poskuša prevzeti voditeljsko vlogo v na novo nastali skupnosti (*Delo*: 15. 12. 2005); Ministri bodo manj zasedali za zaprtimi vrati, TRANSPARENTNEJŠE DELO EVROPSKIH USTANOV, Neposredne prenose zasedanj ministrov EU ponujajo tudi nacionalnim televizijam – Vrhunska srečanja EU še naprej za zaprtimi vrati (*Delo*: 27. 12.

2005); Meso iz epruvete, SOČEN GOVEJI ZREZEK BREZ GOVEDA (*Delo*: 29. 12. 2005); Tuje delnice, NAJVEČJI TVEGANJI STA GOSPODARSKO NAZADOVANJE IN DOLGOTRAJNA DEFLACIJA, Kar 21 vzajemnih skladov, ki vlagajo v žlahtne kovine in jih spremljajo Bloombergovi analitiki, je svoje vlagatelje v zadnjih petih letih obdarilo s povprečno 30-odstotnim donosom (*Delo*: 06. 01. 2006); Skupščina ZZSZ, VELIKO BESED, MALO SKLEPOV, Člani skupščine zavoda za zdravstveno zavarovanje so le sprejeli finančni načrt za leto 2006 – Dopolnitve strateškega programa za leti 2006 in 2007 niso potrdili (*Delo*: 14. 01. 2006); Zdravila brez recepta tudi v specializiranih prodajalnah, ZA PRODAJNE POLICE NUJEN DOKAZ O NEŠKODLJIVOSTI, Dodatna varovalka v zakonu: organ, pristojen za zdravila, lahko pri zdravilih, ki bodo v prodaji v specializiranih trgovinah, uvede omejitve (*Delo*: 20. 01. 2006); Vodilne svetovne borze v prejšnjem tednu, KITAJSKO GOSPODARSKO RAST POSPEŠUJE TUDI DOMAČA PORABA (*Delo*: 25. 01. 2006); Turčija: dve prestolnici, različni kot dva svetova, ISTANBUL TE VSEGA PREVZAME, ANKARA PUSTI HLADNEGA, Za ogled znamenitosti otomanske prestolnice je zima idealen čas – Čudoviti zakladi palače Topkapi Doživeti bazar – Ankara v znamenju Atatürka in kebaba (*Delo*: 25. 01. 2006); Radgonski mesarji hočejo letos izplavati iz izgube, MIR SPET SODELUJE Z MERCATORJEM, Pričakujejo, da bodo samo s prodajo Mercatorju letos ustvarili od 700 do 800 milijonov tolarjev dodatnega prometa – Načrtujejo izvoz na Dansko, Švedsko, v Avstrijo, države nekdanje Jugoslavije ... (*Delo*: 16. 02. 2006); Na Hrvaškem malo možnosti za širjenje bolezni norih krav, REZULTAT PRIHODNJI TEDEN (*Delo*: 18. 02. 2006); Dogodki dneva, BORRELL NA NEURADNEM OBISKU NA BLEDU (*Delo*: 20. 02. 2006); Smučarski skoki: Slovenci na ekipni tekmi 10., AVSTRIJA DO NASLOVA V VELIKEM SLOGU (*Delo*: 21. 02. 2006); Kronika, STOJANA AUERJA PRIVEDLI V ZAPOR (*Delo*: 24.02.2006); Sedeti s pravimi Aborigini in se pogovarjati z njimi, NAZAJ K PRVOBITNEMU (*Delo*: 01. 03. 2006).

PRILOGA B: Naslovi, ki o vsebini ničesar ne povedo, kar onemogoča umestitev med okvire:

PTIČI (*Dnevnik*: 26. 10. 2005); Kolumna: Pogled prek Velikega zidu, VIRUS PROTI VLADI (*Delo*: 17. 10. 2005); Pisma bralcev, ODMEV NA ODMEVE (*Delo*: 20. 10. 2005); Tema dneva, PTIČJA PERSPEKTIVA (*Delo*: 24. 10. 2005); Dogodki dneva, NA KRATKO (*Delo*: 27. 10. 2005); Pisma bralcev, V NOVI IZEM (*Delo*: 27. 10. 2005); Tema dneva, PTIČJA MRZLICA (*Delo*: 27. 10. 2005); Ljubljana, NA KRATKO (*Delo*: 27. 10. 2005); Brodet s

škarpeno, MORAŠ IMETI JAJCA! (*Delo*: 28. 10. 2005); Infoteh, NA KRATKO (*Delo*: 28. 10. 2005); Pisma bralcev, PTIČJA GRIPA (*Delo*: 29. 10. 2005); Iz naših krajev, NA KRATKO (*Delo*: 04. 11. 2005); Mnenja, ZRCALCE, ZRCALCE (*Delo*: 04. 11. 2005); Zadnja stran, NA KRATKO (*Delo*: 07. 11. 2005); Zadnja stran, NA KRATKO (*Delo*: 09. 11. 2005); Pisma bralcev, POGINE NAJ, PES! (*Delo*: 10. 11. 2005); Pisma bralcev, PTIČJA GRIPA (*Delo*: 11. 11. 2005); Pisma bralcev, PTIČJA GRIPA (*Delo*: 12. 11. 2005); Mnenja, RAZJEDE V SISTEMU (*Delo*: 19. 11. 2005); Kolumna: Pogled prek Velikega zidu, RAZPOTJA Z ANGLEŠKIM NAGLASOM (*Delo*: 21. 11. 2005); Gospodarstvo, NA KRATKO (*Delo*: 22. 11. 2005); Zadnja stran, NA KRATKO (*Delo*: 22. 11. 2005); Dolenjska spotikanja, ŽUPANSKA SLAVA (*Delo*: 23. 11. 2005); Mariborski telegraf, POGODBA S HUDIČEM (*Delo*: 07. 12. 2005); Panorama, VRTIMO GLOBUS (*Delo*: 22. 12. 2005); Leto 2005, NEGOTOVI OTROCI GLOBALIZACIJE (*Delo*: 30. 12. 2005); Kolumna: Pogled prek Velikega zidu, LETO PSA (*Delo*: 03. 01. 2006); Mnenje, ČE PRESOJAMO »PREK PALCA« (*Delo*: 12. 01. 2006); Zadnja stran, NA KRATKO (*Delo*: 16. 01. 2006); Zadnja stran, VIRUS PTIČJE GRIPE BREZ MEJA (*Delo*: 27. 01. 2006); Panorama, VRTIMO GLOBUS (*Delo*: 27. 01. 2006); Zadnja stran, NA KRATKO (*Delo*: 30. 01. 2006); Zadnja stran, NA KRATKO (*Delo*: 30. 01. 2006); Dogodki dneva, GLOBALNO ZDRAVJE (*Delo*: 10. 02. 2006); Kultura, NOJEV GOLAŽ (*Delo*: 10. 02. 2006); Tema dneva, LABODJI SPEV (*Delo*: 13. 02. 2006); Dogodki dneva, NA KRATKO (*Delo*: 14. 02. 2006); Pa še to, OB DRAVI JE STALA IN DOBRO INFORMACIJO PISALA (*Delo*: 14. 02. 2006); Mnenja, LAHKOTNOST VLADANJA (*Delo*: 14. 02. 2006); Dogodki dneva, NA KRATKO (*Delo*: 15. 02. 2006); Dogodki dneva, KAJ JE RES NEVARNO? (*Delo*: 15. 02. 2006); Iz naših krajev, STRAH PRED ZASEBNO PRAKSO (*Delo*: 16. 02. 2006); Iz naših krajev, NA KRATKO (*Delo*: 16. 02. 2006); Tema dneva, KDO JE ŠEF? (*Delo*: 17. 02. 2006); Panorama, VRTIMO GLOBUS (*Delo*: 17. 02. 2006); Tema dneva, BREZ PANIKE (*Delo*: 18. 02. 2006); Pa še to, POSLANSKA ODVEZA ZA PTIČJO GRIPO, (*Delo*: 18. 02. 2006); Olimpijski dnevnik, KDOR SEJE, TUDI ŽANJE (*Delo*: 18. 02. 2006); Tema dneva, KO PTICE OBMOLKNEJO (*Delo*: 20. 02. 2006); Iz naših krajev/Ljubljana, NA KRATKO (*Delo*: 21. 02. 2006); Mimogrede, VSE JE V SLIKI (*Delo*: 21. 02. 2006); Pisma bralcev, PTIČJA GRIPA (*Delo*: 22. 02. 2006); Svet so ljudje, SCHRÖDERJEVA GOS PRISILNO ZAPRTA (*Delo*: 22. 02. 2006); Iz naših krajev/Ljubljana, Na kratko (*Delo*: 23. 02. 2006); Karneval v Litiji, BREZ KONJ IN PERUTNINE (*Delo*: 23. 02. 2006); Kultura, »ONE-MAN-BAND« Z BELIMI LISAMI (*Delo*: 23. 02. 2006); Štajerska kislja župa, PTIČJE STRAŽE (*Delo*: 23. 02. 2006); Zadnja stran, Z BOŽJO POMOČJO (*Delo*: 24. 02. 2006); Pisma bralcev, TRENJA

(*Delo*: 24. 02. 2006); Iz naših krajev, NA KRATKO (*Delo*: 24. 02. 2006); Gospodarstvo, NA KRATKO (*Delo*: 24. 02. 2006); Tema dneva, PTIČJA PERSPEKTIVA (*Delo*: 24. 02. 2006); Mnenja, S KURAMI NA LEDU (*Delo*: 24. 02. 2006); Pisma bralcev, PTIČJA GRIPA – AVIARNA INFLUENCA H5N1 (*Delo*: 25. 02. 2006); Pa še to, PAMETNI HRVAŠKI LABORATORIJI (*Delo*: 25. 02. 2006); Dogodki dneva, KOMANDOSI ZA ZAKOL (*Delo*: 27. 02. 2006); Pa še to 28, STROGO PO PREDPISIH (*Delo*: 27. 02. 2006), Dogodki dneva, KAZEN ZA NEPOKORŠČINO (*Delo*: 27. 02. 2006); Gostujoče pero, PARADA – RAZKAZOVANJE MOČI ALI RAZKAZOVANJE SODELOVANJA? (*Delo*: 28. 02. 2006); Iz naših krajev, S TOPOVI NAD KORMORANE (*Delo*: 28. 02. 2006); Pod medvedjo šapo, PTIČI LETIJO V STRASBOURG (*Delo*: 28. 02. 2006); Iz naših krajev, NA KRATKO (*Delo*: 28. 02. 2006); Dogodki dneva, POPAČENO OBVEŠČANJE JAVNOSTI (*Delo*: 01. 03. 2006);

PRILOGA C: Naslovi, ki se ne nanašajo na ptičjo gripo, temveč na gripo:

VRSTE ZA CEPLJENJE IN CEPIVO PROTI GRIPI, Strokovnjaki priporočajo cepljenje predvsem starejšim ljudem in kroničnim bolnikom, za katere je lahko nevarna že običajna gripa (*Dnevnik*: 04. 11. 2005); ZDRAVSTVENI DELAVCI PODCENJUJEJO KORISTI CEPLJENJA PROTI GRIPI, Cepi se jih premalo - S cepljenjem zdravstveni delavci virusa gripe več ne prenašajo naprej na bolnike (*Dnevnik*: 17. 11. 2005); POGOVOR: Alojz Ihan, CEPLJENJE JE STRAŠANSKO UČINKOVITA METODA, »Slovenci smo dokaj previden in discipliniran narod, zato želja, da se ne bi cepili, niti ni velika, tudi če bi bilo cepljenje prosta izbira«, (*Dnevnik*: 21. 11. 2005); Zadnja stran, OD BESED K DEJANJEM, OD PAPIRJA K CEPIVU (*Delo*: 19. 10. 2005); Dogodki dneva, BO CEPIVA PROTI GRIPI DOVOLJ? (*Delo*: 29. 10. 2005); Cepljenje proti gripi, CEPIVO POŠLO V NEKAJ URAH, V Ljubljani bodo spet začeli cepiti predvidoma po 21. novembru – V Celju pričakujejo novo pošiljko cepiva po 20. novembru, zadnje v drugi polovici decembra (*Delo*: 08. 11. 2005); Cepljenje proti gripi, »PODIVJANE« PACIENTE KROTILI VARNOSTNIKI, Ljudje so se obnašali, kot da bi bil konec sveta, pravijo v Zdravstvenem domu Center – V prihodnje bodo naročali, prednost bodo imeli najbolj ogroženi (*Delo*: 09. 11. 2005); Iz naših krajev, CEPIVO SPET ČEZ DVA TEDNA, Cepiva zmanjkuje tudi v Italiji – Slovenci doslej dvakrat manj cepljeni proti gripi – Cepivo proti gripi učinkuje tudi proti aterosklerozi (*Delo*: 11. 11. 2005); Na Celjskem nadaljujejo cepljenje proti gripi, TUDI DECEMBRSKO CEPLJENJE BO UGNALO GRIPO, Predvidevajo, da bo cepiva za vse dovolj – Prednost imajo starejši in bolni

– Zaradi gneče prihaja med čakajočimi do manjših incidentov (*Delo*: 22. 11. 2005); Javna tribuna o javnem zdravstvu, ZA SPREMEMBE V PRID LJUDI, Zdravstveni dom mora tudi v prihodnje ostati osrednji izvajalec primarnega zdravstvenega varstva – Za podeljevanje koncesij na javnem razpisu (*Delo*: 24. 11. 2005); Cepljenje proti gripi, BO CEPIVA ZDAJ CELO PREVEČ?, V ZD Ljubljana na voljo še 3600 odmerkov cepiva – Danes akcija v Centru, jutri za Bežigradom (*Delo*: 10. 01. 2006).

PRILOGA D: Sklop okvirov domačih novic

• OKVIR »POTEK OKUŽBE«

Zaradi nevarnosti ptičje gripe prepoved uvoza iz Hrvaške, LABOD NI IMEL PTIČJE GRIPE, Prepoved uvoza perutnine, mesa divjih ptic in jajc za prehrano ljudi. V Dravi najdenega laboda bodo še dodatno testirali (*Delo*: 26. 10. 2005); Nadaljevanje s 1. strani, LABOD NI IMEL PTIČJE GRIPE (*Delo*: 26. 10. 2005); Izvidi so znani, LABOD V DRAVI NI IMEL PTIČJE GRIPE, Na Hrvaškem so našli še tri poginule labode, v Romuniji potrdili nov primer virusa H5N1 (*Delo*: 29. 10. 2005); Dogodki dneva, MRTVI LABOD IZ PETIŠOVCEV NI BIL OKUŽEN (*Delo*: 08. 11. 2005); Na kratko, PREKMURSKI MRTVI LABOD NI IMEL PTIČJE GRIPE (*Delo*: 11. 11. 2005); LABOD NA DRAVI OKUŽEN Z VIRUSOM PTIČJE GRIPE, Vida Čadonič Špelič: »Tokrat gre zares, zato naj rejci dobro opazujejo svojo perutnino, ljudje pa naj se ne dotikajo divjih ptic« (*Dnevnik*: 13. 02. 2006); Ptičja gripa tudi v Sloveniji, LABOD NA DRAVI PRI MARIBORU OKUŽEN Z VIRUSOM H5, Veterinarji že izvajajo ukrepe, ki jih je po odkritju virusa ptičje gripe podtipa H5 določilo Državno središče za nadzor bolezni – Na drugih območjih menda še ni razloga za poostreitev ukrepov (*Delo*: 13. 02. 2006); Zaščitni ukrepi v Mariboru, PTIČJA GRIPA V MARIBORU (*Delo*: 13. 02. 2006); Naslovnica, POTRJENI NOVI PRIMERI SUMA NA PTIČJO GRIPU (*Delo*: 15. 02. 2006); Slovenija razglašena za območje tveganja, PREISKUJEJO ŠE 23 VZORCEV, Vsi rejci perjadi v državi morajo onemogočiti stik domače perjadi z divjimi pticami, krmljenje in napajanje je obvezno v zaprtih prostorih (*Delo*: 15. 02. 2006); SLOVENIJA POLNA MRTVIH PTIC, Danes naj bi bili znani rezultati dodatnih analiz za ptičjo gripo pri šestih sumljivih pticah (*Dnevnik*: 16. 02. 2006); Okužbo z virusom H5N1 potrdil tudi britanski laboratorij, ZA LABODI TUDI DRUGE PTICE, Od nedelje do vključno četrta je veterinarsko-higienska služba NVI pobrala skupaj 32 poginulih labodov in 17 čapelj – Če naletite na sumljivo ptico, pokličite na 112 ali dežurnega veterinarja (*Delo*: 18. 02. 2006); Dogodki dneva, HOSPITALIZIRANI GASILEC SAMO PREHLAJEN (*Delo*: 18. 02. 2006);

Pisma bralcev GRIPA JE UDARILA MED LABODE (*Delo*: 23. 02. 2006); Nove razsežnosti ptičje gripe v Sloveniji, POTRJENI ŠE DVE OKUŽBI, O preventivnem cepljenju zdaj razmišljajo tudi odgovorni v Sloveniji Pri uporabi cepnih programov je potrebna previdnost, zlasti pri ptičji gripi (*Delo*: 23. 02. 2006); Naslovnica, POTRJENI NOVI PRIMERI OKUŽBE (*Delo*: 25. 02. 2006); Ministri Evropske unije o ptičji gripi, VIRUS JE TU, NAVADITI SE BO TREBA NANJ, Bručan: Slovenija podpira oblikovanje vseevropskih zalog zdravil – Če bo virus v Afriki postal endemičen, bodo ptice selivke nenehen vir okužbe – Virus H5N1 dokazan tudi na Slovaškem (*Delo*: 25. 02. 2006).

- **OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«**

- **Podokvir »Ukrepi veterinarskih služb«**

OD SOBOTE PREPOVEDANA REJA PERUTNINE NA PROSTEM (*Dnevnik*: 24. 10. 2005); Ukrepi v Sloveniji in na Hrvaškem, PTIČJA GRIPA JE SKRB VETERINE, Vurs je določil območja z večjim tveganjem za širjenje ptičje gripe v Sloveniji in med ukrepi, ki jih morajo izvajati, zaukazal rejcem perjadi, da je reja na prostem prepovedana (*Delo*: 24. 10. 2005); Nadaljevanje s 1. strani, PTIČJA GRIPA JE SKRB VETERINE (*Delo*: 24. 10. 2005); Dogodki dneva, VETERINARSKI INŠPEKTORJI OBISKUJEJO MALE REJCE (*Delo*: 25. 10. 2005); Ljubljanski živalski vrt ne spada med tvegana območja, NA PTIČJO GRIPO V ZOO PRIPRAVLJENI, V ljubljanskem živalskem vrtu od skupaj 272 ptic kar 89 vodnih, ki so za gripo najbolj dovzetne – VURS: Živalski vrt ne spada med tvegana območja – Obisk nič manjši kot sicer (*Delo*: 26. 10. 2005); Naslovnica, VURS ZAOSTRIL UKREPE, DVE TRETJINI SLOVENIJE ZAPRTO OBMOČJE (*Delo*: 27. 10. 2005); Izglasovan vnaprej pripravljeni sklep, DOGOVORJENA PODPORA VURSU, Parlamentarni odbor za kmetijstvo je preslišal kritike veterinarjev praktikov (*Delo*: 03. 11. 2005); VIRUSA NI, KOKOŠI ŠE VEDNO »ZA ZAPAH« , Virus ptičje gripe pri pticah v naravi in na farmah perutnine v Sloveniji do zdaj še niso ugotovili (*Dnevnik*: 06. 12. 2005); Nevarnost se zmanjšuje, OMILJENI UKREPI PROTI PTIČJI GRIPI (*Delo*: 06. 01. 2006); Naslovnica, BREZ DODATNIH UKREPOV ZARADI PTIČJE GRIPE (*Delo*: 14. 01. 2006); Ukrepi ob ptičji gripi, PREPOVEDAN PREMİK PERUTNINE, Veterinarska uprava poziva rejce na celotnem območju Slovenije, naj imajo perutnino v zaprtih prostorih – Ministrstvo za zdravje: Upoštevajte ukrepe in navodila (*Delo*: 13. 02. 2006); Po novih odkritjih primerov ptičje gripe pri nas, ODSLEJ VSA SLOVENIJA TVEGANO OBMOČJE (*Delo*: 14. 02. 2006); Hitro preventivno ukrepanje, NAD MUTO POBILI KOKOŠI NESNICE, Vseh 170 kokoši s kmetije Verdnik so uničili, ker je na tej kmetiji doma asistentka veterinarja z Mute, ki je

pregledal okuženega laboda – Oba sta že dobila Tamiflu in nimata težav z zdravjem (*Delo*: 14. 02. 2006); Tudi pas okoli Šmartnega pri Slovenj Gradcu okuženo območje, ZAPRLI VSE KOKOŠI (*Delo*: 16. 02. 2006); Potrjena okužba z najnevarnejšo vrsto virusa ptičje gripe H5N1, VSA SLOVENIJA JE RAZGLAŠENA ZA OBMOČJE Z VELIKIM TVEGANJEM, Potrjen prvi primer okužbe divje ptice z visoko patogenim virusom ptičje gripe H5N1 Odslej veljajo najstrožji ukrepi zapore perutnine, napajanje in hranjenje (*Delo*: 17. 02. 2006); Ptičja gripa pri nas, VURS REŠUJE REJCE PERUTNINE NA MUTI, Milejši ukrepi na območju Slovenj Gradca Kje bo zakol 17.000 vzrejenih piščancev? (*Delo*: 20. 02. 2006); Težave z dovoljenji za klavnico, ZAPLET Z ZAKOLOM KOKOŠI, Rejci na okuženem območju okrog Mute, ki redijo kokoši za avstrijski trg, čakajo na izpolnitev obljub veterinarske uprave (*Delo*: 21. 02. 2006); So bili vsi poginuli labodi res brez obročkov? ODREŠITEV ZA REJCE Z MUTE, Ponoči so v avstrijske klavnice vendarle odpeljali prepitane piščance Ornitologi zagovarjajo organizirano krmljenje labodov (*Delo*: 22. 02. 2006); »Neprimerna metoda«, CEPLJENJE PERUTNINE JE IZHOD V SKRAJNI SILI, Na svetovni organizaciji za zdravje živali OIE veterinarski izvedenci iz 50 držav proučujejo razmere v vsakem žarišču – Kako nadzorovati nevarno bolezen (*Delo*: 28. 02. 2006); PERUTNINARJI SO ODLOČNO PROTI CEPLJENJU, Do dneva žena bo znano, ali je domačo perjad smiselno obvarovati pred ptičjo gripo s cepivom (*Dnevnik*: 01. 03. 2006); Naslovnica, SE BO SLOVENIJA BRANILA S CEPLJENJEM? (*Delo*: 01. 03. 2006); Nadaljevanje s 1. strani SE BO SLOVENIJA BRANILA S CEPLJENJEM? (*Delo*: 01. 03. 2006).

o **Podokvir »Nepripravljenost veterinarskih služb«**

Mnenja, VIRUSNA VETERINA (*Delo*: 18. 10. 2005); Grožnja ptičje gripe, SLOVENSKI VETERINARJI BREZ NAVODIL (*Delo*: 18. 10. 2005); Naslovnica, OBČINSKE SLUŽBE NE VEDO, KAKO UKREPATI (*Delo*: 20. 10. 2005); Odstavite Čadoničev! IZŽENITE JO V SIBIRIJO! (*Dnevnik*: 07. 01. 2006).

o **Podokvir »Pripravljenost veterinarskih služb«**

Naslovnica, NAČRT OBRAMBE PRED GRIPO PRIPRAVLJEN (*Delo*: 22. 10. 2005); Pogovor z Vido Čadonič Špelič, PRIPRAVLJENI NA PTIČJO GRIPO, Direktorica veterinarske uprave Slovenije: O morebitni zapori bomo odločali, ko bo čas zanjo in ko se bo za to odločilo več ljudi, in ne takrat, ko se bodo zanjo odločili mediji (*Delo*: 25. 10. 2005); Ukrepi proti ptičji gripi, VETERINARSKI SVET POHVALIL VURS, Po seji posvetovalnega organa kmetijske ministrice je prva govorila Vida Čadonič Špelič Povedala je, da bodo danes odpotovali na pogovor v Bruselj njeni kolegi (*Delo*: 16. 11. 2005); Po odhodu evropskih veterinarskih inšpektorjev, POHVALILI UKREPANJE VETERINARJEV, Vida Čadonič

Špelič: Nadzorniki EU so bili v glavnem zadovoljni s tistim, kar so videli in slišali (*Delo*: 03. 12. 2005); Vurs okrepil državno središče za nadzor ptičje gripe, ZAŠČITA V PRIPRAVLJENOSTI, Veterinarska uprava se je odločila za sprotno obveščanje in sodelovanje s policijo in civilno zaščito – Kakšna je vloga terenskih veterinarjev? (*Delo*: 16. 02. 2006); Nadaljevanje s 1. strani, ZAŠČITA V PRIPRAVLJENOSTI (*Delo*: 16. 02. 2006); Na pomanjkljivosti opozarjali že inšpektorji Unije, PRIPRAVLJENI NA IZREDNE RAZMERE, Vodstvo Vursa zagotavlja, da smo pripravljene tudi na bolezen pri domači perutnini (*Delo*: 24. 02. 2006).

- **OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«**

- **Podokvir »Pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo«**

Protivirusnega zdravila ni, vendar je naročeno, PRIPRAVLJENI NA PANDEMIJO, Če bo virus mutiral, bodo ogroženi protivirusno zdravilo dobili brezplačno (*Delo*: 15. 10. 2005); Dogodki dneva, STROKOVNI SEMINAR ZA ZAPOSLENE V ZDRAVSTVU (*Delo*: 21. 10. 2005); Zadnja stran, LETOS BODO VEDELI, KAM S PACIENTI (*Delo*: 16. 12. 2005); Dogodki dneva, SOBOŠKA BOLNIŠNICA PRIPRAVLJENA (*Delo*: 15. 02. 2006); INFEKCIJSKA KLINIKA PRIPRAVLJENA (*Dnevnik*: 17. 02. 2006).

- **Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«**

Veterinarji še čakajo na navodila, TAMIFLU PRIHAJA PO KAPLJICAH, Prvi, ki bodo dobili zdravilo proti gripi, bodo rejci, je dejala Vida Čadonič Špelič – Direktor Agencije za zdravila: V zadnjih dneh prispelo v Slovenijo 3000 enot Tamifluja – Grožnje veterinarjem zaradi kritik (*Delo*: 21. 10. 2005); Naslovnica, BO ZDRAVIL DOVOLJ ZA VSE? (*Delo*: 26. 10. 2005); Za milijardo in sedemsto milijonov tolarjev, VLADA KUPUJE TAMIFLU (*Delo*: 29. 10. 2005); Dogodki dneva, MINISTER BRUČAN: TAMIFLU BO V SLOVENIJI MARCA (*Delo*: 10. 01. 2006); Ptičja gripa prekrižala račune zdravstvu, CEPIVA PROTI RUMENI MRZLICI NI, Na Inštitutu za varovanje zdravja napovedujejo dobavo cepiva v marcu Svetujejo cepljenje v Gradcu ali Zagrebu (*Delo*: 01. 02. 2006); Na kratko, KJE JE TAMIFLU? (*Delo*: 14. 02. 2006).

- **OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«**

- **Podokvir »Škoda-odškodnina«**

Kmetijski ministri o ptičji gripi, ODŠKODNINE REJCEM? (*Delo*: 24. 01. 2006); Nepotrebna panika zaradi ptičje gripe, PIŠČANCEV VEČ NE KUPUJEJO (*Delo*: 15. 02. 2006); Tema dneva, KDO BO PLAČAL ŠKODO (*Delo*: 21. 02. 2006).

o **Podokvir »Gospodarski razcvet«**

S kriznimi ukrepi nad nevarnost ptičje gripe, PERUTNINA PTUJ PREPRIČALA POTROŠNIKE, Le majhen padec prodaje perutninskega mesa – Perutnina ima za vse faze proizvodnje predpisana pravila, ki so pogosto veliko zahtevnejša od veljavnih v Sloveniji in EU (*Delo*: 09. 11. 2005); Soboški Agromerkur, NALOŽBE ZA KAKOVOSTNO PIŠČANČJE MESO, Podjetje je dobilo mednarodni certifikat za proizvodnjo mesa visoke kakovosti – Pričakuje tudi certifikat ministrstva za kmetijstvo Lani 86 milijonov izgube, letos dobiček – Ptičja gripa prestrašila domače kupce in znižala cene mesu pri tujih kupcih (*Delo*: 09. 11. 2005); Pivka v novo leto z blagovno znamko, NJAMI, KAKŠEN DOBIČEK! (*Delo*: 23. 12. 2005); Perutnina Ptuj hoče biti prva v jugovzhodni Evropi, PROTI VRHU NA KRILIH ZNANJA IN KAKOVOSTI, Kljub zahtevnim razmeram na trgu, zaznamovanim s ptičjo gripo, je bilo preteklo leto poslovno uspešno Kupce prepričujejo z visokimi standardi in znanim poreklom (*Delo*: 12. 01. 2006); Iz naših krajev/Ljubljana, PTIČJA GRIPA NI ZMANJŠALA PRODAJE PTIC V TRGOVINAH Z MALIMI ŽIVALMI (*Delo*: 17. 02. 2006).

• **OKVIR »NASVETI IN KORISTNE INFORMACIJE«**

Strah ni potreben, previdnost pač, POTOVANJA V ČASU GRIPE, Priporočljivo se je izogibati perjadi in dosledno skrbeti za osebno higieno Odprt telefon za vprašanja o ptičji gripi na IVZ RS – »Infodemija«, ne pandemija (*Delo*: 22. 10. 2005); V HLEV LE PREOBUTI IN RAZKUŽENI (*Dnevnik*: 24. 10. 2005); Dogodki dneva, ŠE TO IN ONO O PTIČJI GRIPI (*Delo*: 26. 10. 2005); Po odkritju virusa ptičje gripe na Hrvaškem, MESO IN JAJCA PREKUHATI, Evropska komisija pravi, da v EU še niso našli virusa H5N1 pri domači perutnini (*Delo*: 27. 10. 2005); KAJ POMAGA, KO GRIPA NAPADA? (*Dnevnik*: 01. 12. 2005); Iz naših krajev/Ljubljana, ZARADI PTIČJE GRIPE KRMLJENJE PTIC NI NEVARNO (*Delo*: 14. 01. 2006); PTIČJA GRIPA JE TU. KAJ ZDAJ? (*Dnevnik*: 13. 02. 2006); POGOVOR: John Oxford, virolog, PTIČJA GRIPA JE BOLJ NEVARNA PIŠČANCEM KOT LJUDEM, Analize projekcij izbruha ptičje gripe pri ljudeh kažejo, da bi lahko pandemijo ustavili, če bi izvor hitro prepoznali, če se ne bi razširila na več kot petdeset ljudi in če bi imeli dovolj antivirusnih zdravil (*Dnevnik*: 13. 02. 2006); Dogodki dneva, OKUŽBI S PTIČJO GRIPO SO LABODI NAJBOLJ IZPOSTAVLJENE VODNE PTICE (*Delo*: 18. 02. 2006); Dogodki dneva, O PTIČJI GRIPI ŠE TO IN ONO (*Delo*: 18. 02. 2006); Širjenje ptičje gripe po Evropi, BODO ZAPRLI TUDI MAČKE? (*Delo*: 21. 02. 2006); Kaj je dobro vedeti o ptičji gripi, RACE SO NEVARNE PRENAŠALKE, Virus je mogoče uničiti z

visoko temperaturo in dezinfekcijskimi sredstvi – Pri nizkih temperaturah lahko virus v ptičjih iztrebkih preživi tudi tri mesece ali več (*Delo*: 25. 02. 2006); Ptičja gripa, LAHKO VIRUS PRENAŠAJO TUDI PSI? Na Tajskem so odkrili virus H5N1 pri mačkah in psih, ni pa še znano, kaj to lahko pomeni za človeka – Za zdaj je tveganje majhno, pravijo strokovnjaki (*Delo*: 27. 02. 2006); Nemčija: ptičja gripa preskočila na sesalca, MAČKA POJEDLA PTICO IN DOBILA VIRUS, Strokovnjaki se bojijo, da bo virus ptičje gripe preskočil na prašiče – Okužba tudi na Švedskem (*Delo*: 01. 03. 2006);

- **OKVIR »NAPOVED PRIHODNOSTI«**

BRUČAN: MOŽNOSTI ZA PANDEMIJO SO MAJHNE, Cepiva ob morebitnem izbruhu bolezni še ne bo, zato strokovnjaki upajo, da bo pomagalo protivirusno zdravilo Tamiflu, ki ga bo v večjih količinah naročila tudi Slovenija (*Dnevnik*: 15. 10. 2005); DO MUTACIJE NE BO PRIŠLO V EVROPI (*Dnevnik*: 28. 10. 2005); Dogodki dneva, JANŠA PONUJA ROKO, S partnerstvom za razvoj do nujnih reform – Zaradi ptičje gripe ni panike – Samo 17 novinarjev Dela podprlo Petra Jančiča (*Delo*: 20. 02. 2006); PREPLAH ZARADI PTIČJE GRIPE NI POTREBEN Pri nas tveganje za ptičjo gripo zaradi razmer v Turčiji ni nič večje, kot je bilo lansko jesen (*Dnevnik*: 14. 01. 2006). Priprave na pandemijo, PTIČJA GRIPA JE RESNA NEVARNOST, Izdelan je program preventivnih ukrepov za živali in ljudi – Oblikovali so ga na podlagi izkušenj iz preteklih epidemij in priporočil Svetovne zdravstvene organizacije (*Delo*: 15. 10. 2005); »ČE BO PTIČJA GRIPA PRIŠLA SEM, JO BO PRINESEL ČLOVEK« Na Hrvaškem potrdili okužbo še dveh labodov - Ornitolog Tomaž Mihelič raje kot na prostoživeče ptice opozarja na prevoz zamrznjene perutnine - V Sloveniji za zdaj ne bodo širili seznama ogroženih območij (*Dnevnik*: 25. 10. 2005); VSE VEČJA VERJETNOST, DA SE POJAVI PANDEMIJA GRIPE, Kljub temu ni mogoče napovedati, kdaj bo nastala nova pandemija, niti kako velike razsežnosti bi lahko imela (*Dnevnik*: 12. 12. 2005).

- **OKVIR »POČUTJE JAVNOSTI«**

PTIČJA GRIPA JE PRESTRAŠILA REJCE (20. 10. 2005); ZA PREPOVED ŠE NISO IZVEDELI VSI REJCI, Na Obali se ptičje gripe najbolj bojijo na solinah (*Dnevnik*: 24. 10. 2005); Mala anketa, »PRI PTIČJI GRIPI DRŽAVA ZASPALA« (*Delo*: 27. 10. 2005); Psihoza ptičje gripe, MED PANIKO IN RAVNODUŠNOSTJO (*Delo*: 28. 10. 2005); REJCI PERUTNINE SO ZASKRBLJENI, NISO PA PANIČNI, S pticami si še ne delimo virusa H5N1 (*Dnevnik*: 29. 10. 2005); Odslej bodo najdene ptice vozili naravnost v Ljubljano,

KOROŠKI REJCI ZASKRBLJENI, Zlatko Golob je potrdil, da so na Muto pred okuženim pripeljali še tri labode Za enega se je izkazalo, da je negativen, za dva pa rezultatov še ni (*Delo*: 15. 02. 2006); Obramba pred ptičjo gripo v Sloveniji, VETERINARJI SO ZASKRBLJENI, Veterinarska uprava z rejci, kmetijsko-gozdarsko zbornico, veterinarsko zbornico in proizvajalci perutninskih izdelkov o zaščitnih ukrepih (*Delo*: 20. 10. 2005); SLOVENCIM SMO PREVIDNI, VENDAR NE PANIČNI, Le 11,4 odstotka je takih, ki napovedujejo, da se bodo zaradi pojava ptičje gripe odpovedali uživanju perutnine (*Dnevnik*: 17. 02. 2006); Dogodki dneva, PTIČJA GRIPA, LE BREZ PANIKE (*Delo*: 21. 02. 2006); Naslovnica, ANKETA DELA: PERUTNINO ŠE VEDNO RADI JEMO (*Delo*: 25. 02. 2006); Dogodki dneva, ANKETA DELA: PREVLADUJE ZAUPANJE V UKREPE (*Delo*: 25. 02. 2006); Pustni sprevodi po Sloveniji, PUST VZEL V PRECEP IRAK IN GRIPPO (*Delo*: 27. 02. 2006)

PRILOGA E: Sklop okvirov mednarodnih novic

• OKVIR »POTEK OKUŽBE«

Naslovnica, POTRDILI PTIČJO GRIPPO NA HRVAŠKEM (*Delo*: 22. 10. 2005), Zadnja stran, NA KITAJSKEM OVRGLI SUM PTIČJE GRIPPE MED LJUDMI (*Delo*: 28. 10. 2005), Ptičja gripa na Kitajskem, PRVI PRIMERI MED LJUDMI, V provinci Anhui, kjer se je okužba med ljudmi v ponedeljek pojavila že drugič v zadnjem mesecu, je zaradi ptičje gripe umrla štiriindvajsetletna delavka (*Delo*: 17. 11. 2005), Virus H5N1 se širi, PTIČJA GRIPA BREZ PTIC, Primer deklice iz Guangxija dokazuje, da ptičje gripe očitno ne napove vedno množični pogin ptic – Virus že v enajstih provincah – Novo žarišče v Romuniji (*Delo*: 08. 12. 2005), Na kratko, V TURČIJI PRVA PRIMERA PTIČJE GRIPPE PRI ČLOVEKU (*Delo*: 05. 01. 2006), Zadnja stran, VIRUS SE ŠIRI PROTI ZAHODU, Virus ptičje gripe se je z vzhoda države razširil v Ankaru, Rusija odsvetovala potovanje v Turčijo (*Delo*: 09. 01. 2006), V TURČIJI OKUŽENIH VSE VEČ LJUDI, Naglica, s katero je virus eksplodiral v Turčiji in se širi iz vzhodnega dela države proti Evropi, strokovnjake navdaja s skrbjo, da bi ptičji virus lahko mutiral v človeškega prav tukaj (*Dnevnik*: 12. 01. 2006), Ogrožene tudi turške sosede, FAO: PTIČJA GRIPA SE ŠIRI, Ptičja gripa v Turčiji lahko postane endemična, opozarja Organizacija za kmetijstvo in prehrano – Italija poostrila nadzor na letališčih in v pristaniščih (*Delo*: 12. 01. 2006), Zadnja stran, ŠE ENA ŽRTEV V TURČIJI? (*Delo*: 19. 01. 2006), Ptičja gripa v Nigeriji, VIRUS NA ČRNI CELINI, Smrtonosni sev virusa ptičje gripe so odkrili tudi v Afriki – Šibke oblastne strukture, revščina in lakota so dodatne težave pri preprečevanju

širjenja bolezni (*Delo*: 10. 02. 2006), Zadnja stran, VIRUS PTIČJE GRIPE SE ŠIRI, DOSLEJ 88 ŽRTEV (*Delo*: 11. 02. 2006), Naslovnica, V NEMČIJI ŽE TRINAJST PRIMEROV OKUŽBE, V FRANCIJI PRVI (*Delo*: 18. 02. 2006), Širjenje ptičje gripe, OD NEMČIJE DO INDIJE, V Sloveniji okuženi še štirje labodi, virus H5N1 pa se širi po svetu: o domnevni prvi človeški žrtvi poročajo iz Indije, o prvem primeru ptičje gripe pa iz Francije (*Delo*: 20. 02. 2006), Naslovnica, PTIČJA GRIPA TUDI V INDIJI (*Delo*: 20. 02. 2006), Nova žarišča ptičje gripe po Evropi, VIRUS H5N1 NA HRVAŠKEM IN SLOVAŠKEM (*Delo*: 22. 02. 2006), Ptičja gripa se širi po Evropi, V AVSTRIJI OKUŽENI KOKOŠI, Preventivnega cepljenja Evropska unija ne sofinancira Avstrijsko zdravstveno ministrstvo: perutnina pri rejcih ni okužena (*Delo*: 23. 02. 2006), Dogodki dneva, PTIČJA GRIPA PO EVROPI (*Delo*: 25. 02. 2006), V Weybridgeu potrdili diagnozo NVI, H5N1 POTRJEN ŠE PRI TREH LABODIH, Tudi mrtva laboda na Hrvaškem in v BiH sta bila okužena z najhujšo vrsto virusa (*Delo*: 28. 02. 2006), Širjenje ptičje gripe po svetu, NA JUGU RUSIJE OKUŽENA TUDI DOMAČA PERUTNINA, Seznam držav, kjer so potrdili virus H5N1, sta poleg BiH dopolnili še Gruzija in Niger – Vladimir Putin v Moskvi že sklical krizni štab (*Delo*: 28. 02. 2006).

- **OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«**

- **Podokvir »Ukrepi veterinarskih služb «**

Naslovnica, PREPOVEDALI UVOZ PTIC IN PERJA IZ RUSIJE (*Delo*: 20. 10. 2005), Evropska unija o ptičji gripi, PREPOVEDAN UVOZ PERUTNINE IZ HRVAŠKE, Komisija razmišlja o prepovedi uvoza divjih ptic in obveznem cepljenju tistih, ki jih imajo ljudje doma (*Delo*: 25. 10. 2005), Dogodki dneva, EU PREPOVEDALA UVOZ PTIC (*Delo*: 26. 10. 2005), Kitajska v strahu pred ptičjo gripo, VLADA PRVIČ RESNO O MOREBITNI KATASTROFI, V Liaoningu samo ta mesec poklali več kot šest milijonov kokoši in druge perutnine (*Delo*: 11. 11. 2005), Pripravljenost EU na pandemijo gripe, KOMISIJA NIMA PODATKOV, Komisar Kiprianu je dejal le, da je vaja za preprečitev pandemije na splošno dobro uspela (*Delo*: 30. 11. 2005), V Turčiji zbolelo devet ljudi, EU ZAOSTRILA UKREPE PROTI PTIČJI GRIPI, V državah Evropske unije nobena od 25.000 ptic ni bila okužena z najnevarnejšim virusom H5N1 (*Delo*: 10. 01. 2006), EVROPA BI MORALA OKREPITI NADZOR, Po oceni strokovnjakov FAO je med najbolj ogroženimi bolgarska, sirska in iranska perjad (*Dnevnik*: 17. 01. 2006), Francija trepeta pred ptičjo gripo, KOKOŠIM VSTOP PREPOVEDAN, Sejem brez perjadi – Brez ustreznih zdravil ali cepiva bi gripa lahko prizadela 15 milijonov ljudi (*Delo*: 23. 01. 2006); Naslovnica, BRUSELJ UKAZAL OSTRE UKREPE (*Delo*: 13. 02. 2006), Ptičja gripa prodira proti severu Italije, NAJ SE NIHČE NE

DOTIKA MRTVIH PTIC! (*Delo*: 14. 02. 2006), Odločni hrvaški ukrepi, ZAČUDENJE NAD HLADNOKRVNOSTJO (*Delo*: 14. 02. 2006), Dogodki dneva, O PTIČJI GRIPI PO EVROPI (*Delo*: 16. 02. 2006), Preprečevanje ptičje gripe, ENOTNA PRAVILA ZA ČLANICE, Evropska komisija: Ni mogoče napovedati, ali bo virus ptičje gripe v Uniji napadel tudi domačo perutnino – Rejci lahko računajo na državno pomoč (*Delo*: 17. 02. 2006), Naslovnica, UKREPI V FRANCIJI (*Delo*: 25. 02. 2006).

- **OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«**

- **Podokvir »Problemi s protivirusnimi sredstvi«**

Ukrepi proti ptičji gripi, BRUSELJ NI ZADOVOLJEN, Članice EU nimajo zadostnih zalog protivirusnih zdravil, koliko jih imajo, evropska komisija ne pove – Ptičja gripa tudi v Grčiji (*Delo*: 18. 10. 2005), Dogodki dneva, FRANCIJA SE DOGOVARJA O NAKUPU ZDRAVILA RELENZA (*Delo*: 18. 10. 2005), Težave z nakupi protivirusnih sredstev v Evropi, OGROŽENOST S PANDEMIJO JE NIZKA, PRIPRAVLJENOST TUDI, V svetovni zdravstveni organizaciji niso zvišali ravni preplaha, Priprave na morebitni črni scenarij zelo pomanjkljive (*Delo*: 21. 10. 2005), Težave z nakupi protivirusnih sredstev v Evropi, PODCENJEVALI SO NEVARNOST ŠIRJENJA PTIČJE GRIPE, FAO: Če bi za obvladovanje živalskih boleznih namenili vsaj desetino denarja za razvijanje cepiv za ljudi, problema ne bi bilo več – Še ena smrtna žrtev v Aziji (*Delo*: 21. 10. 2005).

- **Podokvir »Raziskave na področju ptičje gripe«**

Naslovnica, MADŽARI PRAVIJO, DA IMAJO CEPIVO PROTI PTIČJI GRIPI (*Delo*: 22. 10. 2005), Iskanje cepiva proti ptičji gripi, OŽIVILI SO SMRTONOSNI VIRUS (*Delo*: 27. 10. 2005), Descartesove nagrade 2005, NUJNOST MEDNARODNEGA RAZISKOVALNEGA SODELOVANJA (*Delo*: 08. 12. 2005), Na kratko, PTIČJO GRIPO JE VSE TEŽE POJASNITI (*Delo*: 03. 01. 2006), Na kratko, VIRUS PTIČJE GRIPE MUTIRA (*Delo*: 13. 01. 2006), Dogodki dneva, POJAV VIRUSA V ŠTIRIH DRŽAVAH HKRATI JE UGANKA (*Delo*: 17. 02. 2006), Virus H5N1 se širi, PTIČJA GRIPA BREZ PTIC, Primer deklice iz Guangxija dokazuje, da ptičje gripe očitno ne napove vedno množični pogin ptic – Virus že v enajstih provincah – Novo žarišče v Romuniji (*Delo*: 08. 12. 2005).

- **OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«**

- **Podokvir »Donacije«**

Dogodki dneva, NUJNA POMOČ OGROŽENIM OBMOČJEM V AZIJI IN AFRIKI (*Delo*: 15. 10. 2005), Na kratko, BUSH: 1,2 MILIJARDE DOLARJEV PROTI PTIČJI GRIPI (*Delo*:

02. 11. 2005), Konferenca o ptičji gripi, MILIJARDA ZA BOJ PROTI PANDEMIJI, Industrija ne more dovolj hitro zagotoviti zdravil za 6,4 milijarde ljudi – Na izbruh je treba takoj reagirati (*Delo*: 10. 11. 2005), Azijska območna foruma o naravnih nesrečah, boleznih in terorizmu, ZMAGATI V VOJNI Z REVŠČINO IN NEENAKOSTJO, Zakaj si številna območja, ki jih je lani prizadel cunami, gospodarsko in socialno niso opomogla, čeprav so dobila veliko denarja (*Delo*: 14. 11. 2005), Pred konferenco o ptičji gripi, UNIJA PONUJA POMOČ, Ptičja gripa je še vedno živalska bolezen, prenos s človeka na človeka ni potrjen, mutacija virusa v Turčiji ni nič novega (*Delo*: 14. 01. 2006), Pekinška konferenca o ptičji gripi, TRENUTEK ZA DONACIJE, Za preprečitev pandemije in priprave na morebitni izbruh je treba zagotoviti 1,5 milijarde dolarjev (*Delo*: 17. 01. 2006); Vrhunsko srečanje Apeca, PREMAJHEN FORUM ZA PREVELIKE RAZLIKE, Od globalne trgovine do ptičje gripe – Kako za skupno mizo spraviti politike, ki se nočejo pogovarjati (*Delo*: 18. 11. 2005), STO DRŽAV NABIRA DROBIŽ, Milijarda in pol dolarjev je malo v primerjavi z 800 milijardami, kolikor bi stala pandemija (*Dnevnik*: 18. 01. 2006), Po konferenci v Pekingu, DVE MILIJARDI ZA BOJ PROTI PTIČJI GRIPI, Dane obljube bo težko prelititi v učinkovit program v državah, v katerih ni prave infrastrukture (*Delo*: 19. 01. 2006).

o **Podokvir »Izziv gospodarstvu«**

Tuje delnice, STRAH PRED GRIPO ZVIŠUJE TEČAJE FARMACEVTSKIH DELNIC, Čeprav je ameriški koncern Gilead že sredi devetdesetih let prodal licenco za Tamiflu družbi Roche, poznavalci svetujejo nakup delnic Gileada (*Delo*: 04. 11. 2005), Razvoj cepiv, POSEL Z GRIPO, Zaradi grožnje pandemije se v razvoj novih tehnologij za proizvodnjo cepiva stekajo milijarde dolarjev (*Delo*: 14. 11. 2005), Naložbene priložnosti, QIAGEN – PRIHODNOST JE V BIOTEHNOLOGIJI (*Delo*: 11. 01. 2006), Ptičja gripa kot izziv za poslovneže, KLIMATSKE NAPRAVE NA KISLO ZELJE, Strah pred pandemijo ptičje gripe v Aziji že poraja prve poslovne ideje (*Delo*: 21. 02. 2006).

• **OKVIR »POČUTJE JAVNOSTI«**

Ptičja gripa v Evropi, MED PANIKO IN LEŽERNOSTJO (*Delo*: 23. 02. 2006), Ptičja gripa v Franciji, KRIVI NOVINARJI ALI SLAMA? Izbruh ptičje gripe ne sproža bojzani državljanov, tako vsaj kaže javnomnenjska raziskava (*Delo*: 27. 02. 2006).

• **OKVIR »OBVEŠČANJE JAVNOSTI«**

WHO O PTIČJI GRIPI: NI ŠE RAZLOGA ZA PANIKO (*Dnevnik*: 18.10.2005), Na kratko, FAO IN WHO MIRITA IN SVARITA (*Delo*: 06. 12. 2005), Avstrijska Koroška in Štajerska,

POMIRJUJOČE IZJAVE PO PREPLAHU (*Delo*: 14. 02. 2006), Ptičja gripa se širi po stari celini, EVROPSKA KOMISIJA MIRI JAVNOST, Komisija bo predlagala avtomatično uveljavitev ukrepov v vseh članicah, kjer bi odkrili primere okužb ptic selivk z virusom H5 – O poostritvi ukrepov razmišljajo tudi v državah, kjer okužb doslej niso zasledili (*Delo*: 14. 02. 2006).

- **OKVIR »VOJNA NAPOVED«**

Ptičja gripa v Evropi, BRUSELJ: »PRVA OBRAMBA JE CEPIVO« Testi so potrdili, da je romunska perjad poginila tako kot turška in azijska – Tudi v Makedoniji? (*Delo*: 17. 10. 2005), PTIČJA GRIPA JE UDARILA TUDI V EU, Včeraj je zasenčila druge teme, ki so jih na vrhu v Luksemburgu obravnavali zunanji ministri EU - Grčija je v ponedeljek potrdila prvi primer ptičje gripe v Evropski uniji, mrtve škorce pa so našli tudi na Hrvaškem (*Dnevnik*: 19. 10. 2005), Svet za splošne in zunanje zadeve EU, UNIJA ZA USKLAJENO OBRAMBO PROTI GRIPI, Slovenija pričakuje pomoč EU pri zagotovitvi protivirusnega zdravila – Dogovor o kmetijstvu (*Delo*: 19. 10. 2005), Zadnja stran, BOJ PROTI PTIČJI GRIPI PO ŽIRINOVSKEM (*Delo*: 13. 01. 2006), Turčija in ptičja gripa, SMRT NA PRAGU EVROPE, Na vzhodu Turčije umrl še tretji otrok, domnevno okužen s smrtonosnim sevom virusa ptičje gripe – Vzorce bodo zdaj pregledali še v Britaniji (*Delo*: 07. 01. 2006), PTIČJA GRIPA JE PRED VRATI, Turčija je poleg dosedanjih žarišč razglasila še 12 novih, ki se vse bolj zajedajo v urbano tkivo Carigrada (*Dnevnik*: 10. 01. 2006), Ptičja gripa, VOJNA PROTI NOVI GROŽNJI EVROPI IN SVETU, Morebitni prvi primer ptičje gripe v Nemčiji, zagotovo drugi v Franciji – Rejci perutnine čedalje bolj zaskrbljeni – Ukrepi Unije (*Delo*: 24. 02. 2006), Nadaljevanje s 1. strani, VOJNA PROTI NOVI GROŽNJI EVROPI IN SVETU (*Delo*: 24. 02. 2006).

PRILOGA F: Sklop okvirov oddaj *Trenja*

- **OKVIR »DELOVANJE VETERINARSKIH SLUŽB«**

- **Podokvir »(Ne)pripravljenost veterinarskih služb«**

- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ga. Čadonič pogledajte, videli smo v prispevku, kokoši se še vedno prosto sprehajajo, čeprav so bili na Štajerskem recimo opozorjeni že v petek. Ali to pomeni, da veterinarska uprava ne obvladuje razmer na terenu? (*Trenja*: 27. 10. 2005);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ampak samo toliko, da vam povem to razumem, da se še sprehajajo v tem delu, ki je bil razglašen včeraj oz. danes. Ampak to so se še sprehajale na Štajerskem, tam pa od petka naprej je, se ve kaj hoče veterinarska uprava: da morajo biti

- zaprte (*Trenja: 27. 10. 2005*);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ampak pogledjte kako dolg je ta čas? Na Štajerskem se to ve že cel teden, je to ta čas ali bo 14 dni ali 3 tedne? Kaj pa če vmes zaide kakšen labod s takim virusom, kot je bil na Hrvaškem? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ste vi že bili na terenu in videli s čim se spopadajo kmetje in vaši inšpektorji? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - SLAVKO ŠVENDA G. Švenda vi ste veterinar zasebnik, praktik dolga leta, prihajate s Prekmurja. Se sedaj že ve na terenu, kaj kdo dela, kaj delate zasebni veterinarji, kaj delajo inšpektorji, je VURS dobro obveščal kmete? Še vedno vidimo, danes recimo v 24 ur smo jih lahko videli, ne vedo za ta ukrep sploh (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - SLAVKO ŠVENDA Ali bi bilo to, da tako rečemo, obveščanje boljše če bi to počeli že od prvega dne tudi zasebni veterinarji? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Očitno ni prišla (novica), še vedno srečujemo ljudi...Kaj je zdaj? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ No ga. Čadonič, kako jih boste prepričali torej, da jih jemljejo resno (predpise), stvar je namreč resna, če ne je ne bi izvajali, kako jih boste prepričali, da to jemljejo resno? Na Štajerskem koncu 7 dni kasneje pa se še vedno najdejo kokoši? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Pogledjte ga. Vida, mi smo včeraj gledali prispevek ga. Čadonič, da so te obleke, kot vidimo jih zasebni veterinarji, po en set ste bili dogovorjeni, še ni, kje so zdaj te obleke, kdaj bodo prišle in zanima me kakšne maske imajo? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Kakšne maske imate? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Se pravi koliko imamo teh mask, recimo teh pravih mask, da tako rečem? (*Trenja: 27. 10. 2005*); TOMI RUMPF G. Rumpf, kaj pa vi pravite kot zasebni veterinar ali imate zdaj, če se ne motim ste vi zahtevali neke obleke zaščitne. Imate to zdaj na teh postajah ali ne? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - TOMI RUMPF Dobro, zanima me še zakaj vi zahtevate te zaščitne obleke? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Nadaljujemo z razpravo. Zanima me ga. Vida Čadonič koliko enot Tamifluja zahtevate vi za svoje veterinarje v primeru, da bi prišlo do izbruha ptičje gripe pri nas, kako si predstavljate to delitev, koliko enot? (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Bi (veterinarji in rejci bi) dobili v primeru, da bi prišlo...(*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ In čisto za konec, da končamo oddajo z dvema najbolj pristojnima v državi. Kar se te zadeve tiče, morebitnega izbruha ptičje gripe, ga. Vida Čadonič Špelič kako boste prepričali ljudi, da vam zaupajo, da bodo spoštovali rejci te vaše ukrepe, ne gre za igro, stvari so resne! Izvolite! (*Trenja: 27. 10. 2005*);
  - SLAVKO ŠVENDA G. Švenda, vi ste veterinar zasebnik, ali je bila s tem, ko smo videli v

prispevku , ko se je labod peljal in Maribora na Muto po nepotrebnem vzpostavljeno še eno okuženo območje? (*Trenja*: 16. 2. 2006);

- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ga. Vida Čadonič Špelič, vi ste predsednica veterinarske uprave, vi nadzirate veterinarje zasebnike, kako je mogoče , da oktobra po tem, ko smo že v tej oddaji in v vseh medijih govorili, da so vodne ptice zelo nevarne, da pride nekdo, da pošlje svojo pomočnico, brez ustrezne opreme in se potem prenese virus na Muto. Ali to pomeni, da slabo nadzirate zasebne veterinarje, za to ste pristojni? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- SLAVKO ŠVENDA Poglejte , kar končamo tukaj, ker gre za zelo pomembno zadevo g. Švenda ali se vam zdi, da je razlog , zdaj februarja, da ni bilo suma, da se ta ptič, galeb ob reki, da se ni obnašal, ni kazal, je to dovolj dober razlog, da nek veterinar, ki je usposobljen, pošlje tja asistentko, brez ustrezne opreme. Se mi lahko izgovarjamo na to po takem času, glede na to da smo tudi videli, da se nam iz Evrope ta ptičja gripa približuje. (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Kaj pravite na to se strinjate, da je Golob ravnal pravilno in strokovno? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Govorimo nekaj drugega sedaj, govorimo ali je ravnal strokovno ali ne? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ampak, naj vas takole vprašam, vi še vedno vztrajate, da je bila tista vaša izjava, da naj vsako mrtvo ptico, da je bolje, da se zakoplje, recimo tudi iz tega konteksta kot smo videli, vi ste dejali, da so trije nevarni, če so 3 vodne ptice naj obvestijo veterinarja, drugače pa ne, vi še vedno menite, da ste ravnali dovolj modro, dovolj strokovno, ko ste to izjavili in ko niste veterinarja, kljub temu, da ste od oktobra vedeli, kaj se lahko zgodi, da lahko pride ptičja gripa, jih niste obvestili. Ugotovili smo vodne ptice so nevarne, če se kaj zgodi, treba je iti po njih v skafandru z zaščitno obleko. (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ampak glejte, kako se lahko zgodi, vseeno, zakon je jasen. Vi nadzirate, upravljate inšpekcijski nadzor nad zasebnimi veterinarji. Potem je inšpektorski nadzor slab, če v štirih mesecih zasebnega veterinarja niste toliko streznili in mu povedali, da mora v takem primeru, se ustrezno zaščititi in stvar obravnavati resno? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- TOMI RUMPF Vi odkimavati gospod Rumpf, ste sekcija zasebnih veterinarjev, ste res krivi za vse? Vaš kolega, ki je zasebni veterinar? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- IGOR VOJTIC Kaj pravite na to, da ste zatajili veterinarska inšpekcija v Mariboru, zaradi

- tega imajo kmetje veliko škode? Ste zatajili ali ne? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- JANEZ HAJNC Ali je normalno, da pri nekemu, ki je strokovnjak, ki ima diplomu, da mu preskoči virus iz enega laboda na drugega v lastni ambulanti, kaj vi pravite na to g. Hajnc? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Zakaj niste tega preje preprečili? Zaradi tega je Muta, imamo dva ogrožena laboda. (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ampak, da vas takole vprašam, vedel sem, da boste veliko govorili o ministrstvu za okolje in prostor, zato sem povabil gosta, ampak so zadržani, imajo veliko dogovorjenih obveznosti. PR-ovka pa je rekla:(...) Se izgovarjate zdaj na ministrstvo za okolje? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Poglejte ga. Vida Čadonič Špelič, povedala je jasno, da je nikoli, ko ste se pripravljali, ukrepi so od oktobra naprej, g. Rumpf se bo spomnil, smo govorili, g. Švenda je opozarjal, da bi moral biti v ta državni center vključene vse stroke, vsa ministrstva, zasebni veterinarji, tukaj imamo jasen odgovor. Ko je veterinarska uprava pripravljala ukrepe in načrte v zvezi s ptičjo gripo je mislila le na mrtve ptice, ne pa kako ukrepati v primeru z divjimi živalmi. Odgovornost na ministrstvo, niste jih nikoli poklicali. (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - TOMI RUMPF Ampak pogledajte g. Rumpf, če se ne motim, ste vi dali brezplačno ponudbo, da bi veterinarji zasebniki brezplačno sodelovali z inšpektorji? Če me prav ne vara, inšpektorji sedaj sami hodijo po terenu in popisujejo te kmetije, če bi vi sodelovali, bi to lahko šlo hitreje, dejali ste da brezplačno, danes sem pa v Delu prebral izjave Vide Čadonič Špelič, da ne od more zasebnikov pričakovati od zasebnih veterinarjev, da bi sami brezplačno hodili z inšpektorji. Kaj je zdaj s tem, je ponujena roka sprejeta ali ne? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - TOMI RUMPF Zanima me samo povejte mi konkretno, je zdaj v teh 450 veterinarjev vključeno v to, hodijo z inšpektorji, je to olajšano? Ali ne? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - TOMI RUMPF Če bi bili zato ljudje manj ogroženi in glede na to, da vidimo kakšne nepravilnosti se na terenu dogajajo, je očitno bolj pametno, če sta dva kot eden, da bolje presodita? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Potem vi pravite, da obvladujete razmere, da je vse v redu, kljub temu, da smo tudi v prispevku videli, da je bila čaplja, ki je bila najdena v torek pripeljana h g. Golobu tam sedem dni ni bila odpeljana na preiskavo in vmes smo zamudili čas, ki bi ga ta gospod iz Slovenj Gradca bil upravičen do njega, bil je v stiku s

ptico, lahko bi v tem času dobil Tamiflu, tako pa se je ta inkubacijska doba iztekla. (*Trenja*: 16. 2. 2006);

- SLAVKO ŠVENDA Nadaljujemo z razpravo. G. Švenda, so bila zdaj ta navodila, pa da končamo ta del, jasna, dovolj jasna, vi ste na terenu ali ne po vašem mnenju in ali so bila pravilna? No saj govorimo o tem, da se nam dogajajo Golobi, zato so se tudi zbrali na Muti kmetovalci, rejniki perjadi, ki so lahko zaradi tega dejanja g. Goloba v velikih težavah. Bojan izvoli...(*Trenja*: 16. 2. 2006);
- JANEZ HAJNC Poglejte g. Janez Hajnc, vi ste se zdaj znašli na tem območju zaradi malomarnosti zasebnega veterinarja. Vi ste rejec, kako gledate, so vas ustrezne službe zdaj prepričale, da je vse v redu, da bi temu se lahko izognili ali ne? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Kaj bo z živalmi? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- ROMAN GLASER Takole pa pogledjmo, da končamo, gospod Trampuž nam je dal nekaj iztočnic; vidimo tudi rezultate: Ste zadovoljni z obveščanjem in ukrepu VURS-a ob odkritju ptičje gripe pri nas? Tudi to bomo komentirali. Pa me zanima ali se bomo zdaj iz tega kar smo naredili do zdaj, dobre stvari, slabe stvari, se bomo kaj naučili in kako zdaj v tem konkretnem primeru ravnati? Pa me zanima gospod Glaser, kaj vi pravite? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- JANEZ HAJNC Zaključujemo z razpravo. Gospod Heinz vi ste na ogroženem območju, vaša sklepna misel? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- FRANCI BUT Ni bilo nobenega dvoma, da te ptičje gripe ne bomo dobili slej ko prej, tako da o tem ni dileme gospod But ukrepi ministrstva, videli smo težave, še enkrat za konec? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Najlepša hvala, da kar začnemo. Zakaj ta labod ni ostal v Mariboru? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- FRANCI BUT Mi samo na to opozarjamo, na ustrezne ukrepe in tukaj smo danes ugotovili, če se ne motim se celo ga. Čadonič Špelič strinja, da je bilo ravnanje Goloba nestrokovno in na to mi opozarjamo. (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- TOMI RUMPF Zakaj niste opozarjali že preje? Oziroma pravite, da ste opozarjali, kar pomeni, da ta vaša opozorila niso naletela na plodna tla? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- TOMI RUMPF No kdo potem ni bil dovzeten za vaše predloge? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Kolikokrat torej gospa Čadonič Špelič, kar zadeva te narave je bil preizkušen pandemičen načrt? V praksi? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ampak pogledjte to je bil prvi primer ptičje gripe v Sloveniji.

Prvi primer ugotovitve, da smo ga peljali 50 km daleč stran, da je ogrožena Muta, da je 16 ljudi... (*Trenja*: 16. 2. 2006);

- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ To je vprašanje širša reja je varna reja. Gospa Vida Čadonič Špelič kaj boste za konec povedali gledalcem. Nasvet, sklepna misel ste zadovoljni z obveščanjem in ukrepi VURS-a ob ugotovitvi ptičje gripe pri nas da 23%, ne 77%, izvolite. (*Trenja*: 16. 2. 2006).

- **OKVIR »(NE)PRIPRAVLJENOST ZDRAVSTVA«**

- **Podokvir »Pripravljenost zdravstva na ptičjo gripo?«**

- ANDREJ TRAMPUŽ G. Trampuž, vi ste zdravnik infektolog, kaj je s temi maskami? Slišali smo 170 naj bi jih imeli v Sloveniji, ali je to dovolj po vašem mnenju? (*Trenja*: 27. 10. 2005).
- FRANC STRLE Koliko mask g. Strle, pa imamo v slovenskem, takih ustreznih, v zdravstvu? Tudi zdravstvo bi to potrebovalo, če bi prišlo do tega. (*Trenja*: 27. 10. 2005);
- ANDREJ BRUČAN Koliko pa jih (mask) ima ministrstvo, g. Bručan, koliko jih je priskrbelo? (*Trenja*: 27. 10. 2005);
- ANDREJ BRUČAN Kaj pa teh drugih, o katerih govori g. Trampuž? (*Trenja*: 27. 10. 2005);
- ANDREJ BRUČAN Ali jih imamo (zalogo mask) g. Bručan v blagovnih rezervah? (*Trenja*: 27. 10. 2005);
- ANDREJ BRUČAN Pa imamo dovolj cepiva? Ste to predvideli, ste ga nabavili, če bo odziv zdaj malce večji, da se nam ne bo zdaj zgodilo...(*Trenja*: 27. 10. 2005).
- ANDREJ TRAMPUŽ Pa se po vašem mnenju pripravljamo dobro? Na podlagi tega, kar smo slišali? (*Trenja*: 27. 10. 2005);
- Samo preden boste dobili možnost za odgovor, veliko smo zdaj govorili o gripi, tej gripi ki grozi, letos mislim da februarja je položila v posteljo 300000 Slovencev. Mislim, da je imel takrat g, Strle velike težave, če bi bilo sedaj kaj boljše, oz. kako je bilo takrat? (*Trenja*: 27. 10. 2005);
- FRANC STRLE Izvolite g. Strle, bo v primeru, če izbruhne letos navadna gripa boljše ali ne? (*Trenja*: 27. 10. 2005);
- ANDREJ BRUČAN Nadaljujemo z razpravo poglejte g. minister, danes so naši gledalci že lahko slišali, da imamo ogrožen virus H5N1, ki je nevaren tudi za človeka. Dejali ste da nevarnost okužbe ni nič večja, da to za človeka ni toliko nevarno. Zakaj in kje smo zdaj

- kar se tega tiče? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
- SAŠA MARKOVIČ PREDAN Ampak pogledjte naša dopisnica iz Maribora nam je sporočila, da naj bi enega izmed teh gasilcev, ki naj bi v teh dneh sodelovali, ki naj bi vlekli te labode iz Drave, da naj bi ga prepeljali na infekcijsko kliniko v Maribor, češ da kaže te gripozne znake, ima visoko vročino ga Markovič Predan, vi ste sicer direktorica ljubljanskega Kliničnega centra so bolnišnice pripravljene za take primere? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - ANDREJ BRUČAN G. Bručan ali imajo podobna navodila kot klinični center tudi ostale bolnišnice? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - ANDREJ TRAMPUŽ No z nami je tudi g. Trampuž, javlja se iz Švice pa me zanima kako vi gledate na te dogodke posebej kar se tiče pripravljenosti zdravstva. Slišali ste tudi razpravo, kako vi ocenjujete, kako so se zdaj spremenile razmere, po tem ko vemo da imamo virus H5N1, ki je človeku nevaren. Se vam zdi po tem kar smo slišali do sedaj, da smo pripravljene? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - ANDREJ BRUČAN Kaj pravite na to? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - ANDREJ TRAMPUŽ G. Trampuž zakaj pa vi menite, (končali smo tam), da nismo ustrezno pripravljene? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - SAŠA MARKOVIČ PREDAN Najlepša hvala, samo da dopolnim. Ko smo govorili o veterinarju Golobu smo hoteli pokazati oziroma dokazati, da je odpovedal sistem, tako kot vi pravite, kot pravi gospod Švenda, ne pa da gre za sojenje gospodu Golobu, vendar gospa Čadonič vztrajno trdi, da gospod Golob ni pravilno ravnal in da je sistem v redu, da oni lahko samo nadzirajo, da pač on je ravnal kot je ravnal pa me zanima kako je zdaj s temi podtlačnimi sobami kot pravi gospod Trampuž, imamo te sobe za izolacijo, podtlačen sobe, Tamifluja imamo dovolj? Kaj pravite na ta izziv gospa dr. Markovič? (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - ANDREJ TRAMPUŽ G. Trampuž se strinjate zdaj s tem. Vračajo vam žogic, da niso zatajili po vsem kar smo danes videli. (*Trenja*: 16. 2. 2006);
  - SAŠA MARKOVIČ PREDAN Gospa Markovič kaj bi vi torej za konec svetovali? Imamo urejene stvari, ni bojzani, da bi se karkoli iz tega zdravstvenega vidika zgodilo, če bi npr. Virus preskočil recimo na kokoši , da bi se potem zgodilo, da bi potem prišel kakšen v Klinični center, ki bi rekel bil sem v stiku s perjadjo imam vročino, imam glavobol. Je za to vse poskrbljeno, infekcijska, je to urejeno, da znate ločiti kaj je tista prava bolezen ptičje gripe in kaj ne? (*Trenja*: 16. 2. 2006);

- ANDREJ TRAMPUŽ Gospod Trampuž, bili ste še izzvani, da od zunaj, pa prosim na kratko, gre za zaključno misel, da od zunaj prelahko opazovati in da gre za širjenje panike, če sem jaz prav razumel pa še vaš zaključni komentar. (*Trenja*: 16. 2. 2006).
  - **Podokvir »Protivirusna sredstva«**
- Glede na to da imamo ptičjo gripo v sosednji državi, je zelo pomembno, kako bi zaščitili - to smo že načeli - tiste, ki bi prvi prišli v stik ob morebitni okužbi. Eno od zdravil, ki naj bi pomagalo je Tamiflu, ki pa so ga v Sloveniji razgrabili. Poglejmo kdo in kako hitro (*Trenja*: 27. 10. 2005)!
- GORDANA ŽIVČEC KALAN Ga. Kalan Živčec vi ste splošna zdravnica, pa me zanima, so vaši kolegi, ki so pisali te recepte (za Tamiflu), čeprav še ni te epidemije gripe, ravnali pravilno (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- ANDREJ BRUČAN No g. minister, zakaj potem ni bilo tako, zakaj niste upoštevali stroke (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- ANDREJ BRUČAN Ampak poglejte g. Bručan, vi ste imeli pobudo stroke, strokovnjaki so vam svetovali zdaj pa me zanima ali ste vi že pomladi, ne poleti, vi odločili, da ne gremo v nabavo(Tamifluja), ali so se vaše pristojne službe, inštitut za upravo zdravja in ga. direktorica za javno zdravje vam tega niso predlagali in so ocenili da ni pravi čas. Kdo je zdaj odgovoren, vi ali vaši sodelavci (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- ANDREJ BRUČAN Ali torej država nima denarja za kaj takega (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- ANDREJ TRAMPUŽ G. Trampuž je to v redu ravnanje? Koliko ima recimo vaša klinika, tam kjer delate v Baslu, teh enot in koliko ima zdravnikov (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- ANDREJ BRUČAN Saj to mene zanima. Poglejte g. Bručan, vaša stranka je o tem mnogo govorila v predvolilnem obdobju o pravičnosti, o enakih možnostih. Glejte niso imeli vsi enake možnosti, da bi prišli do Tamifluja, tisti ki so poznali zdravnika so imeli večje možnosti. Zakaj ni država umaknila 1000 enot, če ste se odločili za 2000 in tako preprečila to nezmožnost, da bi nekdo preko vez prišel do Tamifluja (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- ANDREJ BRUČAN Se pravi so zdravniki izigrali to zaupanje (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- MAJA SOČAN Poglejte g. minister mi nismo mogli izvedeti kdo je izdal recepte in kdo je to zdravilo... Bomo izvedeli? Boste šli do konca v tem primeru? Kdaj IVZ, dejali ste 3 mesece, da rabite da pregledate te recepte, če se ne motim (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- ANDREJ BRUČAN Se pravi 3 mesece bomo še čakali. November, december, januar, konec januarja pride naša ekipa in lahko vpraša kdo je zlorabil to zadevo (*Trenja*: 27. 10.

2005)?

- ANDREJ BRUČAN G. minister, če bi prišlo do tega, potem nam ostane še 1000 enot Tamifluja, kako bi razdelili te? Kdo bi jih dobil v takem primeru, da se na neki lokaciji v Sloveniji to zgodi (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- MARIJA SELJAK Pa bomo naredili to tako, da ne bomo zavajali, v primeru, če bi prišlo do izbruha pandemije, kdo bo dobil Tamiflu po tem vašem programu (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- MARIJA SELJAK So veterinarji med njimi (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- ANDREJ BRUČAN Dobro pogledjte mi ptičje gripe še nimamo. Zgodil se nam je ta Tamiflu. Ljudje so ga pokupili, pred nami pa še ni sezona gripe, kako, ljudi zelo zanima, kako zdaj ravnati v tem primeru, ali se je dobro cepiti proti navadni gripi? Kdo naj bi se cepil in tako naprej (*Trenja: 27. 10. 2005*).
- ANDREJ BRUČAN Bo ta Tamiflu na razpolago v lekarnah? Boste bolj previdni (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Ampak zakaj je pa potem gospod iz Slovenj Gradca dejal, da so mu najprej dajali, da mu bodo dali Tamiflu potem pa so ga zdravstvene oblasti obvestile, da tako ali tako tudi če se izkaže da je sum pravilen nima smisla, da bi ga dobil, ker je inkubacijska doba tako ali tako že mimo (*Trenja: 16. 2. 2006*).
- No najlepša hvala. Ko ravno govorimo o Tamifluju. Pogledjmo si prispevek. Pred parimi meseci je bila namreč prava panika, ker so ga nekateri dobili, drugi ne, pogledjmo kje smo zdaj in seveda kako je tudi z maskami (*Trenja: 16. 2. 2006*).
- ANDREJ BRUČAN Gospod Bručan ali nam lahko posredujete odgovor? Kdo so torej tisti izbranci, ki so takrat Tamiflu dobili in kateri so tisti zdravniki, ki so ga pisali (*Trenja: 16. 2. 2006*)?
- ANDREJ BRUČAN Ali boste ukrepali proti temu, ki zelo izstopata, hočem reči tudi to da bo jasno tudi velika količina zdravnikov obsodila to dejanje, da se to preveč piše. Tudi to večkrat meče senco na zdravstvo (*Trenja: 16. 2. 2006*).

- **OKVIR »GOSPODARSKE POSLEDICE«**

- **Podokvir »Gospodarska škoda – odškodnina«**

- Dobro! Nadaljujemo z razpravo, ko bomo govorili tudi o gospodarski škodi, kako bodo ukrepi ministrstva za zdravje po oglasih (*Trenja: 16. 2. 2006*)!
- FRANCI BUT Kdo bo to zdaj povrnil? Tožba gospod z ministrstva za kmetijstvo (*Trenja:*

16. 2. 2006).

- FRANCI BUT Gospod But v prihajate z ministrstva za kmetijstvo, kaj je zdaj, slišimo ljudje imajo že po 4,5 milijone tolarjev škode. Se bo ministrstvo vključilo, zanima jih kaj naj naredijo? Slišali smo perutnina bo zdržala samo še do ponedeljka (*Trenja*: 16. 2. 2006).
- ROMAN GLASER G. dr. Roman Glaser vi ste direktor Perutnine Ptuj, kolikšno škodo boste vi zdaj imeli zaradi pojava ptičje gripe pri nas, ste že naredili kakšno analizo (*Trenja*: 16. 2. 2006)?

- OKVIR »NASVETI IN KORISTNE INFORMACIJE«

- ANDREJ TRAMPUŽ Kaj pravite na to g. Trampuž, je potem zadeva rešena, zakaj so te maske tako pomembne, te novejša (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Saj ravno to, dajmo to zdaj razčistiti, ali če nekdo najde 3 golobe, 2 sinički ali naj to prijavi, da bo šlo v analizo, ali naj zakoplje, tako kot vi pravite (*Trenja*: 27. 10. 2005).
- TOMI TRILAR G. Trilar, katere ptice so nevarne, katere ne (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- SLAVKO ŠVENDA G. Švenda, kaj zdaj pravite na te argumente, še vedno vztrajate, da je treba vsakega (ptiča) prinesiti (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- OLGA ZORMAN ROJS No pa povejte ga. Zorman Rojs kaki so znaki, kako lahko ljudje prepoznajo, da je bila njihova kokoš ogrožena, okužena s ptičjo gripo (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- OLGA ZORMAN ROJS Ne, glejte, to nas ne zanima, povejte gledalcem na kaj naj bodo pozorni kmetje, kakšni so znaki (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Dobro, pogledajte ga. Vida Čadonič Špelič, da razčistimo zdaj, kaj je s temi ptiči, če jih najdemo, kaj torej zakopati, kaj odnesti na preiskavo (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- MAJA SOČAN Pogledajte tukaj sem slišal med gledalci, da še vedno ne ločijo med pandemijo in ptičjo gripo, lahko to na kratko razložite (*Trenja*: 27. 10. 2005)?
- GORDANA ŽIVČEC KALAN Nadaljujemo z razpravo, gledalci so že videli rezultate telefonskega glasovanja(13% - da, 87% - ne), za konec, vi ste družinska zdravnica, kaj torej svetujete ljudem v tej situaciji o kateri smo govorili? Razbili smo nekatere dvome, vemo kaj je kaj, kaj nas čaka, kaj nas ne čaka, kakšne so možnosti, kaj svetujete ljudem (*Trenja*: 27. 10. 2005)?

- OLGA ZORMAN ROJS Izvolite, kaj pa naj ljudje jedo? Bojijo se perutnine (*Trenja: 27. 10. 2005*)...
- SLAVKO ŠVENDA Dobro bomo šli pol preverit na zbornico, da bodo ljudje videli, če so kaki ukrepi in če niso zanima me, pogledjte zdaj smo v tej situaciji kot smo. Dobil sem tudi kar nekaj vprašanj naših gostov morda me zanima od veterinarjev, ljudje so me vprašali pred oddajo kaj naj zdaj v tem primeru, ali naj sprehajajo pse, ali je to nevarno? Iz Maribora smo dobili vprašanje kaj je zdaj z vodnimi ribami, ali je tudi to nevarno (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- SAŠA MARKOVIČ PREDAN Kaj pravite na to gospa Markovič? Je možno to? Je obvestilo, da vse jasno, je (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- ALENKA KRAIGHER Gospa Kraigher, kakšno je potem navodilo ljudem zdaj v tem obdobju (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- TOMI RUMPF Hotel sem vas vprašati dodatno vprašanje. Mi imamo tu pripravljeno sliko, če se ne motim je bilo to danes v okolici Ljubljane. Pogledjte ali je to pravilno odstranjevanje umrle vodne ptice? Vidimo rokavice so, maska je, ni pa tega skafandra, da bodo ljudje vedeli, ker to se očitno še dogaja. Kaj je to pravilno, ni pravilno, da damo konkreten nasvet (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- TOMI RUMPF Torej naj bo jasno povedano, da na tak način ne, treba je s skafandrom (*Trenja: 27. 10. 2005*).

• **OKVIR »NAPOVED PRIHODNOSTI«**

- ANDREJ TRAMPUŽ G. Trampuž, po vaši presoji, mislite, da bi se države, da bi bil tak dogovor znotraj EU mogoč, da bi se države odpovedale tem svojim zalogam, če bi pri sosedih izbruhnilo, ali bi se zaprle vase (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ No saj ravno zato govorimo o preventivi, pa me zanima če se vrnemo nazaj na ptičjo gripo. Ga. Vida Čadonič Špelič, kako bodo ravnali veterinarji, veterinarski inšpektorji, če pride do suma, da bodo ljudje vedeli, kaj jih čaka, kako konkretno (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Kako bo to izgledalo na terenu? To ljudi najbolj zanima. Kaj se bo zgodilo, kdo bo prišel k njim, kaj bo ograjeno, kaj bo s ptiči in tako naprej, da potem ne bo panike, če bo do tega prišlo, izvolite (*Trenja: 27. 10. 2005*).
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Dobro, kako bo ta akcija izgledala na terenu? To ljudi zanima, da ne bodo presenečeni, če bodo policisti recimo hodili okoli njihovih hiš (*Trenja: 27. 10.*

2005)?

- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ To vemo ga. Čadonič Špelič, toda ali bomo videli take slike kot smo jih videli na Hrvaškem? Tam vidimo specialce oblečene v te kombinezone veterinarske, zapirali so 3 kilometrsko območje, 10 kilometrsko območje? Veterinarji so kar na roko zavijali vratove tem kokošim (*Trenja: 27. 10. 2005*)...
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ (Omejitev) za ljudi in živali (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- MARIJA SELJAK Ali je zdaj že tako izdelan? Se ve kdo bi v primeru ptičje gripe, kako bo, kdo bo dobil Tamiflu, imamo ga 2000 enot ga. Vida Čadonič Špelič pravi, da ga za svoje veterinarje in rejce rabi 1000. Kam bo šlo ostalih 1000. Vam lahko zelo enostavno povem Avstrijci imajo to vse urjeno, osebe s povečanim tveganjem za okužbo dobijo to: zdravstveno osebje, negovalno osebje, oskrba s hrano in vodo, policija, vojska (*Trenja: 27. 10. 2005*).

• **OKVIR »OBVEŠČANJE JAVNOSTI«**

- SLAVKO ŠVENDA Kdo bi ga (komunike) moral izdelati (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Zakaj ne? To je to državno središče, izvolite zakaj ni bilo tega komunikeja za medije, zakaj se niste sestali (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- MARIJA SELJAK Končali smo s tem planom v primeru morebitnega izbruha pandemije, pa me zanima zakaj naši javnosti še ni dostopen? Recimo avstrijskega sem takoj zasledil na internetu, slovenskega pa ni tam, da bi si tam pogledali kako bomo ravnali v takem primeru. Zakaj ne? Ni pripravljen (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- MARIJA SELJAK Je bil tu na internetu (*Trenja: 27. 10. 2005*)...
- MARIJA SELJAK Ampak poglejte to je zelo dobra iztočnica ga. Seljak, poglejte zelo dobra iztočnica, EU nas skozi hvali, da imamo načrte, da imamo to, a se vam ne zdi, da je naš glavni problem v tem, da mi te informacije premalo odpiramo slovenski javnosti, državljanom in da to ostaja v stroki? Recimo avstrijski plan v primeru pandemije, vsak ki ima 2 minuti časa se logira, pogleda in vse ugotovi kaj se bo zgodilo. Kako bodo odreagiali, v njem so celo priložene telefonske številke stacionarne in mobilne vseh, ki bodo v kriznem centru v primeru pandemije. Je to naš problem, da mi ne znamo ljudem razložiti in se nekako skrivamo EU to povemo, javnosti pa ne povemo (*Trenja: 27. 10. 2005*)?
- MAJA SOČAN Ga. Sočan ne gre za nobeno paniko, gre za to, da moramo ljudem predstaviti kako smo pripravljeni in vidimo, da pandemičnega načrta nismo imeli. V

Avstriji ga imajo na internetu. Ne delamo nobene panike samo sprašujemo kako smo pripravljeni in tako naprej (*Trenja*: 27. 10. 2005).

- MAJA SOČAN Ampak, ali ga ljudje vidijo, če ga imate doma v predali? Vas bom takole vprašal (*Trenja*: 27. 10. 2005)...
- VIDA ČADONIČ ŠPELIČ Kaj pravite na to? Sta zatajili, kar se tiče obveščanja ali ne? Se vam zdi prav, da od Bruslja Slovenci izvejo, o tem da imamo ptičjo gripo (*Trenja*: 16. 2. 2006)?
- ANDREJ BRUČAN Izvolite boste vi to zdaj prevzeli. Enotno obveščanje javnosti (*Trenja*: 16. 2. 2006).
- ANDREJ TRAMPUŽ Preden gospa Vida Čadonič Špelič odgovori zakaj niste javnosti obvestili o tem sumu, mislim, da bi se gospod Trampuž rad še vključil v razpravo. Gospod Trampuž izvolite (*Trenja*: 16. 2. 2006)!
- NOVICA MIHAJLOVIČ Dobro, gospod Mihajlovič, se bomo iz te zgodbe kaj naučili? Kar se tiče obveščanja po vašem mnenju (*Trenja*: 16. 2. 2006)?